

Progresivnost u oporezivanju dohotka od rada u odabranim zemljama EU - Hrvatska, Slovenija, Češka Republika, Portugal, Francuska

Beketić, Ivana

Master's thesis / Diplomski rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:217:014083>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-23**



Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)



SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET
MATEMATIČKI ODSJEK

Ivana Beketić

**PROGRESIVNOST U OPOREZIVANJU DOHOTKA OD
RADA U ODABRANIM ZEMLJAMA EU - HRVATSKA,
SLOVENIJA, ČEŠKA REPUBLIKA, PORTUGAL,
FRANCUSKA**

Diplomski rad

Voditelji rada:

Prof. dr. sc. Katarina Ott

Zagreb, 2015.

Ovaj diplomski rad obranjen je dana _____ pred ispitnim povjerenstvom u sastavu:

1. _____, predsjednik

2. _____, član

3. _____, član

Povjerenstvo je rad ocijenilo ocjenom _____.

Potpisi članova povjerenstva:

1. _____

2. _____

3. _____

Zahvaljujem svojoj mentorici prof. dr. sc. Katarini Ott na pomoći i vodstvu pri izradi ovog diplomskog rada, kao i dr. sc. Ivici Urbanu i mag. math. Slavku Bezerediju na brojnim korisnim savjetima i sugestijama.

Hvala mojoj obitelji na razumijevanju i pomoći tijekom studiranja.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. METODOLOGIJA: MODEL I POKAZATELJI	3
3. ČEŠKA REPUBLIKA	6
3.1. Odbitci i olakšice	6
3.2. Porezi.....	7
3.3. Doprinosi iz plaće i doprinosi na plaću	9
3.4. Plaćanja od strane države	9
3.5. Grafički prikaz prosječnih poreznih stopa, poreznog klina i poreznog tereta.....	10
4. FRANCUSKA.....	16
4.1. Odbitci i olakšice	16
4.2. Porezi.....	16
4.3. Doprinosi iz plaće i doprinosi na plaću	19
4.4. Plaćanja od strane države	21
4.5. Grafički prikaz prosječnih poreznih stopa, poreznog klina i poreznog tereta.....	21
5. HRVATSKA	27
5.1. Odbitci i olakšice	27
5.2. Porezi.....	27
5.3. Doprinosi iz plaće i doprinosi na plaću	30
5.4. Plaćanja od strane države	30
5.5. Grafički prikaz prosječnih poreznih stopa, poreznog klina i poreznog tereta.....	32
6. PORTUGAL.....	37
6.1. Odbitci i olakšice	37
6.2. Porezi.....	39
6.3. Doprinosi iz plaće i doprinosi na plaću	42
6.4. Plaćanja od strane države	42
6.5. Grafički prikaz prosječnih poreznih stopa, poreznog klina i poreznog tereta.....	42
7. SLOVENIJA	48
7.1. Odbitci i olakšice	48

7.2. Porezi.....	49
7.3. Doprinosi iz plaće i doprinosi na plaću	51
7.4. Plaćanja od strane države	52
7.5. Grafički prikaz prosječnih poreznih stopa, poreznog klina i poreznog tereta.....	53
8. USPOREDBA SVIH ZEMALJA	59
9. ANALIZA OPOREZIVANJA DOHOTKA U HRVATSKOJ.....	64
10. ZAKLJUČAK.....	75
11. BIBLIOGRAFIJA.....	78
12. SAŽETAK.....	80
13. SUMMARY	81
14. ŽIVOTOPIS	82

1. UVOD

U ovom diplomskom radu uspoređivat ćemo oporezivanje dohotka u odabranim zemljama, to su: Češka Republika, Francuska, Hrvatska, Portugal i Slovenija. Prije same analize, objasniti ćemo pojmove kao što su prosječna porezna stopa i porezni klin. Također, opisat ćemo metodologiju i navesti sve pretpostavke koje koristimo, odnosno koje vrijede u publikaciji OECD-a (vidi [\[9\]](#)) iz koje uzimamo podatke i karakteristike oporezivanja dohotka za sve zemlje (osim Hrvatske, budući da ona nije zemlja članica OECD-a). Za sve navedene zemlje navest ćemo osobne odbitke i olakšice, porezne stope i na koji način se primjenjuju, zatim stope za doprinose iz plaće i doprinose na plaću, te iznose koja država plaća pojedincima (poput naknada za djecu).

Nakon obrade i grafičke analize podataka za svaku zemlju zasebno, usporedit ćemo dobivene rezultate za sve zemlje. Preciznije, usporedit ćemo porezni klin s obzirom na prosječnu bruto plaću za četiri tipa poreznih obveznika, to su: samac bez djece koji zarađuje prosječnu bruto plaću, samac bez djece koji zarađuje 167% iznosa prosječne bruto plaće, par bez djece kod kojeg prvi supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće i par s dvoje djece, s jednakim iznosima bruto plaće kao u prethodnom slučaju. Pritom ćemo vidjeti da u slučaju samaca s prosječnom i iznadprosječnom bruto plaćom, Hrvatska ima najmanji porezni klin, a Francuska najveći. Porezni klin samaca bez djece s prosječnom bruto plaćom u svim zemljama koje analiziramo će biti veći od prosječnog poreznog klina OECD-a. U slučaju parova bez djece kod kojih jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće, najmanji porezni klin ima Portugal, a najveći je u Francuskoj. Porezni klin kod parova s dvoje djece, s jednakom bruto plaćom kao u prošlom slučaju, je najmanji u Sloveniji, dok je najveći u Francuskoj.

Nakon toga će se analizirati hrvatski progresivni porezni sustav po stopama od 12%, 25% i 40%, koji je vrijedio u 2013. i usporediti ga s hipotetskim sustavom u kojem bi postojala jedinstvena porezna stopa od 20% (*flat tax*). Na kraju ćemo prikazati i oporezivanje dohotka u Hrvatskoj prema sustavu koji vrijedi u 2015., u kojem su se

dogodile određene promjene doprinosa i osobnih odbitaka, i utvrditi kako su te promjene utjecale na samo oporezivanje. Iz rezultata ćemo na kraju zaključiti da *flat tax* više ide u korist parovima (i samcima) s većom bruto plaćom, jer u tom slučaju oni plaćaju manje poreza nego kod oporezivanja dohotka po stopama od 12%, 25% i 40%. Za osobe s bruto plaćom do 10.000 kuna (odnosno za parove s bruto plaćom do 20.000 kuna) bolje bi bilo oporezivanje po stopama od 12%, 25% i 40%, jer u tom slučaju oni plaćaju manje poreza nego pri *flat tax* oporezivanju po stopi od 20%.

2. METODOLOGIJA: MODEL I POKAZATELJI

Analiza već spomenutih zemalja temelji se na podacima objavljenim u publikaciji „Taxing Wages“ (vidi [9]), gdje su detaljno obrađeni podaci vezani za plaće i poreze zemalja članica OECD-a.¹ Kako bi konačne rezultate različitih zemalja mogli međusobno usporediti, moramo istu metodologiju koristiti i pri izračunu podataka za Hrvatsku, koja nije članica OECD-a. U analizi svake zemlje promatramo osam različitih tipova obitelji prikazanih u tablici 2.1. Promatramo samce i parove, pritom svaka od tih skupina može biti bez djece ili imati dvoje djece. Kod obitelji s djecom, prema OECD-ovoj metodologiji, pretpostavljamo da ona imaju između šest i jedanaest godina. Pretpostavljamo da osoba koja radi zarađuje plaću i to joj je jedini izvor dohotka. U svakom kućanstvu je bar jedna osoba zaposlena na puno radno vrijeme u jednom od sektora od B do N prema Nacionalnoj kvalifikaciji djelatnosti (vidi [2]). Pretpostavljamo da radnici nisu koristili bolovanje te da nisu bili nezaposleni u nekom razdoblju promatrane godine.

Tip obitelji	Broj djece	Glavni hranitelj obitelji (% prosječne bruto plaće)	Sporedni hranitelj obitelji (% prosječne bruto plaće)
Samac	0	67	-
Samac	0	100	-
Samac	0	167	-
Samac	2	67	-
Par	2	100	nezaposlen/a
Par	2	100	33
Par	2	100	67
Par	0	100	33

Tablica 2.1. Karakteristike promatranih tipova obitelji

Izvor: izrada autorice

¹ Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj

Kako smo prethodno naglasili, Hrvatska nije članica OECD-a, pa publikacija „Taxing Wages“ ne sadrži informacije o Hrvatskoj. Stoga prosječnu bruto plaću za 2013. računamo prema podacima Državnog zavoda za statistiku (DZS). Kako bismo pri izračunu bili u skladu s metodologijom OECD-a, prosječnu bruto plaću u sektorima od B do N ponderiramo s prosječnim brojem zaposlenika u 2013., u svakom pojedinom sektoru. Na taj način dobijemo prosječnu bruto plaću u iznosu od 7.763 kune. Usporedbe radi, prosječna bruto plaća za 2013. u svim sektorima je iznosila 7.939 kuna. Prema [9], Češka Republika i Slovenija za izračun prosječne godišnje bruto plaće koriste prosječnu mjesečnu bruto plaću koju zatim pomnože s 12 (brojem mjeseci). Francuska za bruto plaću koristi godišnji prosjek, dok Portugal uzima ponderiranu prosječnu mjesečnu bruto plaću pomnoženu s 12.

Podaci za Češku Republiku (vidi [9]) su zadani u češkoj kruni. Budući da ćemo nakon analize svake zemlje usporediti i pojedine stavke svih zemalja, iznose u tablicama za Češku Republiku preračunavamo u eure. Također iz [9] možemo pronaći da je 19,56 čeških kruna jednako jednom dolaru, a jedan dolar je jednak 0,75 eura. Dakle jedna češka kruna je jednaka 0,03834 eura (1 euro je jednak 26,08 čeških kruna). Iz istog razloga, podatke za Hrvatsku ćemo izraziti u eurima. Na stranicama HNB-a (vidi [1]) se nalaze dnevni srednji tečajevi eura u 2013. pomoću kojih smo izračunali prosječni tečaj za cijelu godinu. Dobili smo da je jedan euro jednak 7,573122 kuna. U oba slučaja konačne rezultate zaokružujemo (bez decimalnih mjesta), jer su podaci za ostale zemlje zapisani kao cijeli brojevi. Napomenimo da kod parova bruto plaća u slučaju para kod kojeg jedan supružnik zarađuje 33% iznosa prosječne bruto iznosi 2.619,87 kuna. Iako je za 2013. u Hrvatskoj zakonom (vidi [7]) propisana minimalna plaća iznosila 2.987,78 kuna, kako bismo ostali u skladu s opisanom metodologijom, u izračunu ćemo za 33% prosječne bruto plaće koristiti iznos od 2.619,87 kuna.

Za svaku zadanu zemlju promatramo podatke organizirane u dvije odvojene tablice, ovisno radi li se o samcu ili o paru. Računamo iznose poreza i doprinosa za različite razine bruto plaća koje možemo vidjeti u trećem i četvrtom stupcu tablice 2.1. Za samca bruto plaća može biti ispodprosječna (67%), prosječna (100%) ili iznadprosječna (167%). U slučaju parova, glavni hranitelj obitelji zarađuje prosječnu

bruto plaću (100%), dok plaća drugog supružnika iznosi 33%, 67% ili 0% iznosa prosječne bruto plaće. U zadnjem navedenom slučaju osoba je nezaposlena i vodi se kao uzdržavani član. Napomenimo da se prema ovoj metodologiji kod izračuna koristi primjerice 1/3 iznosa prosječne bruto plaće umjesto 33% tog istog iznosa.²

Iznosi poreza i doprinosa, kao i samog izračuna porezne osnovice se razlikuju u svakoj od zemalja. Primjerice, u Sloveniji, Portugalu i Francuskoj porezna osnovica se računa kao razlika bruto plaće i standardnih odbitaka i olakšica uvećano za iznos transfera uključenih u poreznu osnovicu. Češka Republika poreznu osnovicu računa kao navedene zemlje, ali se tom iznosu još dodaju doprinosi na plaću. U Hrvatskoj porezna osnovica je iznos bruto plaće umanjen za iznos doprinosa iz plaće (ovu razliku nazivamo dohodak) i osobnog odbitka. Standardni odbitci i olakšice uključuju osnovni odbitak, odbitak za oženjene ili glavu obitelji, odbitke za uzdržavanu djecu i supružnika, olakšice vezane za doprinose i poreze, te troškove vezane uz rad. U zemljama koje ćemo analizirati neke od navedenih stavki ne postoje, odnosno nisu dio standardnih odbitaka i olakšica, no to ćemo napomenuti i detaljno razraditi naknadno, pri samoj analizi svake zemlje.

Uzimajući u obzir različite porezne stope svake zemlje, računamo iznos plaćenih poreza koji dobijemo ako od iznosa poreza oduzemo umanjenje poreza (eng. *tax credit*). Od bruto plaće svaki radnik odvaja određeni iznos doprinosa iz plaće, što zajedno s porezom na dohodak, prirezom i doprinosom na plaću (iznos kojeg plaća poslodavac) čini porezni teret. Također, u svakoj zemlji analiziramo prosječne porezne stope koje pokazuju koliki dio bruto plaće odlazi na poreze na dohodak od plaće. Porezni klin računamo tako da ukupne poreze i doprinose podijelimo s troškovima rada, koji se sastoje od bruto plaće i doprinosa na plaću. Na taj način promatramo kako porezi utječu na raspoloživi dohodak.

² Istim principom i u ostalim slučajevima, 2/3 iznosa bruto plaće (umjesto 67%) i 5/3 iznosa prosječne bruto plaće (umjesto 167%)

3. ČEŠKA REPUBLIKA

Prema [9], u Češkoj Republici u 2013. prosječna godišnja bruto plaća iznosila je 11.455 eura. Neto plaća se računa tako da od bruto plaće oduzmemo ukupne poreze i doprinose te dodamo iznos plaćanja od strane države.

3.1. Odbitci i olakšice

U Češkoj Republici obveznik oporezivanja je pojedinac. Prema [9], za donacije općinama, te za donacije za socijalne, zdravstvene, crkvene i sportske aktivnosti u iznosu od barem 2% iznosa porezne osnovice, porezna olakšica iznosi 10% iznosa porezne osnovice. Porezni obveznici mogu podnijeti zahtjev za poreznu olakšicu u iznosu do 11.502 eura za troškove plaćanja kamatnih stopa od hipoteke, odnosno troškove plaćanja kamatnih stopa zbog kupnje ili uređenja stambenog prostora. Zatim, osobe koje plaćaju dopunsko mirovinsko osiguranje imaju pravo na poreznu olakšicu u iznosu koji uplate u godinu dana umanjeno za 230,04 eura, pri čemu je maksimalan iznos olakšice 460,08 eura. Ako porezni obveznici stariji od 60 godina, više od 60 mjeseci uplaćuju privatno životno osiguranje, imaju pravo na poreznu olakšicu u iznosu do 460,08 eura.

Za svakog poreznog obveznika umanjenje poreza iznosi 952,37 eura. U slučaju muža, odnosno žene, koji žive s poreznim obveznikom i čija primanja ne prelaze 2.607,12 eura, dodatno umanjenje poreza iznosi 952,37 eura. Ako porezni obveznik ima djecu mlađu od 18 godina, odnosno mlađu od 26 godina koja se redovno školuju ili djecu s posebnim potrebama mlađu od 26 godina, tada ima pravo na 513,9 eura umanjenja poreza. Dodatna umanjenja poreza vezana za osobe s posebnim potrebama iznose 96,62 eura (djelomična invalidnost), odnosno 193,23 eura za potpunu invalidnost te 618,81 eura za osobe s posebnim potrebama kojima treba posebna njega (dodatna osoba). Ukoliko se porezni obveznik i dalje školuje, do 26, odnosno 28 godine, ima pravo na dodatno umanjenje poreza od 154,13 eura.

3.2. Porezi

Porezna osnovica u Češkoj Republici se računa tako da od ukupnog zbroja iznosa bruto plaće, transfera uključenih u poreznu osnovicu i doprinosa na plaću oduzimamo iznos standardnih odbitaka i olakšica. Prema [5], od 2008. postoji jedinstvena porezna stopa od 15% koja se primjenjuje na ukupan zbroj iznosa bruto plaće i doprinosa na plaću. U Češkoj Republici ne postoje prirezi. Ukupne poreze i doprinose koje pojedinac plaća, u tablicama 3.a) i 3.b), računamo kao zbroj ukupno plaćenih poreza, prireza i doprinosa iz plaće. Ako od ukupnih poreza na dohodak oduzmemo iznos odbitka od porezne obveze, dobijemo iznos ukupno plaćenog poreza. Iz gore spomenutih tablica možemo primijetiti da taj iznos može biti i negativan (u slučaju kada su ukupni porezi na dohodak manji od odbitaka od porezne obveze).

ČEŠKA REPUBLIKA (SAMAC)	NIVO PLAĆE Broj djece	67	100	167	67
		0	0	0	2
Bruto plaća		7.637	11.455	19.091	7.637
Standardni odbitci i olakšice					
osnovni		0	0	0	0
oženjeni ili glava obitelji		0	0	0	0
djeca (2)		0	0	0	0
odbitak za doprinose		0	0	0	0
troškovi vezani za rad		0	0	0	0
ukupno		0	0	0	0
Transferi uključeni u poreznu osnovicu		0	0	0	0
Porezna osnovica		10.233	15.350	25.582	10.233
Ukupni porezi na dohodak		1.535	2.302	3.837	1.535
Umanjenje porezne obveze		952	952	952	1.980
Ukupni plaćeni porezi		583	1.350	2.885	-445
Prirez porezu na dohodak		0	0	0	0
Doprinosi iz plaće		840	1.260	2.100	840
Ukupni porezi i doprinosi iz plaće		1.423	2.610	4.985	395
Plaćanja od strane države (PSD)					
za člana obitelji		0	0	0	0
za dvoje djece		0	0	0	1.524
ukupno		0	0	0	1.524

Neto plaća	6.214	8.845	14.106	8.766
Doprinosi na plaću	2.596	3.895	6.491	2.596
Porez na plaću	0	0	0	0
Prosječna porezna stopa (u %)	7,6	11,8	15,1	-5,8
Porezni klin (u %)	39,3	42,4	44,9	14,3

Tablica 3.a) Oporezivanje dohotka samaca

Izvor: izrada autorice prema [9]

ČEŠKA REPUBLIKA (PAR)	NIVO PLAĆE Broj djece	100-0	100-33	100-67	100-33
		2	2	2	0
Bruto plaća		11.455	15.273	19.091	15.273
Standardni odbitci i olakšice					
osnovni		0	0	0	0
djeca (2)		0	0	0	0
uzdržavani član		0	0	0	0
odbitak za doprinose		0	0	0	0
troškovi vezani za rad		0	0	0	0
ukupno		0	0	0	0
Transferi uključeni u poreznu osnovicu		0	0	0	0
Porezna osnovica		15.349	20.466	25.582	20.466
Ukupni porezi na dohodak		2.302	3.070	3.837	3.070
Umanjenje porezne obveze		2.933	1.980	1.980	952
Ukupni plaćeni porezi		-630	1.090	1.857	2.118
Priraz porezu na dohodak		0	0	0	0
Doprinosi iz plaće		1.260	1.680	2.100	1.680
Ukupni porezi i doprinosi iz plaće		630	2.770	3.957	3.798
Plaćanja od strane države (PSD)					
za člana obitelji					
za dvoje djece		1.378	1.118	818	0
ukupno		1.378	1.118	818	0
Neto plaća		12.203	13.621	15.952	11.475
Doprinosi na plaću		3.895	5.193	6.491	5.193
Porez na plaću		0	0	0	0
Prosječna porezna stopa (u %)		-5,5	7,1	9,7	13,9
Porezni klin (u %)		29,5	38,9	40,8	43,9

Tablica 3.b) Oporezivanje dohotka parova

Izvor: izrada autorice prema [9]

3.3. Doprinosi iz plaće i doprinosi na plaću

Prema tablici 3.3.1. radnici od iznosa bruto plaće izdvajaju 4,5% za zdravstveno osiguranje i 6,5% za socijalno osiguranje. Od 2012. postoji maksimalni iznos koji se plaća za doprinose i on iznosi 47.635 eura na godišnjoj razini.

DOPRINOSI IZ PLAĆE	STOPA (u %)
zdravstveno osiguranje	4,5
socijalno osiguranje	6,5
UKUPNO	11

Tablica 3.3.1. Doprinosi iz plaće

Izvor: izrada autorice prema [9]

Doprinosi na plaću iznose ukupno 34%, a sastoje se od zdravstvenog osiguranja (9%) i socijalnog osiguranja (25%).

DOPRINOSI NA PLAĆU	STOPA (u %)
zdravstveno osiguranje	9
socijalno osiguranje	25
UKUPNO	34

Tablica 3.3.2. Doprinosi na plaću

Izvor: izrada autorice prema [9]

3.4. Plaćanja od strane države

Prema [9], ako obiteljska primanja ne prelaze minimalni propisani iznos za život pomnožen s 2,4, država plaća naknadu za svako uzdržavano dijete u iznosu od 19,17 eura mjesečno (ako dijete ima manje od 6 godina), 23,34 eura mjesečno (za dijete između 6 i 15 godina), odnosno 26,84 eura mjesečno (za dijete između 15 i 26 godina). Pritom, obiteljska primanja uključuju neto primanja oba roditelja. U tablici 3.4.1. prikazani su minimalni propisani iznosi za život, koji se zbrajaju ovisno o broju osoba u kućanstvu i o

dobi djeteta. Obitelj ima pravo na socijalnu naknadu ako imaju barem jedno dijete i ako su mjesečna neto obiteljska primanja manja od dvostrukog iznosa minimalnih propisanih iznosa za život. Prema [5], minimalni propisani iznos za život djeteta (računa se po stavkama tablice 3.4.1) se množi s neto obiteljskim primanjima i podijeli s udvostručenim minimalnim propisanim iznosom za život (za cijelu obitelj), taj iznos se oduzima od minimalnog propisanog iznosa za život djeteta i na taj način dobijemo iznos naknade koju plaća država. U slučaju da su neto obiteljska primanja manja od iznosa minimalnih propisanih iznosa za život, naknadu računamo kao u gornjem slučaju, samo umjesto neto obiteljskih primanja koristimo iznos minimalnih propisanih iznosa za život.

Minimalni propisani iznos za život (u €)	
samac	131
prva osoba u kućanstvu	120
druga i ostale osobe u kućanstvu (koje nisu uzdržavano dijete)	109
dijete ispod 6 godina	67
dijete između 6 i 15 godina	82
dijete između 15 i 26 godina	94
kućanstvo s jednom osobom	120
kućanstvo s dvije osobe	229
kućanstvo s tri osobe	296
kućanstvo s četiri osobe	378
kućanstvo s pet osoba	472

Tablica 3.4.1. Minimalni propisani iznos za život

Izvor: izrada autorice prema [9]

3.5. Grafički prikaz prosječnih poreznih stopa, poreznog klina i poreznog tereta

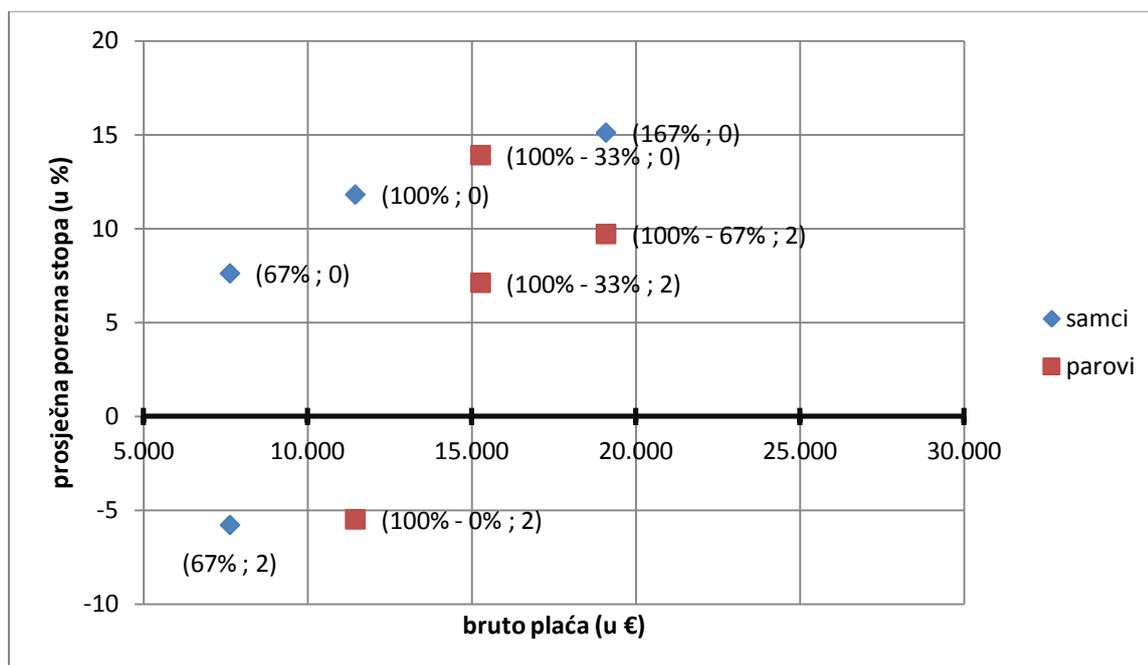
Na grafikonu 3.5.1. prikazan je odnos prosječnih poreznih stopa i bruto plaća. Korišteni su podaci iz tablica 3.a) (samci) i 3.b) (parovi), pritom su podaci za samce označeni plavom, a za parove crvenom bojom. Oznake u zagradama prikazuju redom

iznos njihove bruto plaće (u slučaju parova na prvom mjestu je nositelj kućanstva) i broj djece.

Pogledajmo prvo podatke za samce. Iz grafikona 3.5.1. vidimo da je za veće iznose bruto plaće veći iznos prosječne porezne stope. Dakle, radi se o progresivnom načinu oporezivanja dohotka. Za samca s dvoje djece s bruto plaćom od 7.637 eura pojavljuje se negativna prosječna porezna stopa. Razlog tome je ispodprosječna plaća, zbog koje samac ima manju poreznu osnovicu od ostalih samaca s većom bruto plaćom, pa samim time plaća i manje poreza. Zbog dvoje uzdržavane djece, umanjeње poreza je dvostruko veće nego kod samaca bez djece (vidimo iz tablice 3.a)). Kada to oduzmemo, dobijemo negativan iznos ukupnih plaćenih poreza, pa je u tom slučaju prosječna porezna stopa negativna. Razlika u prosječnim poreznim stopama između samaca s bruto plaćom od 67% iznosa prosječne bruto plaće, ali s različitim brojem djece (nijedno ili dvoje), iznosi 13,4 postotnih bodova.

Ako pogledamo prikaz prosječnih poreznih stopa za parove, vidimo da je ona najviša u slučaju para bez djece sa zajedničkom bruto plaćom od 133% iznosa prosječne bruto plaće. Za manje iznose bruto plaće, prosječna porezna stopa za parove s jednakim brojem djece se smanjuje te je negativna za par s dvoje djece, gdje jedna osoba zarađuje prosječnu bruto plaću (11.455 eura), a druga osoba je nezaposlena (uzdržavani član). U tom slučaju umanjeње poreza je veliko (u odnosu na ostale) zbog iznosa koji se pridodaju, jer u obitelji postoji uzdržavani član i dvoje djece.

Možemo usporediti samce i parove s obzirom na jednake iznose bruto plaća. Za prosječnu bruto plaću od 11.455 eura, prosječna porezna stopa kod samca bez djece je veća za 17,3 postotna boda, nego u slučaju para s dvoje djece, u kojem drugi član ne radi. U slučaju bruto plaće od 19.091 eura (167% iznosa prosječne bruto plaće) razlika između samca bez djece i para s dvoje djece (prvi supružnik zarađuje prosječnu plaću, a drugi 67% iznosa prosječne bruto plaće) je manja i iznosi 5,4 postotnih bodova.



Grafikon 3.5.1. Prosječna porezna stopa u ovisnosti o bruto plaći

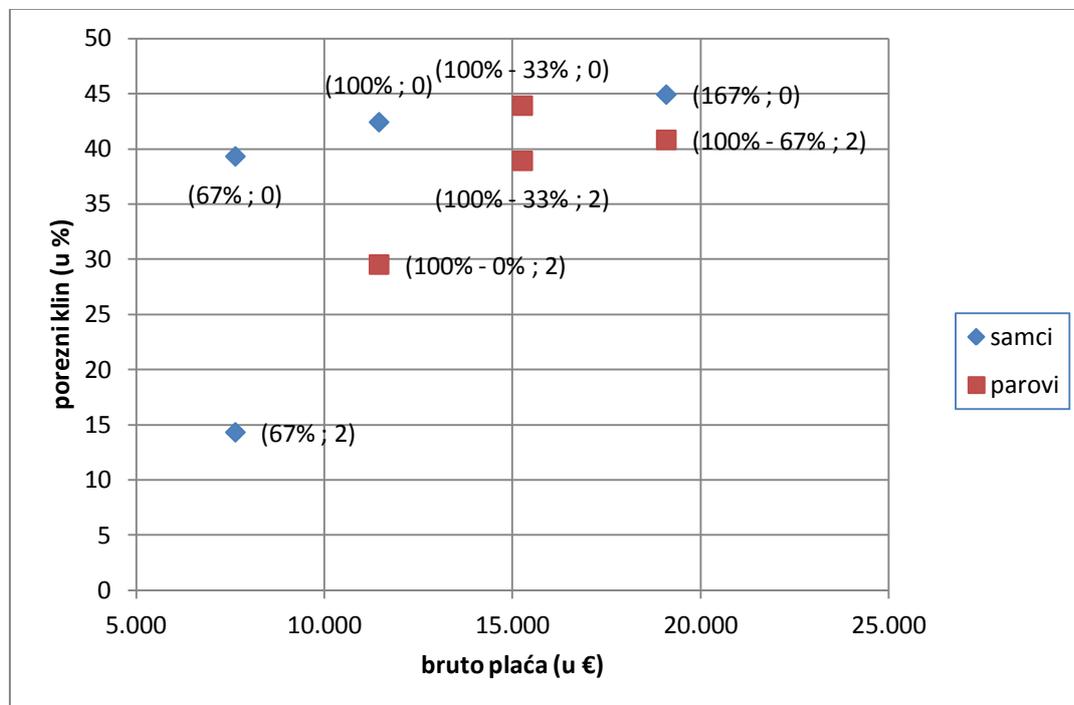
Izvor: izrada autorice

Iz grafikona 3.5.2. vidimo odnos poreznog klina i bruto plaće. Za samca s bruto plaćom od 19.091 eura porezni klin iznosi 44,9%, u slučaju samca s prosječnom bruto plaćom on je manji za 2,5 postotnih bodova. Razlika u poreznom klinu između samaca s ispodprosječnom bruto plaćom (7.637 eura) s nijednim djetetom i samaca s istom plaćom, ali s dvoje djece, iznosi čak 25 postotnih bodova.

U slučaju parova, najveći porezni klin od 43,9% postiže se s bruto plaćom od 15.273 eura, kada par nema nijedno dijete te jedan supružnik zarađuje prosječnu plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće. Najmanji porezni klin je u slučaju s dvoje djece, kada jedna osoba prima prosječnu plaću, a druga je nezaposlena, i on iznosi 29,5%

Ako ponovno usporedimo samce i parove s obzirom na jednaku bruto plaću, za iznos prosječne bruto plaće (11.455 eura) porezni klin samca bez djece je veći za 12,9 postotnih bodova nego kod para s dvoje djece, gdje je jedan supružnik nezaposlen. U slučaju bruto plaće od 19.091 eura (kod parova jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto

plaću, a drugi 67% iznosa prosječne bruto plaće), ta razlika je skoro trostruko manja i iznosi 4,1 postotnih bodova.



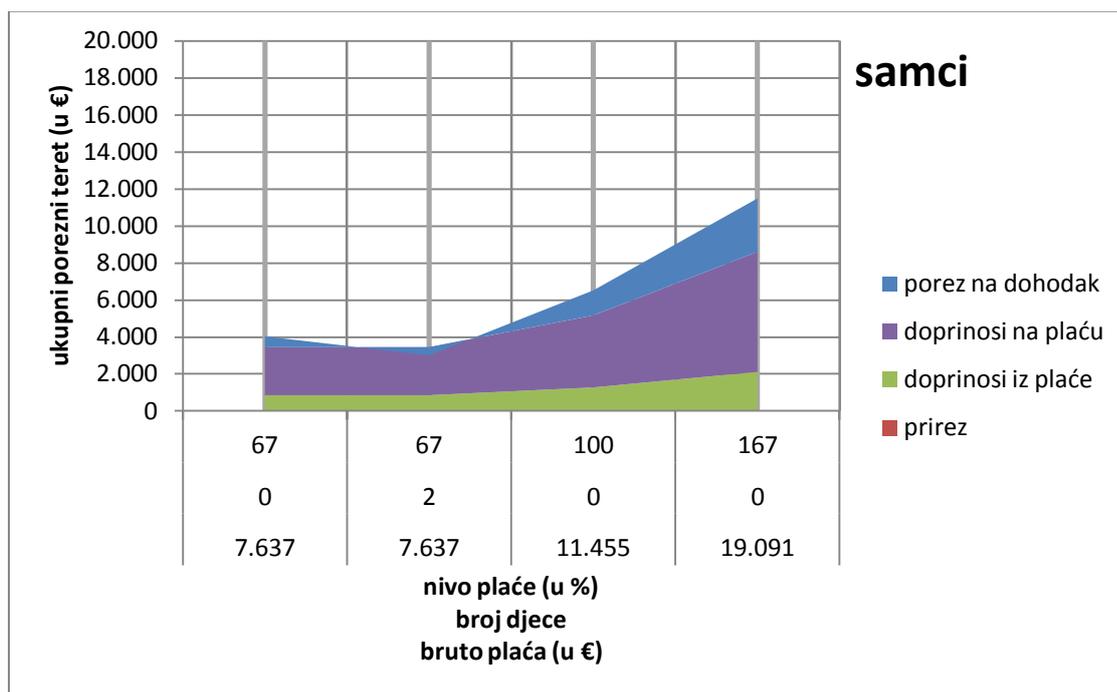
Grafikon 3.5.2. Porezni klin u ovisnosti o bruto plaći

Izvor: izrada autorice

Na kraju analiziramo ukupni porezni teret samaca i parova pomoću grafikona 3.5.3. i 3.5.4.. Na vertikalnoj osi se nalazi ukupni porezni teret koji označava ukupan zbroj poreza na dohodak, doprinosa na plaću, doprinosa iz plaće i prireza (u Češkoj Republici nema prireza). Na horizontalnoj osi se nalaze iznosi bruto plaća, dok su u zagradama naznačeni redom nivoi plaća i broj djece. Prvo promotrimo grafikon 3.5.3. koji prikazuje porezni teret samaca. Doprinosi na plaću i doprinosi iz plaće iznose 34%, odnosno 11% iznosa bruto plaće. Jasno je da su s većom bruto plaćom, veći i iznosi doprinosa, što se jasno vidi i iz grafikona. Ako pogledamo porez na dohodak, osoba s ispodprosječnom plaćom bez djece plaća 583 eura poreza, dok porezni teret u tom slučaju iznosi 4.019 eura. Kao što smo ranije naglasili, za isti iznos bruto plaće, samac s dvoje djece ne plaća porez (-445 eura), taj negativan iznos smanjuje njegov porezni teret

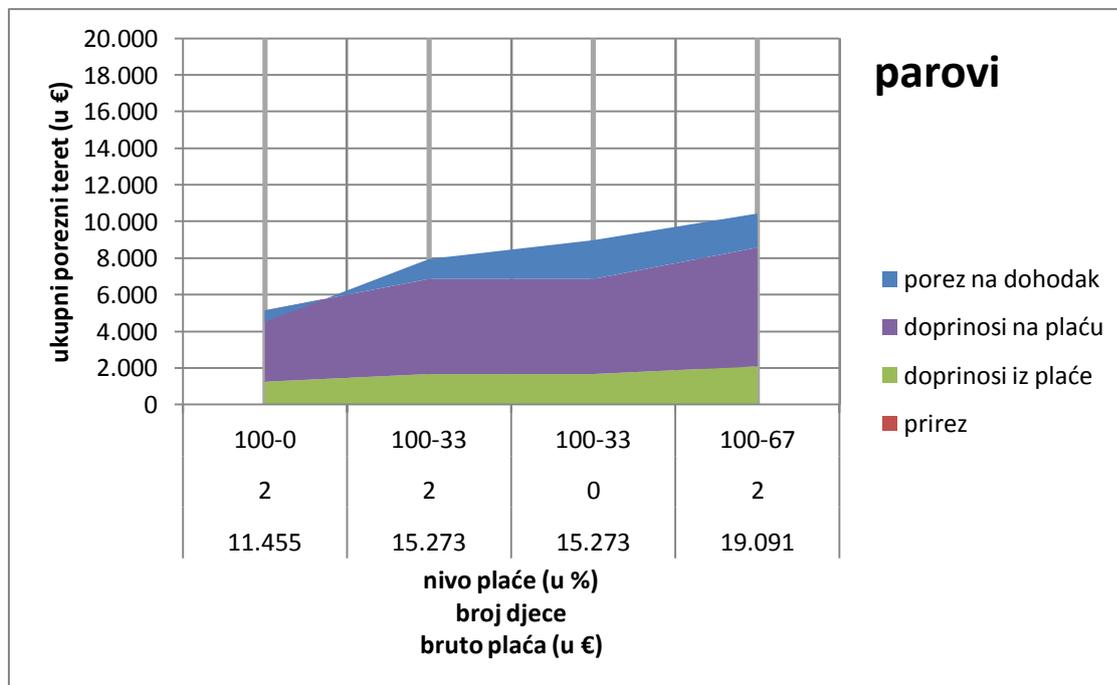
te on iznosi 2.991 euro. Na grafikonu jasno vidimo da u Češkoj Republici oporezivanje dohotka raste linearno s povećanjem bruto plaće, po stopi od 15%. Porezni teret za samca bez djece s prosječnom bruto plaćom iznosi 6.505 eura. Za samca bez djece koji zarađuje iznadprosječnu plaću (19.091 eura) porezni teret je skoro dvostruko veći, iznosi 11.476 eura. Ako pogledamo odnos ispodprosječne i iznadprosječne bruto plaće, vidimo da je porezni teret za bruto plaću od 167% iznosa prosječne bruto plaće veći skoro 3 puta. Za parove, iz grafikona 3.5.4., vidimo da u prvom slučaju u kojem par ima dvoje djece i prosječnu bruto plaću (jedna osoba radi, druga je nezaposlena), negativni porezi smanjuju porezni teret i on iznosi 4.525 eura. Dalje se porezni teret povećava jer se povećavaju iznosi poreza i doprinosa, pa u slučaju parova s dvoje djece s bruto plaćom od 15.273 eura (jedna osoba zarađuje prosječnu bruto plaću, a druga 33% iznosa prosječne bruto plaće) porezni teret iznosi 7.963 eura, dok za istu obitelj, ali s plaćom od 19.091 eura (jedna osoba zarađuje prosječnu bruto plaću, a druga 67% iznosa prosječne bruto plaće) iznosi 10.448 eura. Ako gledamo parove s jednakom bruto plaćom (15.273 eura), koji imaju nijedno ili dvoje djece, razlika u poreznom teretu jednaka je razlici iznosa poreza koje plaćaju (iznosi doprinosa su jednaki, jer su im jednake bruto plaće).

Usporedimo sada porezni teret samaca i parova s obzirom na jednak iznos bruto plaće. U prvom slučaju, za iznos prosječne bruto plaće porezni teret kod samaca bez djece je veći za otprilike 44% (1.980 eura), nego kod parova s dvoje djece, gdje jedan supružnik radi, a drugi je nezaposlen. Ako promatramo bruto plaću od 19.091 eura (167% iznosa prosječne bruto plaće), porezni teret samaca je veći za nešto manje od 10% (1.028 eura), nego kod parova, gdje jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 67% iznosa prosječne bruto plaće.



Grafikon 3.5.3. Porezni teret samaca u ovisnosti o bruto plaći

Izvor: izrada autorice



Grafikon 3.5.4. Porezni teret parova u ovisnosti o bruto plaći

Izvor: izrada autorice

4. FRANCUSKA

Prema [9], u Francuskoj je prosječna godišnja bruto plaća 2013. iznosila 36.980 eura. Iznos neto plaće se dobije tako da se od zbroja bruto plaće i plaćanja od strane države oduzme iznos ukupnih poreza i doprinosa.

4.1. Odbitci i olakšice

Prema [9], u standardne porezne olakšice pripadaju troškovi vezani za rad i troškovi za uzdržavanu djecu. Ako djeca idu u školu, dodatne olakšice iznose 61, 153 ili 183 eura, ovisno o stupnju školovanja. Dodatne olakšice uključuju iznose za uređenje doma (veća kapitalna ulaganja poput toplinske izolacije ili opremanje doma za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora), zatim troškovi razvoda, troškovi uzdržavanja djece do sedam godina, donacije za razne udruge i slično. PPE³ je individualizirano umanjenje poreza koji ovisi o iznosu bruto plaće, poreznoj osnovici i broju radnih sati. Da bi osoba imala pravo na PPE, bruto primanja kućanstva moraju biti 16.251 euro za samca, 25.231 euro za samohranog roditelja s dvoje djece, zatim 32.498 eura za parove bez djece te 41.478 eura za parove s dvoje djece. Iznos može biti uvećan za 36 eura za svako uzdržavano dijete ili u slučaju samohranog roditelja koji zarađuje plaću.

4.2. Porezi

Prema [5], u Francuskoj postoji posebna metoda oporezivanja dohotka, *foyer fiscal* prema kojoj se oporezuju prihodi jednog poreznog obveznika zajedno s osobama koje fiskalno ovise o njemu. Djeca ispod 18 godina i djeca s posebnim potrebama (bez obzira na godine) automatski se smatraju uzdržavanim članovima obitelji. U slučaju kada

³ *prime pour l'emploi* (eng. *premium*)

osoba ima manje od 21 godinu, odnosno manje od 25 godina (u slučaju studiranja) također se mogu smatrati uzdržavanima, odnosno dio porezne skupine (ako to žele). Primjenjuje se sistem obiteljskog omjera (eng. *family quotient system*), pri čemu se u obzir uzima bračni status i status, odnosno pozicija u obitelji. Svakoj osobi u obitelji se daje određeni faktor, odnosno porezni obveznik, njegov supružnik i treće (i svako sljedeće dijete) imaju faktor 1, dok prvo i drugo dijete imaju faktor 0,5. U posebnim slučajevima se pridodaju faktori, a to su: udovica/udovac s barem jednim uzdržavanim djetetom (faktor 1), odrasla osoba ili dijete s posebnim potrebama (faktor 0,5) i samohrani roditelj (faktor 0,5). Obiteljski omjer je zbroj svih faktora koji vrijede za osobe u određenoj poreznoj skupini.⁴ Iznos neto oporezivih primanja dobijemo tako da od iznosa bruto primanja oduzmemo gore navedene odbitke i olakšice i dodamo iznos transfera uključenih u poreznu osnovicu. Na kraju, kako bismo dobili poreznu osnovicu, iznos ukupnih neto oporezivih primanja porezne skupine dijelimo s obiteljskim omjerom. Ako je iznos poreza ispod 1.016 eura, porez se dodatno smanjuje za polovinu razlike 1.016 eura i poreza prije ovog smanjenja. Na dobivene porezne osnovice primjenjujemo porezne stope iz tablice 4.2.1.

POREZNA OSNOVICA (EUR)	STOPA (u %)
<6.011	0
6.011 - 11.991	5,5
11.991 - 26.631	14
26.631 - 71.397	30
71.397 - 15.1200	41
>15.1200	45

Tablica 4.2.1. Porezne osnovice i stope

Izvor: izrada autorice prema [9]

U Francuskoj postoje lokalni prirezi, čije stope variraju ovisno o pokrajini, ali u [9] oni nisu uzeti u razmatranje.

⁴ primjerice, par s dvoje djece ima faktor 3 (1 za poreznog obveznika + 1 zbog supružnika + 0,5 za prvo dijete + 0,5 za drugo dijete).

FRANCUSKA (SAMAC)	NIVO PLAĆE Broj djece	67 0	100 0	167 0	67 2
Bruto plaća		24.653	36.980	61.633	24.653
Standardni odbitci i olakšice					
osnovni					
oženjeni ili glava obitelji					
djeca (2)					
odbitak za doprinose		4.637	6.956	11.188	4.637
troškovi vezani za rad		2.002	3.002	5.045	2.002
ukupno		6.639	9.959	16.232	6.639
Transferi uključeni u poreznu osnovicu		0	0	0	0
Porezna osnovica		18.014	27.021	45.401	18.014
Ukupni porezi na dohodak		3.110	5.402	12.854	1.938
Umanjenje porezne obveze		0	0	0	72
Ukupni plaćeni porezi		3.110	5.402	12.854	1.866
Prerez porezu na dohodak		0	0	0	0
Doprinosi iz plaće		3.402	5.103	8.099	3.402
Ukupni porezi i doprinosi iz plaće		6.512	10.506	20.953	5.268
Plaćanja od strane države (PSD)					
za člana obitelji					
za dvoje djece		0	0	0	1.546
CRDS					-8
ukupno		0	0	0	1.538
Neto plaća		18.141	26.475	40.680	20.924
Doprinosi na plaću		8.685	14.851	27.020	8.685
Prosječna porezna stopa (u %)		12,6	14,6	20,9	7,6
Porezni klin (u %)		45,6	48,9	54,1	37,2

Tablica 4.a) Oporezivanje dohotka samaca

Izvor: izrada autorice prema [9]

FRANCUSKA (PAR)	NIVO PLAĆE Broj djece	100-0 2	100-33 2	100-67 2	100-33 0
Bruto plaća		36.980	49.307	61.633	49.307
Standardni odbitci i olakšice					
osnovni					
djeca (2)					
uzdržavani član					
odbitak za doprinose		6.956	9.275	11.594	9.275
troškovi vezani za rad		3.002	4.003	5.004	4.003

ukupno	9.959	13.278	16.598	13.278
Transferi uključeni u poreznu osnovicu	0	0	0	0
Porezna osnovica	27.021	36.029	45.036	36.029
Ukupni porezi na dohodak	3.140	4.859	7.100	6.220
Umanjenje porezne obveze	0	722	0	0
Ukupni plaćeni porezi	3.140	4.137	7.100	6.220
Prerez porezu na dohodak	0	0	0	0
Doprinosi iz plaće	5.103	6.804	8.505	6.804
Ukupni porezi i doprinosi iz plaće	8.243	10.942	15.605	13.024
Plaćanja od strane države (PSD)				
za člana obitelji				
za dvoje djece	1.546	1.546	1.546	0
CRDS	-8	-8	-8	0
ukupno	1.538	1.538	1.538	0
Neto plaća	30.275	39.903	47.566	36.283
Doprinosi na plaću	14.851	16.597	23.536	16.597
Prosječna porezna stopa (u %)	8,5	8,4	11,5	12,6
Porezni klin (u %)	41,6	39,5	44,2	44,9

Tablica 4.b) Oporezivanje dohotka parova

Izvor: izrada autorice prema [9]

4.3. Doprinosi iz plaće i doprinosi na plaću

Prema [5], iznos doprinosa se određuje prema stopama koje se primjenjuju na cijeli ili na samo jedan dio iznosa bruto plaće (u tom slučaju se primjenjuje referentna vrijednost koja je za 2013. iznosila 3.086 eura mjesečno, odnosno 37.032 eura godišnje).

Prema tablici 4.3.1, za mirovinsko osiguranje radnici iz bruto plaće izdvajaju 0,1% od iznosa cijele bruto plaće i 6,75% na iznos bruto plaće do maksimalne vrijednosti od 3.086 eura (mjesečno). 0,75% iznosa ukupne bruto plaće se izdvaja za zdravstveno osiguranje. Doprinosi za osiguranje za nezaposlenost iznose 2,4% i obračunavaju se na bruto plaću do maksimalnog iznosa 12.344 eura (referentna vrijednost pomnožena s 4). Ostali doprinosi uključuju dodatno mirovinsko osiguranje od 3% iznosa bruto plaće do referentne vrijednosti i 8% od bruto plaće do maksimalnog iznosa 9.258 eura (referentna

vrijednost pomnožena s 3), odnosno u slučaju menadžera 3% iznosa bruto plaće do referentne vrijednosti i 7,7% od bruto plaće do maksimalnog iznosa 12.344 eura (referentna vrijednost pomnožena s 4). AGFF (slično mirovinskom osiguranju) iznosi 0,8% bruto plaće do iznosa referentne vrijednosti i 0,9% iznosa bruto plaće do trostrukog iznosa maksimalne vrijednosti.

DOPRINOSI IZ PLAĆE	STOPA (u %)
mirovinsko osiguranje	6,85
zdravstveno osiguranje	0,75
osiguranje za nezaposlenost	2,4
ostalo	12,4-12,7

Tablica 4.3.1. Doprinosi iz plaće

Izvor: izrada autorice prema [9]

Kao što možemo vidjeti iz tablice 4.3.2, u Francuskoj poslodavci za mirovinsko osiguranje izdvajaju 8,4% od iznosa bruto plaće, pri čemu maksimalna vrijednost na koju se izdvaja 8,4% iznosi 3.086 eura i 1,6% na ukupan iznos bruto plaće. Iznos doprinosa za zdravstveno osiguranje iznosi 12,8% od iznosa ukupne bruto plaće, za nezaposlenost se izdvaja 4% iznosa bruto plaće s maksimumom od 12.344 eura (referentna vrijednost pomnožena s 4). Doprinosi za osiguranje u slučaju nezgode na radu variraju, prosječna stopa doprinosa za 2013. je iznosila 2,43% na iznos ukupne bruto plaće. I na kraju, za obiteljske doprinose poslodavci izdvajaju 5,4% od iznosa bruto plaće. U ostale doprinose ulaze dodatno mirovinsko osiguranje od 4,5% iznosa bruto plaće do referentne vrijednosti i 12% za bruto plaće između 3.086 i 9.258 eura. U slučaju menadžera te stope iznose redom 4,5% i 12,6%. Za AGFF se plaćaju doprinosi od 1,2% bruto plaće do maksimalnog iznosa 3.086 eura i 1,2%, odnosno 1,3% za menadžere od iznosa bruto plaće u iznosu između 3.086 i 9.258 eura. Za poduzeća s 20 ili više zaposlenih plaća se dodatnih 3,23% doprinosa na iznos bruto plaće.

DOPRINOSI NA PLAĆU	STOPA (u %)
mirovinsko osiguranje	10
zdravstveno osiguranje	12,8
osiguranje za nezaposlene	4
osiguranje od nezgode na radu	2,43
obiteljski doprinosi	5,4
ostalo	22,13 - 22,83

Tablica 4.3.2. Doprinosi na plaću

Izvor: izrada autorice prema [9]

4.4. Plaćanja od strane države

Godišnje naknade, prema [5], iznose 360,47 eura za dijete između 6 i 10 godina, 380,36 eura za dijete između 11 i 14 godina i na kraju do 18 godina naknada iznosi 393,54 eura. Dodatno, obiteljima s troje ili više djece se isplaćuje mjesečna naknada od 167,34 eura.

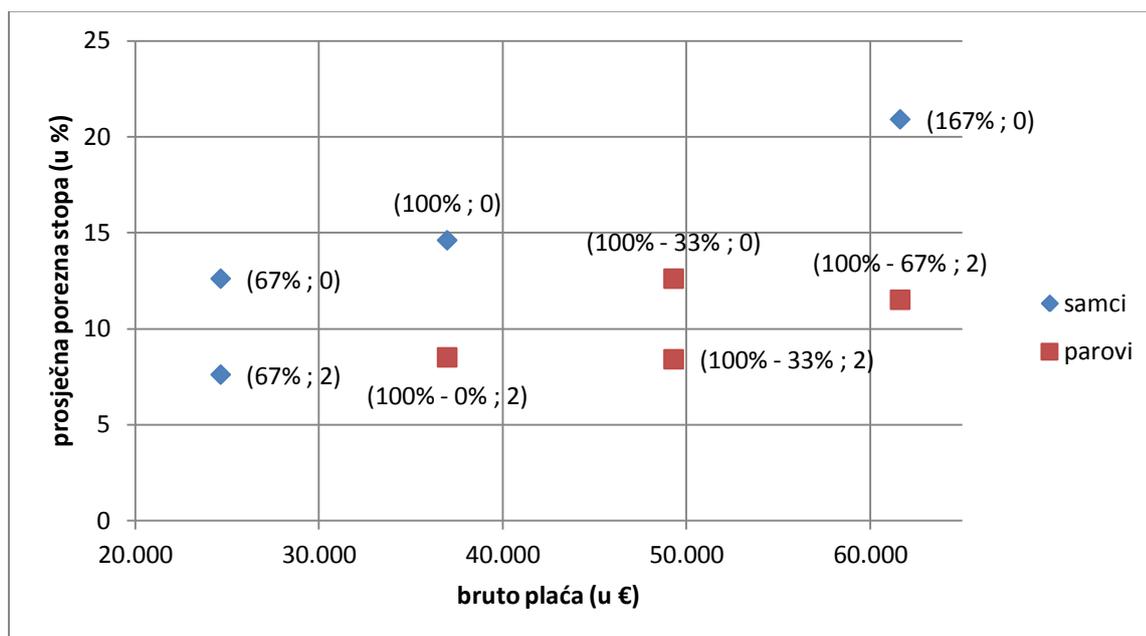
4.5. Grafički prikaz prosječnih poreznih stopa, poreznog klina i poreznog tereta

Grafikon 4.5.1. prikazuje prosječnu poreznu stopu u ovisnosti o bruto plaći. Pogledajmo prvo podatke za samce. Očekivano, najveća porezna stopa je za samce s najvećom bruto plaćom, ona iznosi 20,9%. Sa smanjenjem iznosa bruto plaća dolazi do smanjenja prosječne porezne stope. Dakle, radi se o progresivnom načinu oporezivanja dohotka. Pogledajmo samce s jednakom plaćom od 24.653 eura godišnje (67% iznosa prosječne bruto plaće), u jednom slučaju samac nema djece, a u drugom ima dvoje djece. Zbog poreznih olakšica na djecu, samac s dvoje djece plaća manje poreza pa je i prosječna porezna stopa manja nego kod samca bez djece i to za 5 postotna boda.

Ako pogledamo parove, najviše poreza plaćaju parovi bez djece s bruto plaćom od 49.307 eura (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa

prosječne bruto plaće) i ona iznosi 12,6%. Iako imaju veću bruto plaću (na godišnjoj razini iznosi 12.326 eura), parovi s dvoje djece sa 167% iznosa prosječne bruto plaće (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 67% iznosa prosječne bruto plaće) imaju nižu prosječnu poreznu stopu (razlika od 1,1 postotnih bodova), nego parovi bez djece s plaćom od 49.307 eura. Razlika prosječne porezne stope kod parova s dvoje djece s prosječnom bruto plaćom od 36.980 eura (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi je nezaposlen) i iznadprosječnom plaćom od 133% iznosa prosječne bruto plaće (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće) je vrlo mala (0,1 postotnih bodova u korist parova s prosječnom plaćom). Iz tablice 4.b) možemo vidjeti i razlog tomu: parovi s dvoje djece i plaćom od 49.307 eura ostvaruju, na temelju plaće i broja djece, veće umanjenje poreza, pritom se iznos plaćenih poreza smanjuje, što naravno utječe i na smanjenje prosječne porezne stope.

Ako bismo promatrali iznose prosječnih bruto plaća, u slučaju prosječne bruto plaće iz grafikona vidimo da je prosječna porezna stopa kod samca veća nego kod parova (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi je nezaposlen), ta razlika iznosi 6,1 postotnih bodova. Razlog tomu su olakšice opisane u prethodnim poglavljima, koje parovi ostvaruju jer je jedna osoba nezaposlena i imaju dvoje djece. Kod iznadprosječne bruto plaće od 167% iznosa prosječne bruto plaće razlika u prosječnoj poreznoj stopi između samaca bez djece i parova s dvoje djece (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 67% iznosa prosječne bruto plaće) je nešto veća i iznosi 9,4 postotnih bodova. Dakle, s povećanjem bruto plaće raste i razlika u prosječnoj poreznoj stopi između samaca bez djece i parova s dvoje djece.



Grafikon 4.5.1. Prosječna porezna stopa u ovisnosti o bruto plaći

Izvor: izrada autorice

Grafikon 4.5.2. prikazuje ovisnost poreznog klina i bruto plaće. U slučaju samaca, razlika u poreznom klinu je najveća između samaca bez djece i samaca s dvoje djece s ispodprosječnom bruto plaćom, a iznosi 8,4 postotnih bodova. U ostalim slučajevima, razlike u poreznom klinu između samaca bez djece s različitim bruto plaćama su manje i iznose 3,3 postotnih bodova (ukoliko promatramo ispodprosječnu i prosječnu bruto plaću), odnosno 5,2 postotna boda za iznadprosječnu i prosječnu bruto plaću.

Slično je i kod parova. Zanimljivo je da parovi s ukupnom plaćom od 133% iznosa bruto plaće (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće) imaju manji porezni klin nego parovi s prosječnom bruto plaćom (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi je nezaposlen), razlika iznosi 2,1 postotnih bodova. No prisjetimo se da je sličan odnos vrijedio i u slučaju prosječne porezne stope, zbog određenog iznosa odbitka od porezne osnovice (iznose možemo vidjeti u tablici 4.b)), kojeg nema kod parova s prosječnom plaćom (iznosi 0).



Grafikon 4.5.2. Porezni klin u ovisnosti o bruto plaći

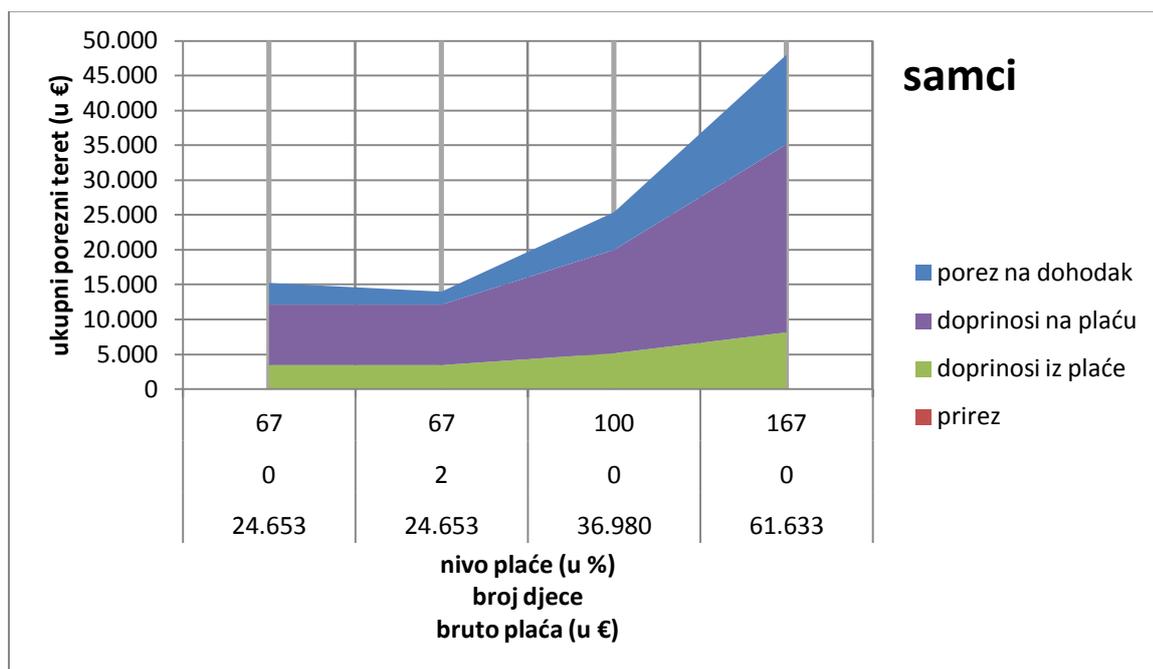
Izvor: izrada autorice

Grafikoni 4.5.3. i 4.5.4. prikazuju iznose ukupnog poreznog tereta samaca i parova za različite razine bruto plaća. Pogledajmo prvo ukupni porezni teret kod samaca. Kao što smo ranije objasnili, u Francuskoj se pri računanju doprinosa na plaću i doprinosa iz plaće različite stope primjenjuju na cijeli iznos bruto plaće i na dio bruto plaće do točno određenog maksimalnog iznosa. Stoga doprinosi neće proporcionalno rasti s porastom plaće. Daleko su najveći doprinosi na plaće samca s iznadprosječnom plaćom (167% iznosa prosječne bruto plaće), odnosno i kod samca i u slučaju para, najveći dio poreznog tereta čine doprinosi na plaću. Također, tek kod iznadprosječne plaće porezi na dohodak čine značajan dio poreznog tereta. Za samca bez djece s ispodprosječnom plaćom od 24.653 eura porezni teret iznosi 15.197 eura, dok za isti iznos plaće, kod samca s dvoje djece iznosi 1.244 eura manje (taj iznos je zapravo razlika u porezima na dohodak). Za samca bez djece s prosječnom plaćom porezni teret iznosi 25.356 eura, dok kod iznadprosječne plaće iznosi 47.973 eura. Usporedimo li iznose poreznih tereta za ispodprosječnu i iznadprosječnu bruto plaću, dobijemo da se za

povećanje plaće u iznosu jedne prosječne bruto plaće porezni teret poveća za više od 3 puta (točnije, 3,16 puta).

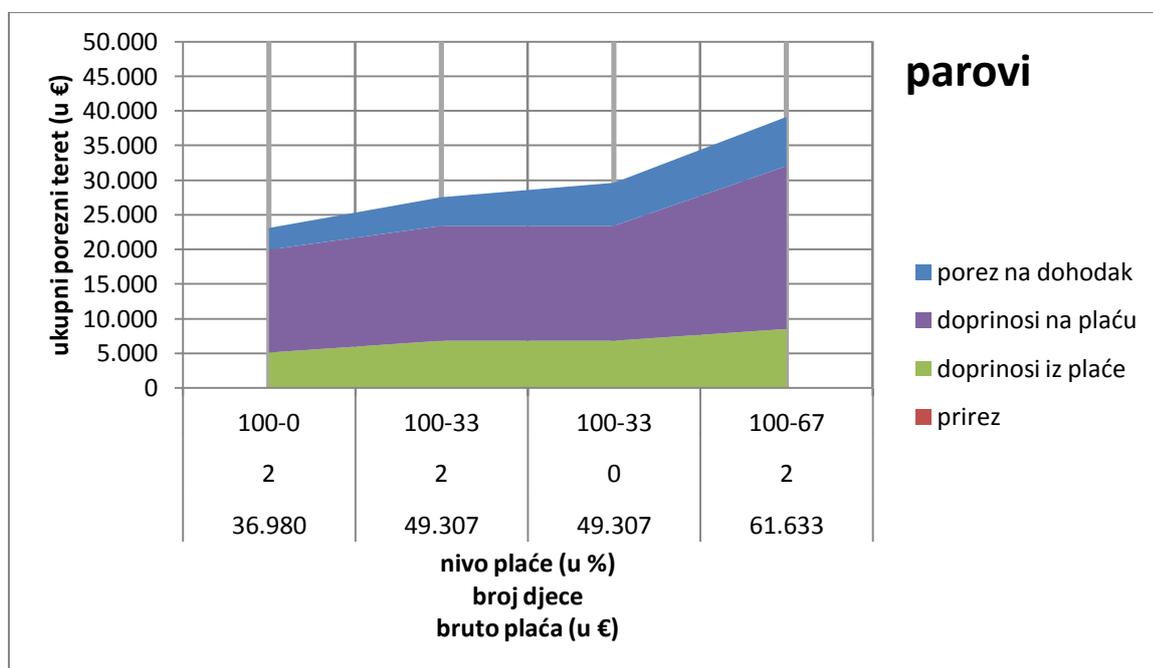
Grafikon 4.5.4. predstavlja porezni teret parova. Porezni teret za bruto plaću od 49.307 eura (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće) kod parova bez djece je nešto veći nego kod parova s dvoje djece, a razlika je 2.083 eura (zapravo razlika u iznosu plaćenih poreza). Kod prosječne plaće (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi je nezaposlen), porezni teret iznosi 23.094 eura, a usporedimo li ga s iznadprosječnom plaćom (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 67% iznosa prosječne bruto plaće) dobijemo da se porezni teret poveća za nešto manje od 70% (iznosi 39.141 eura).

Usporedimo li porezne terete samaca i parova koji zarađuju isti iznos bruto plaće, dobijemo da u slučaju prosječne bruto plaće (36.980 eura) razlika u poreznim teretima samaca i parova (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi je nezaposlen) relativno mala, 2.262 eura, odnosno porezni teret kod samaca je veći za otprilike 10%. Za iznadprosječnu plaću (167% iznosa prosječne plaće), porezni teret samaca (47.973 eura) je veći za nešto manje od 23%, nego kod parova (39.141 eura), pritom jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 67% iznosa prosječne bruto plaće.



Grafikon 4.5.3. Porezni teret samaca u ovisnosti o bruto plaći

Izvor: izrada autorice prema [9]



Grafikon 4.5.4. Porezni teret parova u ovisnosti o bruto plaći

Izvor: izrada autorice prema [9]

5. HRVATSKA

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (vidi [\[3\]](#)), prosječna godišnja bruto plaća za 2013. iznosila je 12.580 eura (95.268 kuna). U Hrvatskoj neto plaću dobijemo kada od iznosa bruto plaće oduzmemo doprinose iz plaće, poreze na dohodak i prirez.

5.1. Odbitci i olakšice

Prema podacima Porezne uprave (vidi [\[10\]](#)), 2013. godišnji osobni odbitak iznosio je 3.486 eura (26.400 kuna). Kod poreznog obveznika s djecom, osobni odbitak se uvećava za faktor 0,5 za prvo dijete, 0,7 za drugo dijete, faktor 1 za treće dijete i za svako slijedeće dijete faktor se progresivno povećava u odnosu na faktor osobnog odbitka za prethodno dijete. Pritom se djetetom smatra svako uzdržavano dijete sve do završetka školovanja, odnosno dok se ne zaposli. Uzdržavanim članom se smatra član uže obitelji čija godišnja primanja ne prelaze 1.452 eura i u tom slučaju faktor na osobni odbitak iznosi 0,5. U slučaju invalidnosti faktor iznosi 0,3, odnosno kod 100%-tne invalidnosti faktor je 1 (ova dva slučaja su međusobno isključiva, odnosno ne mogu se oba faktora primjenjivati).

5.2. Porezi

Porezi, odnosno porezne stope se primjenjuju na poreznu osnovicu koju računamo tako da od iznosa bruto plaće oduzmemo doprinose iz plaće i iznos osobnog odbitka (zajedno s odbitcima za djecu i uzdržavane članove). Prema tablici 5.2.1. postoje tri porezna razreda, sa stopama od 12%, 25% i 40%. Ako je dohodak (razlika bruto plaće

i doprinosa iz plaće) veći od osobnog odbitka, porezna osnovica je jednaka nuli i u tom slučaju osoba ne plaća porez.

POREZNA OSNOVICA (EUR)	STOPA (u %)
< 3.486,01	12
3.486,01 - 13.944,05	25
> 13.944,05	40

Tablica 5.2.1. Porezne stope

Izvor: izrada autorice

U Hrvatskoj postoji i prirez, koji se obračunava na iznos poreza po stopi koja ovisi o mjestu prebivališta poreznog obveznika. U izračunima smo koristili prirez od 12%. Za grad Zagreb stopa prireza je 18%, to je ujedno i najveća stopa prireza u Hrvatskoj.

HRVATSKA (SAMAC)	NIVO PLAĆE Broj djece	67 0	100 0	167 0	67 2
Bruto plaća		8.387	12.580	20.966	8.387
Standardni odbitci i olakšice					
osnovni		3.486	3.486	3.486	3.486
oženjeni ili glava obitelji					
djeca (2)					4.183
odbitak za doprinose					
troškovi vezani za rad					
ukupno		3.486	3.486	3.486	7.669
Transferi uključeni u poreznu osnovicu					
Porezna osnovica		3.224	6.578	13.287	0
Ukupni porezi na dohodak		387	1.191	2.869	0
Umanjenje porezne obveze					
Ukupni plaćeni porezi		387	1.191	2.869	0
Prirez porezu na dohodak		46	143	344	0
Doprinosi iz plaće		1.677	2.516	4.193	1.677
Ukupni porezi i doprinosi iz plaće		2.110	3.850	7.406	1.677
Plaćanja od strane države (PSD)					
za člana obitelji					
za dvoje djece					727
ukupno		0	0	0	727
Neto plaća		6.276	8.730	13.560	6.709

Doprinosi na plaću	1.275	1.912	3.187	1.275
Prosječna porezna stopa (u %)	4,6	9,5	13,7	0,0
Porezni klin (u %)	35,0	39,8	43,9	23

5.a) Oporezivanje dohotka samaca

Izvor: izrada autorice

HRVATSKA (PAR)	NIVO PLAĆE Broj djece	100-0	100-33	100-67	100-33
		2	2	2	0
Bruto plaća		12.580	16.773	20.966	16.773
Standardni odbitci i olakšice					
osnovni		3.486	6.972	6.972	6.972
djeca (2)		4.183	4.183	4.183	0
uzdržavani član		1.743			
odbitak za doprinose					
troškovi vezani za rad					
ukupno		11.928	14.510	15.348	10.327
Transferi uključeni u poreznu osnovicu					
Porezna osnovica		652	2.263	5.618	6.446
Ukupni porezi na dohodak		78	287	674	1.191
Umanjenje porezne obveze					
Ukupni plaćeni porezi		78	287	674	1.191
Prerez porezu na dohodak		9	34	81	143
Doprinosi iz plaće		2.516	3.355	4.193	3.355
Ukupni porezi i doprinosi iz plaće		2.604	3.676	4.948	4.689
Plaćanja od strane države (PSD)					
za člana obitelji					
za dvoje djece		632			
ukupno		632			
Neto plaća		9.976	13.097	16.018	12.084
Doprinosi na plaću		1.912	2.549	3.187	2.549
Porez na plaću					
Prosječna porezna stopa (u %)		0,6	1,7	3,2	7,1
Porezni klin (u %)		26,8	32,2	33,7	37,5

5.b) Oporezivanje dohotka parova

Izvor: izrada autorice prema [9]

5.3. Doprinosi iz plaće i doprinosi na plaću

Prema tablici 5.3.1. radnik od iznosa svoje bruto plaće odvaja ukupno 20% za doprinose, od čega 15% za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti i 5% za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje.

DOPRINOSI IZ PLAĆE	STOPA (u %)
mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti	15
mirovinsko osiguranje na temelju individualne kap. štednje	5
UKUPNO	20

Tablica 5.3.1. Doprinosi iz plaće

Izvor: izrada autorice

Prema tablici 5.3.2., doprinosi na plaću sastoje se od doprinosa za zdravstveno osiguranje po stopi od 13%, za zapošljavanje 1,7% i 0,5% za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu.

DOPRINOSI NA PLAĆU	STOPA (u %)
za zapošljavanje	1,7
zdravstveno osiguranje	13
zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu	0,5
UKUPNO	15,2

Tablica 5.3.2. Doprinosi na plaću

Izvor: izrada autorice prema [9]

5.4. Plaćanja od strane države

U Hrvatskoj se isplaćuju doplatci za djecu ovisno o visini ukupnog dohotka svih članova kućanstva. Pritom iznosi doplatka ne ulaze u iznos neto plaće, kao što je to slučaj u nekim obrađenim zemljama. Prema Zakonu o doplatku za djecu (vidi [14]), dohotkom se smatra dohodak od: nesamostalnog rada (plaća), samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala, osiguranja i drugi primitci (poput mirovina iz inozemstva,

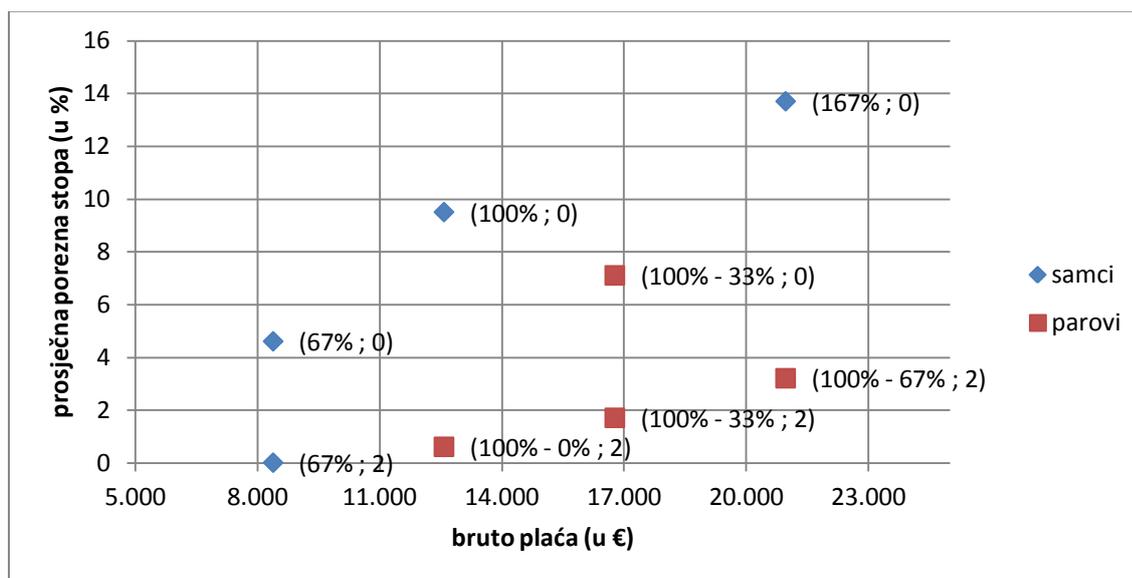
naknade za nezaposlenost i slično). Doplatka se isplaćuje za uzdržavano dijete do 15. godine ako pohađa osnovnu školu, odnosno do 19. godine, ako pohađa srednju školu. U slučaju djece s težim oštećenjima zdravlja dohodak se isplaćuje do 27. godine (moguće i dulje uz naknadna vještačenja). Proračunska osnovica na temelju koje se računa iznos doplatka za djecu u 2013. je iznosila 439,18 eura (3.326 kuna). Pritom postoje tri cenzusne grupe. Prva grupa pripada onima čiji prosječni mjesečni dohodak po članu kućanstva ne prelazi 16,33% proračunske osnovice i doplatka za djecu tada iznosi 9% proračunske osnovice po djetetu (39,53 eura, odnosno 299,34 kuna). Druga cenzusna grupa je za prosječne mjesečne dohotke po članu kućanstva između 16,33% i 33,66% proračunske osnovice i tada doplatka za djecu iznosi 7,5% proračunske osnovice po djetetu (32,94 eura odnosno 249,45 kuna). Treća grupa je za prosječne mjesečne dohotke po članu kućanstva između 33,67% i 50% proračunske osnovice, u kojoj doplatka za djecu iznosi 6% proračunske osnovice za svako dijete (26,35 eura odnosno 199,56 kuna). Za dijete bez oba roditelja ili čiji su roditelji nesposobni za samostalan život, iznos doplatka za djecu se povećava za 25%, odnosno za 15% za dijete s jednim roditeljem. Djeca s oštećenjima zdravlja ostvaruju pravo na doplatku uvećan za 25%. U slučaju težih oštećenja zdravlja djeteta, doplatka za djecu iznosi 25% proračunske osnovice bez obzira na visinu prihoda kućanstva. Za treće dijete isplaćuje se i pronatalitetni dodatak u iznosu od 66,02 eura mjesečno (500 kuna), odnosno za četvrto i svako slijedeće dijete 132,05 eura mjesečno (1.000 kuna).

Prema tablici 5.a) za ispodprosječnu godišnju bruto plaću od 8.387 eura (mjesečni dohodak iznosi otprilike 4.234 kuna), osoba ostvaruje pravo na doplatku za djecu iz treće cenzusne grupe. Budući da je osoba samohrani roditelj, doplatku uvećavamo za 15% i on iznosi 727 eura na godišnjoj razini (otprilike 459 kuna mjesečno). Kod parova iz tablice 5.b) doplatka za djecu se isplaćuje za par s dvoje djece, kada jedan supružnik prima prosječnu plaću, a drugi je nezaposlen. Ovdje se također radi o trećoj cenzusnoj grupi (dohodak po članu obitelji iznosi otprilike 1.587,80 kuna) i godišnji doplatku za dvoje djece iznosi oko 632 eura. Kod ostalih parova s dvoje djece, mjesečni dohodak po članu obitelji prelazi 50% iznosa proračunske osnovice (1.663 kuna), pa se ne ostvaruje pravo na doplatku za djecu.

5.5. Grafički prikaz prosječnih poreznih stopa, poreznog klina i poreznog tereta

Grafikon 5.5.1. prikazuje odnos prosječnih poreznih stopa i bruto plaća za samce i parove. Pogledajmo prvo podatke za samce. Odmah uočavamo da s ispodprosječnom plaćom od 8.387 eura (67% iznosa prosječne bruto plaće), osoba s dvoje djece ne plaća porez, odnosno prosječna porezna stopa je jednaka nuli. Iz tablice 5.a) možemo vidjeti da je u ovom slučaju iznos dohotka (bruto plaća umanjena za doprinose iz plaće) manji od iznosa osobnih odbitaka i olakšica, pa je porezna osnovica jednaka nuli. U slučaju istog iznosa bruto plaće, samac bez djece ima prosječnu poreznu stopu od 4,6%. S povećanjem bruto plaće povećava se i prosječna porezna stopa, pa ona za iznadprosječnu plaću od 20.966 eura iznosi 13,7%. Dakako, radi se o progresivnom načinu oporezivanja dohotka od rada.

U slučaju parova, najmanja prosječna porezna stopa od 0,6% je za parove s dvoje djece, pri čemu jedna osoba prima prosječnu bruto plaću, a druga je nezaposlena (vodi se kao uzdržavani član). Za najveći iznos ukupne bruto plaće od 20.966 eura (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 67% iznosa prosječne bruto plaće), prosječna porezna stopa iznosi 3,2%. Usporedimo li parove s jednakom bruto plaćom (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće), pri čemu jedan par nema djecu, a drugi ima dvoje djece, prosječna porezna stopa je veća kod para bez djece za 5,4 postotnih bodova. Razlog tome su olakšice koje par prima zbog dvoje djece, one umanjuju poreznu osnovicu, pa samim time je i iznos plaćenih poreza manji nego kod parova bez djece. Na kraju usporedimo parove i samce s obzirom na isti iznos bruto plaće. Za iznos prosječne bruto plaće, prosječna porezna stopa kod samaca bez djece je veća za 8,9 postotnih bodova nego kod parova s dvoje djece, s istom bruto plaćom (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi je nezaposlen). Za iznadprosječnu bruto plaću u iznosu od 20.966 eura, ta razlika je veća i iznosi 10,5 postotnih bodova.



5.5.1. Prosječna porezna stopa u ovisnosti o bruto plaći

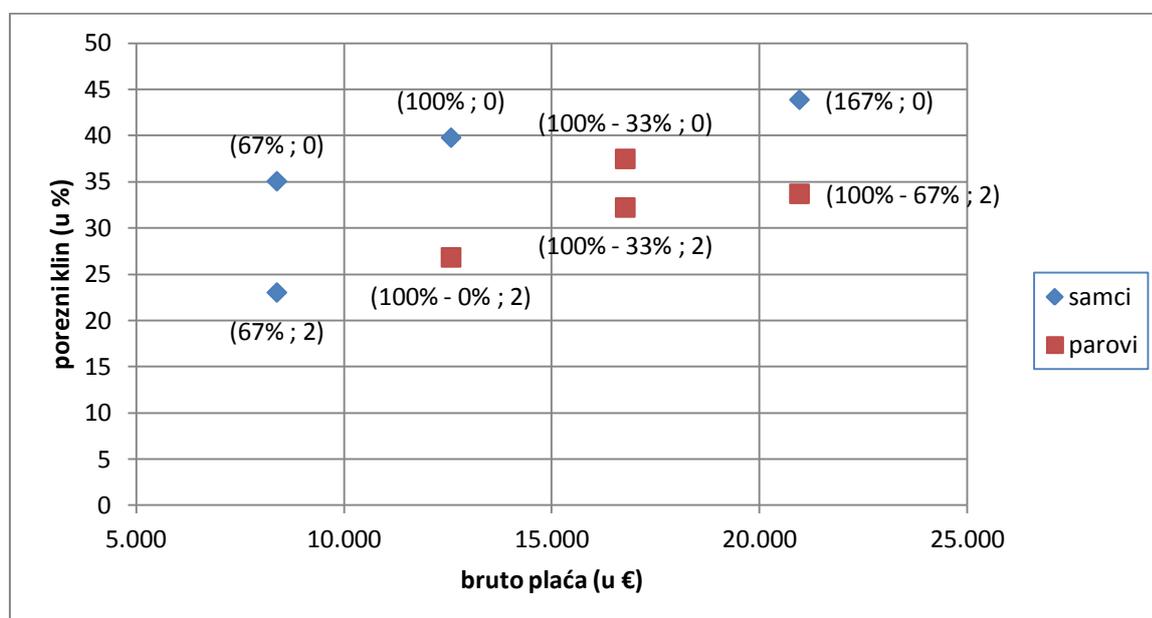
Izvor: izrada autorice

Na grafikonu 5.5.2. prikazan je porezni klin u ovisnosti o bruto plaći. Za samce je najveći za iznadprosječnu bruto plaću i iznosi 43,9%, što predstavlja vrlo visoko oporezivanje plaća. Ako pogledamo ispodprosječne bruto plaće za samce, vidimo da je kod samaca bez djece porezni klin veći za 12 postotnih bodova nego kod samaca s dvoje djece.

Slična situacija je i kod parova. Porezni se klin kreće u relativnom malom rasponu od 26,8% (parovi s dvoje djece s jednom prosječnom bruto plaćom, druga osoba je nezaposlena) do 37,5% (parovi bez djece, pritom jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće). Parovi s dvoje djece sa ukupnim dohotkom od 167% iznosa prosječne bruto plaće (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 67% iznosa prosječne bruto plaće) imaju manji porezni klin nego parovi bez djece s bruto plaćom od 133% iznosa prosječne bruto plaće (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće), razlika je 3,8 postotnih bodova. Razlog tomu je iznos plaćenih poreza, koji je kod parova bez djece s manjom ukupnom bruto plaćom (133% iznosa prosječne bruto plaće) skoro dvostruko veći nego kod parova s dvoje djece, s ukupnom bruto plaćom od 167% iznosa bruto

plaće. Parovi s dvoje djece plaćaju manje poreza, jer se primjenjuje porezna olakšica za dvoje djece.

Usporedimo li parove i samce s obzirom na isti iznos bruto plaće, za prosječnu bruto plaću, kod samaca bez djece porezni klin je za 13 postotnih bodova veći nego kod parova s dvoje djece (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi je nezaposlen). U slučaju iznadprosječne plaće od 167% (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 67% iznosa prosječne bruto plaće), ta razlika je nešto veća i iznosi 10,2 postotnih bodova.



Grafikon 5.5.2. Porezni klin u ovisnosti s bruto plaćom

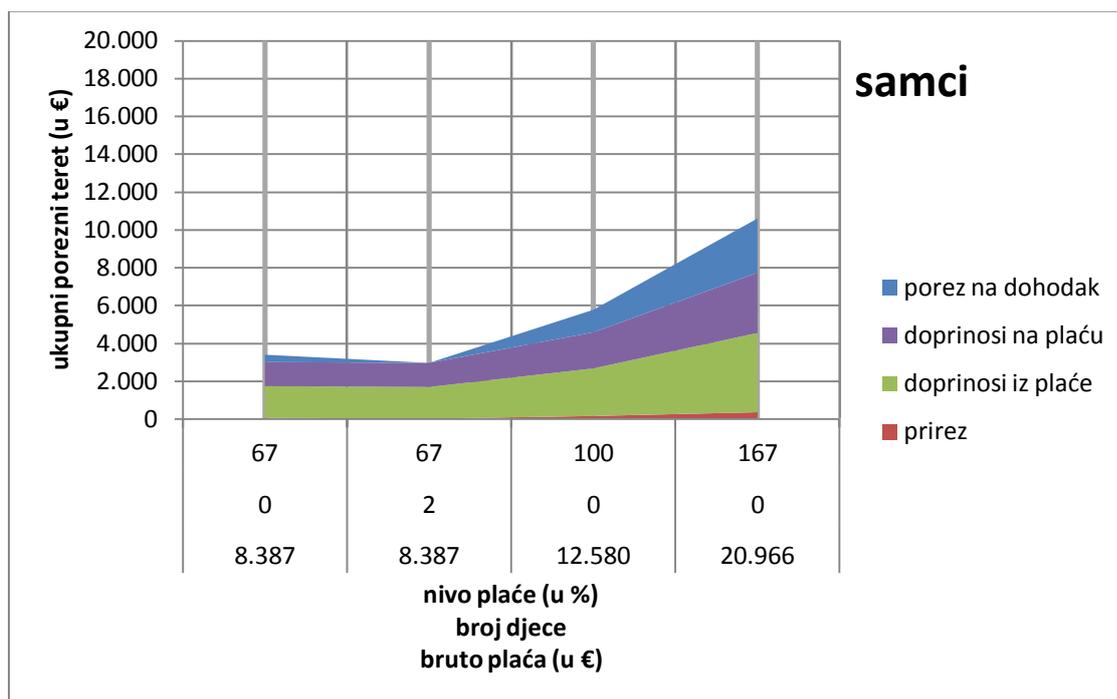
Izvor: izrada autorice

Grafikoni 5.5.3. i 5.5.4. prikazuju porezni teret za samce i parove. U oba slučaja, doprinosi iz plaće i doprinosi na plaću se povećavaju proporcionalno s povećanjem bruto plaće, iz jednostavnog razloga jer se na različite iznose bruto plaća primjenjuju jednake stope doprinosa iz tablica 5.3.1. i 5.3.2..

Kod samaca, najmanji porezni teret je za samce s dvoje djece s ispodprosječnom plaćom, u iznosu od 2.952 eura. U ovom je slučaju porezni teret zapravo zbroj doprinosa iz plaće i doprinosa na plaću, jer zbog porezne osnovice koja iznosi 0, osoba ne plaća porez ni prirez. Samac s istom plaćom, ali bez djece, podnosi porezno opterećenje od 3.385 eura. U slučaju prosječne bruto plaće (12.580 eura), porezni teret iznosi 5.762 eura. Ako plaću samca povećamo za 67% (ukupno 167% iznosa bruto plaće, odnosno 20.966 eura), porezni teret se poveća skoro dva puta, te iznosi 10.593 eura.

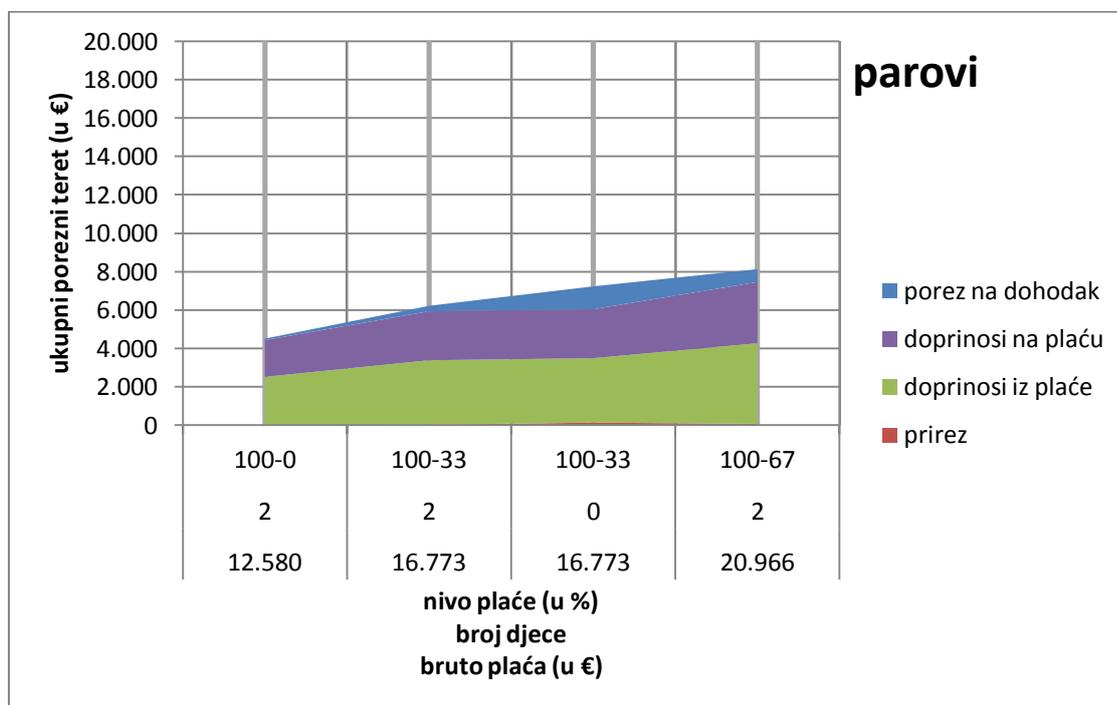
Pogledajmo sada porezni teret kod parova. Najmanji je kod parova s dvoje djece s prosječnom bruto plaćom, prisjetimo se, to je slučaj kada jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću (12.580 eura), a drugi je nezaposlen i u tom slučaju porezni teret iznosi 4.515 eura. Za iznadprosječne plaće (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće) porezni teret kod parova s dvoje djece iznosi 6.225 eura, dok za isti iznos plaće kod parova bez djece iznosi 1.013 eura više. Kod najveće plaće od 20.966 eura (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 67% iznosa prosječne bruto plaće), porezni teret jednak je 8.135 eura.

Usporedimo li porezne terete samaca i parova s obzirom na isti iznos plaće, za prosječnu bruto plaću (12.580 eura) porezni teret kod samaca bez djece je veći za otprilike 27,6% nego kod parova s dvoje djece (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi je nezaposlen). Za iznadprosječnu plaću od 20.966 eura (167% iznosa prosječne bruto plaće) porezni teret samaca bez djece je veći za otprilike 30,2% nego kod parova s dvoje djece (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 67% iznosa prosječne bruto plaće).



Grafikon 4.5.3. Porezni teret samaca u ovisnosti o bruto plaći

Izvor: izrada autorice



Grafikon 4.5.4. Porezni teret parova u ovisnosti o bruto plaći

Izvor: izrada autorice

6. PORTUGAL

Prema [9], u Portugalu 2013. prosječna godišnja bruto plaća iznosila je 17.335 eura. Neto plaću u tablicama 4.1. i 4.2. računamo tako da iznosu bruto plaće dodamo plaćanja od strane države te oduzmemo iznos ukupnih poreza i doprinosa

6.1. Odbitci i olakšice

U Portugalu je predmet oporezivanja dohodak cijele obitelji, uključujući i prihod uzdržavane djece. Zajednički prihod kod parova se dijeli s dva, zatim se na taj iznos primjenjuju porezne stope kako bi se dobila porezna obveza, koja se onda množi s dva kako bi se dobila zajednička porezna obveza para. Prema [5], uzdržavanim djetetom se smatra svako dijete do 18 godina ili do 25 godina, ako se školuje i ako su mu mjesečna primanja ispod iznosa minimalne plaće u Portugalu.

Od ukupnog neto iznosa prihoda oduzimaju se odbitci i olakšice i na taj način dobijemo poreznu osnovicu. Osnovni odbitak jednak je umnošku $72\% * 12$ (broj mjeseci) i indeksa socijalnih olakšica (uzima se iznos minimalne plaće od 475 eura), konačan iznos je jednak 4.104 eura. U odbitke pripadaju i doprinosi, ako iznose više od 4.104 eura po poreznom obvezniku. Prema [9], umanjnje porezne obveze čine: 213,75 eura za svakog neoženjenog poreznog obveznika ili za svakog supružnika, zatim 332,5 eura za samohranog roditelja, 213,75 eura za svako uzdržavano dijete (iznos se udvostručuje ukoliko dijete ima manje od tri godine) i iznos od 261,25 eura za potomke, čiji je dohodak manji od minimalnog iznosa za mirovinu. U ostala umanjnja porezne obveze ubrajamo nenadoknadive troškove zdravstva koje ne pokriva socijalno osiguranje (olakšica iznosi 10% ukupnih zdravstvenih troškova s limitom od 838,44 eura, za svakog uzdržavanog člana iznos limita se povećava za 125,77 eura), troškove za obrazovanje (30% izdataka s limitom od 160% iznosa minimalne plaće, limit se povećava 30% za svakog uzdržavanog člana za kojeg se plaćaju troškovi obrazovanja), za sanatorije i

staračke domove (25% iznosa s limitom od 403,75 eura), zatim troškove vezane uz adaptaciju stambenog prostora (15% iznosa kamata s limitom od 296 eura, limit se povećava za 50% ukoliko se porezni obveznik nalazi u prvom poreznom razredu te za 20% koliko se nalazi u drugom poreznom razredu) i troškove alimentacije (20% iznosa s mjesečnim limitom od 419,22 eura). Na kraju spomenimo limite koji se odnose na gore navedena umanjena porezne obveze. Ukupna umanjena porezne obveze vezana za troškove zdravstva, obrazovanje, alimentaciju i stambene troškove nemaju limita, ukoliko je porezna osnovica do 7.000 eura, za porezne osnovice između 7.000 i 20.000 eura limit iznosi 1.250 eura, od 20.000 do 40.000 eura iznos porezne osnovice ima limit od 1.000 eura umanjena porezne obveze, zatim između 40.000 i 80.000 eura porezne osnovice imaju limit od 500 eura i na kraju za porezne osnovice iznad 80.000 eura limit iznosi 0, odnosno nema umanjena porezne obveze. Za svakog uzdržavanog člana navedeni limiti se povećavaju za 10%.

Umanjenja porezne obveze koja su nastala od poreznih olakšica čine individualna mirovinska štednja u iznosu od 20% uštedenog iznosa (za poreznog obveznika do 35 godina limit iznosi 400 eura, između 35 i 50 godina limit je 350 eura, a preko 50 godina limit je 300 eura), zatim 20% uštedenog iznosa za individualno socijalno osiguranje s limitom od 350 eura, 25% iznosa donacija (za škole, knjižnice, muzeje i slično) s limitom od 15% porezne osnovice poreznog obveznika i 15% od iznosa poreza na dodanu vrijednost na određene usluge (restorani, frizeri, automehaničari i slično) s limitom od 250 eura. Što se tiče iznosa limita na ukupne odbitke koji su nastali iz poreznih osnovica, oni iznose: za poreznu osnovicu do 7.000 eura limita nema, između 7.000 i 20.000 eura limit iznosi 100 eura, od 20.000 do 40.000 eura limit od 80 eura, od 40.000 do 80.000 eura limit je 60 eura, a iznad 80.000 eura limit iznosi 0, odnosno nema umanjena porezne obveze.

6.2. Porezi

Pri računanju kojem poreznom razredu iz tablice 6.2.1 porezni obveznik pripada, dohotke dijelimo s dva.

POREZNA OSNOVICA (u €)	STOPA (u %)	IZNOS ODBITKA (u €)
< 7.000	14,5	-
7.000 - 20.000	28,5	980
20.000 - 40.000	37	2.680
40.000 - 80.000	45	5.880
> 80.000	48	8.280

Tablica 6.2.1. Porezne stope i odbitci

Izvor: izrada autorice

Poreznu osnovicu u Portugalu računamo tako da od iznosa bruto plaće oduzmemo ukupan iznos standardnih odbitaka i olakšica te dodamo iznos transfera uključenih u poreznu osnovicu (ako postoje). Vidimo da postoji pet poreznih razreda sa stopama od 14,5%, 28,5%, 37%, 45% i 48% koje se primjenjuju ovisno o iznosu porezne osnovice. Prema [9], u slučaju poreznih obveznika čiji prihod proizlazi prvenstveno iz rada, nakon oporezivanja njihov raspoloživi dohodak ne smije biti manji od 120% iznosa minimalne plaće (u 2013. je iznosila 8.147 eura). Posebno je oporezivanje na Azorskim otocima, gdje se, prema [5], iznos oporezivanja samaca računa kao umnožak porezne osnovice i porezne stope od čega se oduzima iznos odbitka iz tablice 6.2.1 i iznos umanjenja od porezne obveze. Dok se iznos oporezivanja parova računa tako da se prvo porezna osnovica podijeli s dva, pomnoži s odgovarajućom poreznom stopom od čega se onda oduzima iznos odbitaka iz gornje tablice, na kraju taj iznos pomnožimo s dva i od njega oduzmemo iznos umanjenja od porezne obveze.

Od 2012. postoji i posebni porez (eng. *additional solidarity tax*) koji se plaća u iznosu od 2,5% na poreznu osnovicu između 80.000 i 250.000 eura, odnosno 5% porezne osnovice veće od 250.000 eura. Naknadno je uveden prirez od 3,5% za poreznu osnovicu

veću od iznosa minimalne plaće (6.790 eura), pri čemu je umanjenje poreza 2,5% iznosa godišnje minimalne plaće za uzdržavanog člana (169,75 eura).

U tablicama 6.a) i 6.b), ukupne poreze i doprinose koje pojedinac plaća računamo kao zbroj ukupno plaćenih poreza, prireza i doprinosa iz plaće. Ako od ukupnih poreza na dohodak oduzmemo iznos odbitka od porezne obveze, dobijemo iznos ukupno plaćenih poreza.

Od 2009., svake godine su se događale promjene u poreznom sustavu. Primjerice, 2009. je bilo sedam poreznih razreda, iduće godine čak osam s povećanjem poreznih stopa. Iduće dvije godine broj poreznih razreda je ostao isti, do promjena je došlo među najvećim poreznim stopama, najveća je tada iznosila 46,5% za porezne osnovice iznad 153.300 eura. 2013. broj poreznih razreda se smanjio na pet s poreznim stopama prikazanim u tablici 6.2.1. Od ostalih promjena možemo izdvojiti povećanje olakšica za osobe s posebnim potrebama, uzdržavanu djecu iz obitelji s nižim primanjima, djecu samohranih roditelja i obitelji s dvoje ili više djece.

PORTUGAL (SAMAC)	NIVO PLAĆE	67	100	167	67
	Broj djece	0	0	0	2
Bruto plaća		11.557	17.335	28.892	11.557
Standardni odbitci i olakšice					
osnovni		4.104	4.104	4.104	4.104
oženjeni ili glava obitelji					
djeca (2)					
odbitak za doprinose					
troškovi vezani za rad		0	0	0	0
ukupno		4.104	4.104	4.104	4.104
Transferi uključeni u poreznu osnovicu		0	0	0	0
Porezna osnovica		7.453	13.231	24.788	7.453
Ukupni porezi na dohodak		1.144	2.791	6.492	1.144
Umanjenje porezne obveze		214	214	214	760
Ukupni plaćeni porezi		954	2.803	6.908	384
Prirez porezu na dohodak		0	0	0	0
Doprinosi iz plaće		1.271	1.907	3.178	1.271
Ukupni porezi i doprinosi iz plaće		2.225	4.710	10.086	1.655
Plaćanja od strane države (PSD) za člana obitelji					

za dvoje djece	0	0	0	841
ukupno	0	0	0	841
Neto plaća	9.332	12.626	18.806	10.742
Doprinosi na plaću	2.745	4.117	6.862	2.745
Prosječna porezna stopa (u %)	8,3	16,2	23,9	3,3
Porezni klin (u %)	34,7	41,1	47,4	24,9

Tablica 6.a) Oporezivanje dohotka samaca

Izvor: izrada autorice prema [9]

PORTUGAL (PAR)	NIVO PLAĆE Broj djece	100-0 2	100-33 2	100-67 2	100-33 0
Bruto plaća		17.335	23.114	28.892	23.114
Standardni odbitci i olakšice					
osnovni		4.104	8.208	8.208	8.208
djeca (2)					
uzdržavani član					
odbitak za doprinose					
troškovi vezani za rad					
ukupno		4.104	8.208	8.208	8.208
Transferi uključeni u poreznu osnovicu		0	0	0	0
Porezna osnovica		13.231	14.906	20.684	14.906
Ukupni porezi na dohodak		1.919	2.288	3.935	2.288
Umanjenje porezne obveze		855	855	855	428
Ukupni plaćeni porezi		1.064	1.433	3.080	1.907
Prerez porezu na dohodak		0	0	0	0
Doprinosi iz plaće		1.907	2.543	3.178	2.543
Ukupni porezi i doprinosi iz plaće		2.970	3.976	6.258	4.450
Plaćanja od strane države (PSD)					
za člana obitelji					
za dvoje djece		701	637	0	0
ukupno		701	637	0	0
Neto plaća		15.065	19.775	22.634	18.664
Doprinosi na plaću		4.117	5.490	6.862	5.490
Porez na plaću					
Prosječna porezna stopa (u %)		6,1	6,2	10,7	8,3
Porezni klin (u %)		29,8	30,9	36,7	34,7

Tablica 6.b) Oporezivanje dohotka parova

Izvor: izrada autorice prema [9]

6.3. Doprinosi iz plaće i doprinosi na plaću

Prema [9], radnici za doprinose izdvajaju iz plaće 11% od iznosa bruto plaće, dok doprinosi na plaću iznose 23,75% iznosa bruto plaće. U oba slučaja doprinosi uključuju zdravstveno osiguranje, roditeljski dopust, nezaposlenost i mirovinsko osiguranje.

6.4. Plaćanja od strane države

Prema [9], mjesečne naknade za uzdržavanu djecu su podijeljene u 4 razreda ovisno o obiteljskim primanjima, koja se dijele s brojem uzdržavane djece u obitelji. Ukoliko su primanja po broju djece ispod 2.934,54 eura, za dijete ispod 12 mjeseci mjesečna naknada iznosi 140,76 eura, a za dijete starije od godinu dana 35,19 eura. U obitelji s dvoje djece, svaka sljedeća naknada za dijete između jedne i tri godine iznosi 35,19 eura, dok ista naknada, ali u obitelji s troje ili više djece iznosi 70,38 eura. Iznosi se dalje smanjuju s povećanjem razreda. U zadnjem, četvrtom razredu, gdje pripadaju obitelji s primanjima po djeci u iznosu većem od 8.803,62 eura naknada nema. U slučaju samohranog roditelja navedene naknade se povećavaju za 20%.

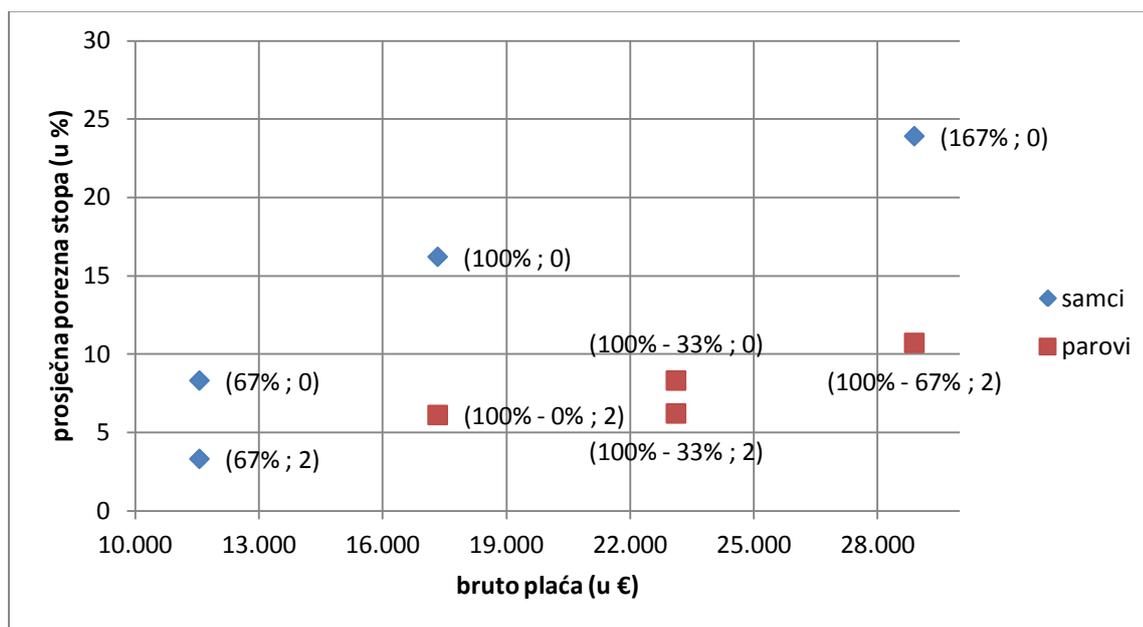
6.5. Grafički prikaz prosječnih poreznih stopa, poreznog klina i poreznog tereta

Grafikona 6.5.1. prikazuje odnos prosječnih poreznih stopa i godišnjih bruto plaća. Pogledajmo prvo prosječne porezne stope za samce. Najveću stopu plaćaju samci s iznadprosječnom bruto plaćom (167% iznosa prosječne bruto plaće) i ona iznosi 23,9%, što prikazuje tablica 6.a). Smanjenjem bruto plaće smanjuje se i prosječna porezna stopa, pa za prosječnu bruto plaću od 17.335 eura prosječna porezna stopa iznosi 16,2%, što je smanjenje od 7,7 postotnih bodova. Ako usporedimo samce s jednakim bruto plaćama (67% iznosa prosječne bruto plaće), ali s različitim brojem djece (nijedno ili dvoje), već

iz grafikona vidimo da samci bez djece iz svoje bruto plaće izdvajaju 5 postotna boda više za poreze.

Situacija je slična i kod parova. Parovi s većom bruto plaćom plaćaju više poreza, pa je samim time i prosječna porezna stopa viša nego kod onih s manjom bruto plaćom. No ovdje su razlike među prosječnim poreznim stopama manje nego kod samaca. Primjerice, razlika između parova s dvoje djece s prosječnom bruto plaćom (jedna osoba zarađuje prosječnu bruto plaću, dok je druga nezaposlena) i parova s dvoje djece, čija je ukupna plaća 133% iznosa prosječne bruto plaće (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće) iznosi samo 0,1 postotnih bodova. Razlog tome leži u činjenici da se u Portugalu u odbitke ne ubrajaju oni za uzdržavanog člana obitelji, pa je samim time porezna osnovica veća. Ako promatramo parove s istom bruto plaćom od 23.114 eura (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće), ali s različitim brojem djece, kod parova bez djece prosječna porezna stopa je viša za 2,1 postotnih bodova nego kod parova s dvoje djece. Parovi s dvoje djece plaćaju manje poreza, jer se među odbitcima od porezne obveze nalaze i oni vezani za djecu, što smo mogli vidjeti i u tablici 6.b). Najveća prosječna porezna stopa iznosi 10,7% i ona se postiže kod parova s dvoje djece, kada je njihova ukupna bruto plaća jednaka 28.892 eura (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 67% iznosa prosječne bruto plaće).

Ako usporedimo parove s dvoje djece i samce bez djece, s prosječnom bruto plaćom od 17.335 eura (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi je nezaposlen), veća prosječna porezna stopa je kod samaca i razlika iznosi 10%, dok je u sličnom slučaju, ali s bruto plaćom od 28.892 eura (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 67% iznosa prosječne bruto plaće) razlika čak 13,2 postotnih bodova. S obzirom da s porastom bruto plaće dolazi do porasta prosječne porezne stope, možemo zaključiti da je oporezivanje dohotka od rada u Portugalu progresivno.



Grafikon 6.5.1. Prosječna porezna stopa u ovisnosti o bruto plaći

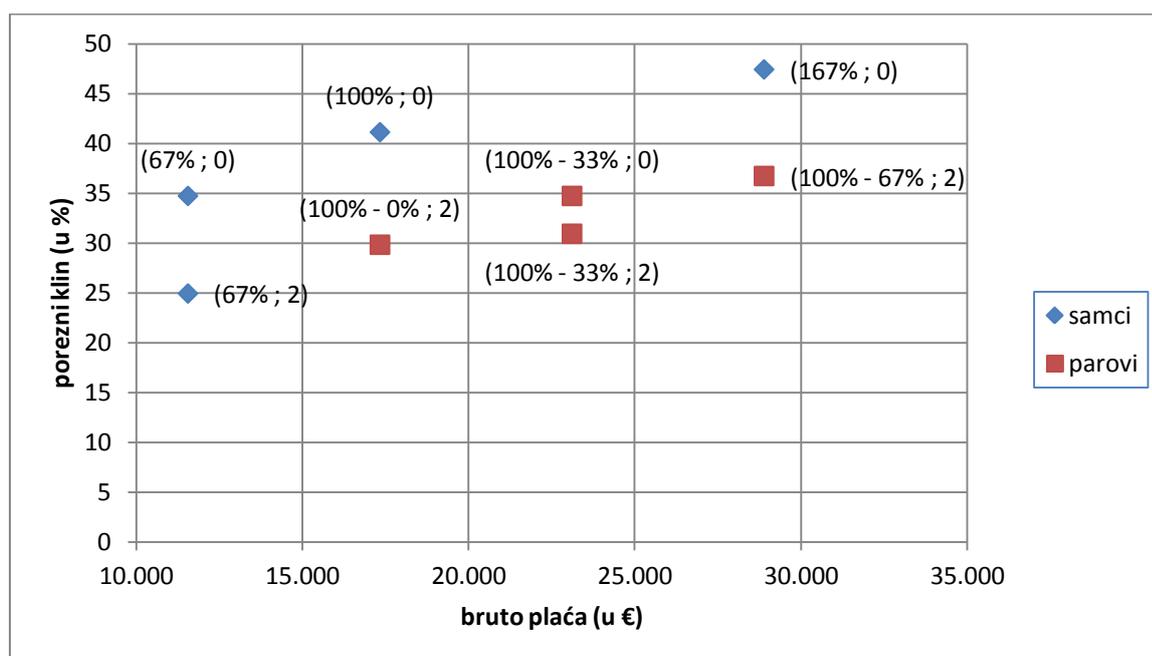
Izvor: izrada autorice

Na grafikonu 6.5.2. prikazana je ovisnost poreznog klina o bruto plaći. Pogledajmo prvo samce. Prije svega, logično je očekivati da osobe s većom bruto plaćom imaju veći porezni klin, jer plaćaju više poreza. Točne stope za određene iznose poreznih osnovica smo vidjeli u tablici 6.2.1. Vidimo da se porezni klin vrlo malo smanjuje s obzirom na smanjenje bruto plaće. Pri smanjenju bruto plaće sa 167% iznosa prosječne bruto plaće, na 100%, porezni klin se smanjuje za 6,3 postotnih bodova. Malo veće smanjenje od 6,4 postotnih bodova se događa pri smanjenju bruto plaće sa 100% na 67% iznosa prosječne bruto plaće. No, ako usporedimo samce s jednakom plaćom (67%), ali s različitim brojem djece, pomoću podataka iz tablice 6.a) možemo izračunati da je porezni klin kod samaca bez djece za 9,8 postotnih bodova veći nego kod samaca s dvoje djece.

U slučaju parova, razlike među poreznim klinovima za različite bruto plaće su nešto manje. Najveća razlika od 5,8 postotnih bodova je između parova s dvoje djece s bruto plaćom od 28.892 eura (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 67% iznosa prosječne bruto plaće) i bruto plaćom od 23.114 eura (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće). Najmanja razlika u poreznom klinu (1,1 postotnih bodova) je među najnižim bruto plaćama, u

slučaju para s dvoje djece s prosječnom bruto plaćom (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi je nezaposlen) i kada je bruto plaća 133% iznosa prosječne bruto plaće (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće).

Gledamo li jednake iznose bruto plaće, onda za prosječnu bruto plaću (17.335 eura) porezni klin samca bez djece iznosi 41,1%, dok je za istu bruto plaću, ali u slučaju parova s dvoje djece porezni klin manji za 11,3 postotnih bodova (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi je nezaposlen). Slično, ako gledamo bruto plaću od 28.892 eura (167% iznosa prosječne bruto plaće), porezni klin samca bez djece je veći za 10,7 postotnih bodova nego kod parova s dvoje djece (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 67% iznosa prosječne bruto plaće).



Grafikon 6.5.2. Porezni klin u ovisnosti o bruto plaći

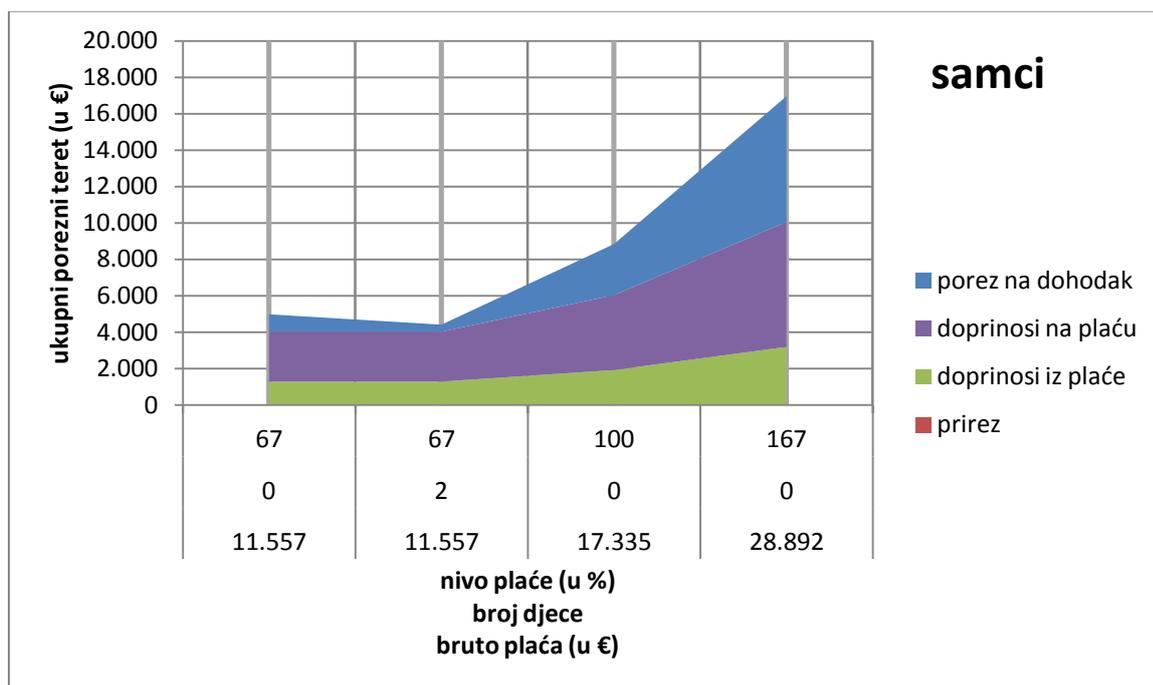
Izvor: izrada autorice

Dalje analiziramo ukupni porezni teret samaca i parova s grafikona 6.5.3. i 6.5.4.. Pogledajmo prvo grafikon koji prikazuje ukupni porezni teret samaca. Doprinosi iz plaće, kao i doprinosi na plaću, su jednaki za prva dva slučaja, jer se radi o jednakim iznosima bruto plaće od 11.557 eura (67% iznosa prosječne bruto plaće). Zatim rastu po stopi od

11% (doprinosi iz plaće), odnosno 23,75% za doprinose na plaću. Porez na dohodak samca bez djece s bruto plaćom od 11.557 eura iznosi 954 eura, zatim se kod samca s istom bruto plaćom, ali s dvoje djece, smanjuje za 570 eura (zbog odbitka od porezne osnovice za uzdržavanu djecu) te dalje raste s obzirom na veće iznose bruto plaće. Za iznadprosječnu bruto plaću od 28.892 eura, porez na dohodak iznosi 6.908 eura (stopa oporezivanja porezne osnovice je 37%). Ukupan porezni teret za samca bez djece s ispodprosječnom plaćom (11.557 eura) iznosi 4.970 eura, dok je porezni teret samca s iznadprosječnom plaćom (28.892 eura) 16.948 eura. Odnosno, za povećanje plaće u iznosu od jedne prosječne plaće, porezni teret se poveća skoro 3 i pol puta (3,41).

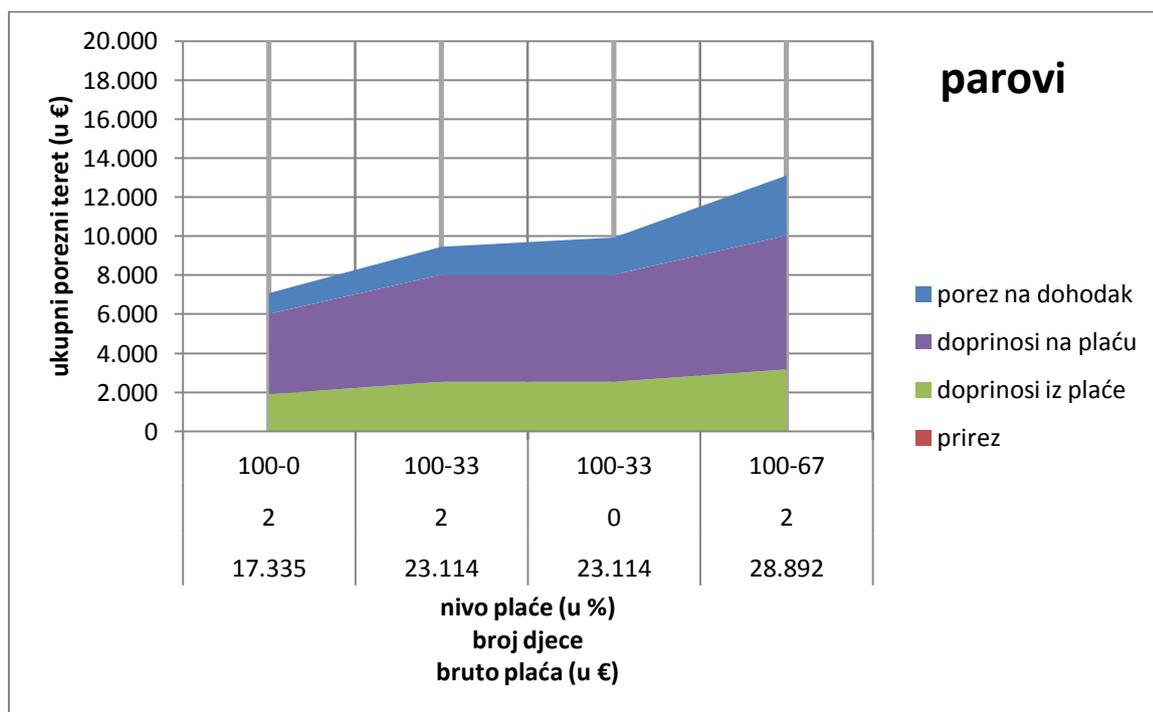
Analizirajmo sada parove s grafikona 6.5.4. Prvo, kao i kod samaca, doprinosi iz plaće i doprinosi na plaću rastu s povećanjem bruto plaće po istim stopama spomenutim za samce. Za par s dvoje djece s prosječnom bruto plaćom (jedan supružnik zarađuje, a drugi je nezaposlen), porez na dohodak iznosi 1.064 eura. Porez na dohodak raste s povećanjem bruto plaće, pa je tako najveći kod bruto plaće od 28.892 eura (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 67% iznosa prosječne bruto plaće) i tada iznosi 3.080 eura. Ukupan porezni teret za par s dvoje djece s prosječnom plaćom (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi je nezaposlen) iznosi 7.088 eura. Ako usporedimo parove s jednakom bruto plaćom od 23.114 eura (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće), ali ne i s jednakim brojem djece, porezni teret kod parova s dvoje djece je manji za 474 eura nego kod parova bez djece (razlika je jednaka razlici poreza na dohodak između dva promatrana slučaja).

Ako bismo usporedili samce i parove s jednakim bruto plaćama, vidimo da je za iznos bruto plaće od 17.335 eura porezni teret kod samaca bez djece veći za 1.739 eura nego kod parova s dvoje djece (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi je nezaposlen), koliko zapravo iznosi i razlika u porezima na dohodak između samaca i parova. Kod bruto plaće od 28.892 eura (u slučaju parova jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 67% iznosa prosječne bruto plaće), razlika poreznog tereta između samaca bez djece i parova s dvoje djece je veća, što smo i očekivali s obzirom na porez na dohodak kojeg vidimo iz grafikona 6.5.4., i on iznosi 3.828 eura.



Grafikon 6.5.3. Porezni teret samaca u ovisnosti o bruto plaći

Izvor: izrada autorice



Grafikon 6.5.4. Porezni teret parova u ovisnosti o bruto plaći

Izvor: izrada autorice

7. SLOVENIJA

Prema [9], u Sloveniji 2013. prosječna godišnja bruto plaća iznosila je 17.611 eura. Iznos neto plaće se dobije tako da od zbroja bruto plaće i plaćanja od strane države oduzmemo ukupne poreze i doprinose.

7.1. Odbitci i olakšice

U Sloveniji je porezni obveznik pojedinac. Osnovni odbitak 2013. iznosio je 3.302,70 eura. Za osobe s dohotkom manjim od 10.866,37 eura dodatni osnovni odbitak iznosio je 3.217,12 eura, a između 10.866,37 i 12.570,89 eura iznosi 1.115,94 eura. Prema [5], u Sloveniji se uzdržavanim djetetom smatra svako dijete do 18 godina, svako nezaposleno dijete s 18 ili više godina, bez vlastitih prihoda ili s prihodima manjim od olakšice za uzdržavano dijete te ukoliko je još u procesu obrazovanja (redovno školovanje) i pritom ima manje od 26 godina. Tada za prvo dijete umanjenje poreza iznosi 2.436,92, a za drugo 2.649,24 eura.⁵ Kao što prikazuje tablica 7.b), ako je jedan od supružnika nezaposlen, drugi prima olakšicu za uzdržavanog člana u iznosu od 2.437 eura. U Sloveniji, kao i u svim zemljama članicama Europske unije, sve premije za dodatno mirovinsko osiguranje nisu uključene u poreznu osnovicu. U 2013. takvi odbitci imaju godišnji limit od 2.819,09 eura, odnosno 24% iznosa doprinosa iz plaće, koji se izdvaja za obavezno mirovinsko osiguranje. Zatim postoje razne naknade vezane uz posao, poput naknada za obrok i prijevoz, troškove poslovnih putovanja, korištenje vlastitih alata i opreme te bonusi i otpremnine.

⁵ Za treće dijete olakšica iznosi 4.418,54, za četvrto 6.187,85, za peto 7.957,14, te za svako iduće dodatnih 1.769,30 eura. U slučaju djeteta s posebnim potrebama olakšica iznosi 8.830 eura.

7.2. Porezi

Porezna osnovica u Sloveniji se računa tako da se od iznosa bruto plaće oduzme ukupan iznos standardnih odbitaka i olakšica te se dodaje iznos transfera uključenih u poreznu osnovicu (ako postoje). Porezne razrede i pripadne stope prikazuje tablica 7.2.1. Postoje četiri porezna razreda sa stopama od 16%, 27%, 41% i 50%, koje se primjenjuju ovisno o iznosu porezne osnovice. Najmanja porezna stopa od 16% se primjenjuje na poreznu osnovicu do 8.021,34 eura, dok osoba čija porezna osnovica prelazi 70.907,20 eura ulazi u sva četiri porezna razreda i plaća najvišu stopu poreza od čak 50%. Regionalni, odnosno lokalni porezi u Sloveniji ne postoje, kao ni porezi na platnu listu (ukinuto 2009.). U tablicama 7.a) i 7.b), ukupne poreze i doprinose koje pojedinac plaća računamo kao zbroj ukupno plaćenih poreza, prireza i doprinosa iz plaće. Ako od ukupnih poreza na dohodak oduzmemo iznos odbitka od porezne obveze, dobijemo iznos ukupno plaćenih poreza.

POREZNA OSNOVICA (u €)	STOPA (u %)
<8.021,34	16
8.021,34 - 18.960,28	27
18.960,28 - 70.907,20	41
>70.907,20	50

Tablica 7.2.1. Porezni razredi

Izvor: izrada autorice prema [\[9\]](#)

Prema [\[5\]](#), do 2006. prihodi su se oporezivali po jedinstvenoj stopi, nakon toga došlo je do promjene prema kojoj se prihodi od zapošljavanja, poljoprivrede i iznajmljivanja oporezuju po progresivnim stopama, dok se kapitalni prihodi (kamate, dividende i kapitalna dobit) oporezuju po stopi od 20% (do 2013., nakon toga 25%). Manje promjene su donesene 2007. kada se broj poreznih razreda smanjio s pet na ukupno tri i 2013. kada su proširene granice za drugi i treći porezni razred.

SLOVENIJA (SAMAC)	NIVO PLAĆE	67	100	167	67
	Broj djece	0	0	0	2
Bruto plaća		11.740	17.611	29.351	11.740
Standardni odbitci i olakšice					
osnovni		4.419	3.303	3.303	4.419
oženjeni ili glava obitelji					
djeca (2)					5.086
odbitak za doprinose		2.595	3.892	6.487	2.595
troškovi vezani za rad		0	0	0	0
ukupno		7.013	7.195	9.789	12.099
Transferi uključeni u poreznu osnovicu		0	0	0	0
Porezna osnovica		4.727	10.416	19.562	0
Ukupni porezi na dohodak		756	1.930	4.483	0
Umanjenje porezne obveze					
Ukupni plaćeni porezi		756	1.930	4.483	0
Prerez porezu na dohodak		0	0	0	0
Doprinosi iz plaće		2.595	3.892	6.487	2.595
Ukupni porezi i doprinosi iz plaće		3.351	5.822	10.970	2.595
Plaćanja od strane države (PSD)					
za člana obitelji					
za dvoje djece					2.716
ukupno		0	0	0	2.716
Neto plaća		8.389	11.789	18.381	11.862
Doprinosi na plaću		1.890	2.835	4.725	1.890
Porez na plaću		0	0	0	0
Prosječna porezna stopa (u %)		6,4	11,0	15,3	0,0
Porezni klin (u %)		38,5	42,3	46,1	13,0

Tablica 7.a) Oporezivanje dohotka samaca

Izvor: izrada autorice prema [9]

SLOVENIJA (PAR)	NIVO PLAĆE	100-0	100-33	100-67	100-33
	Broj djece	2	2	2	0
Bruto plaća		17.611	23.481	29.351	23.481
Standardni odbitci i olakšice					
osnovni		3.303	7.876	7.721	7.876
djeca (2)		5.086	5.086	5.086	

uzdržavani član	2.437			
odbitak za doprinose	3.892	5.189	6.487	5.189
troškovi vezani za rad	0	0	0	0
ukupno	14.718	18.151	19.294	13.065
Transferi uključeni u poreznu osnovicu	0	0	0	0
Porezna osnovica	2.893	5.330	10.057	10.416
Ukupni porezi na dohodak	463	853	1.609	1.930
Umanjenje porezne obveze	0	0	0	0
Ukupni plaćeni porezi	463	853	1.609	1.930
Prerez porezu na dohodak	0	0	0	0
Doprinosi iz plaće	3.892	5.189	6.487	5.189
Ukupni porezi i doprinosi iz plaće	4.355	6.042	8.096	7.119
Plaćanja od strane države (PSD)				
za člana obitelji				
za dvoje djece	2.469	1.509	1.124	0
ukupno	2.469	1.509	1.124	0
Neto plaća	15.725	18.948	22.379	16.362
Doprinosi na plaću	2.835	3.780	4.725	3.780
Porez na plaću	0	0	0	0
Prosječna porezna stopa (u %)	2,6	3,6	5,5	8,2
Porezni klin (u %)	23,1	30,5	34,3	40,0

Tablica 7.b) Oporezivanje dohotka parova

Izvor: izrada autorice prema [9]

7.3. Doprinosi iz plaće i doprinosi na plaću

Doprinosi iz plaće plaća radnik. U Sloveniji, iznos na koji se plaćaju doprinosi iz plaće uključuje bruto plaću, naknade za godišnji odmor i povlastice vezane za rad. Iz tablice 7.3.1. vidimo koliki postotak doprinosa iz plaće čine doprinosi za mirovinsko osiguranje, za zdravstveno osiguranje, doprinosi za zapošljavanje te osiguranje za roditeljski dopust. Nabrojane stavke čine ukupno 22,1% doprinosa iz plaće.

DOPRINOSI IZ PLAĆE	STOPA (u %)
mirovinsko osiguranje	15,5%
zdravstveno osiguranje	6,36%
za zapošljavanje	0,14%
osiguranje za roditeljski dopust	0,1%
UKUPNO	22,1%

Tablica 7.3.1. Doprinosi iz plaće

Izvor: izrada autorice prema [9]

Na iznos bruto plaće se plaćaju doprinosi na plaću. Stavke za koje poslodavac izdvaja doprinose su također jednake, razlika je samo u stopama, koje možemo vidjeti iz tablice 7.3.2. Ukupna stopa doprinosa na plaću iznosi 16,1%.

DOPRINOSI NA PLAĆU	STOPA (u %)
mirovinsko osiguranje	8,85
zdravstveno osiguranje	7,09
za zapošljavanje	0,06
osiguranje za roditeljski dopust	0,1
UKUPNO	16,1

Tablica 7.3.2. Doprinosi na plaću

Izvor: izrada autorice prema [9]

7.4. Plaćanja od strane države

Prema [9], od 2012. zakonom su propisane naknade za uzdržavanu djecu (do 18 godina), kada su prosječni mjesečni neto prihodi u obitelji, gledani za prošlu kalendarsku godinu, ispod prosječne neto plaće. Pod prihode ulaze neto plaće te nekretnine i pokretnine kojima se na godišnjoj razini procjenjuje vrijednost. Postoji osam razreda ovisno o ukupnim prihodima prema kojima se računa naknada za svako dijete.⁶ Svako dijete pripada u jedan od tri razreda (s povećanjem razreda se povećavaju i iznosi

⁶ Prvi razred ukoliko su neto primanja manja od 18% prosječne neto plaće, drugi (18% - 30%), treći (30% - 36%), četvrti (36% - 42%), peti (42% - 53%), šesti (53% - 64%), sedmi (64% - 82%) i osmi razred (82% - 99%). 2012. došlo je do manjih promjena (naknade za peti i šesti razred su smanjene za 10%, a za sedmi i osmi razred su ukinute).

naknada), prvo dijete u obitelji pripada u prvi razred, drugo u drugi, a treće i svako slijedeće dijete u treći razred. Ukoliko dijete živi samo s jednim roditeljem, naknada se povećava za 10%, a ako predškolsko dijete ne ide u vrtić, naknada se povećava za 20%.

U Sloveniji postoje i mjesečne naknade za djecu (koja žive s oba roditelja), koje država isplaćuje od rođenja djeteta, pa sve dok dijete ne završi osnovnu školu. Tako je za 2013. maksimalan godišnji iznos, za djecu koja žive s oba roditelja, iznosio 1.371,71 eura za prvo dijete, 1.508,76 za drugo te 1.646,16 eura za treće i svako slijedeće dijete.

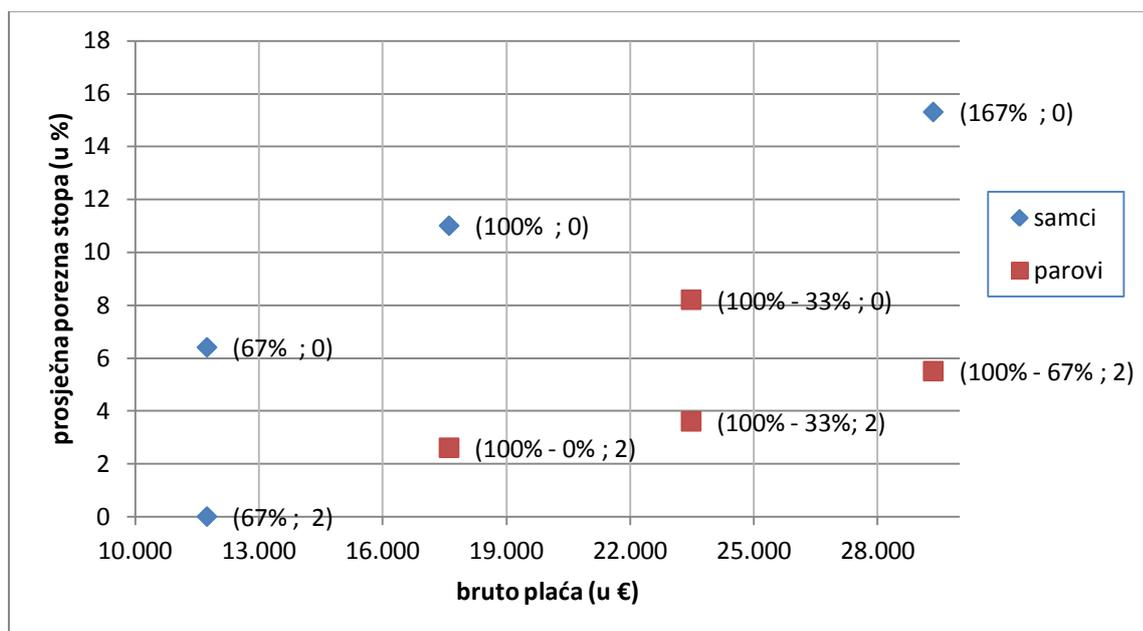
Prema [5], zbog ekonomske krize, 2011. je usvojen zakon, prema kojem se minimalna mjesečna plaća smanjila sa 288 na 260 eura i povećale su se minimalne naknade za djecu. Iduće godine donesen je Zakon o uravnoteženosti proračuna, kako bi se smanjila potrošnja i deficit. Pritom je došlo do smanjenja obiteljskih naknada (roditeljski dopust, subvencije za djecu, za rođenje djeteta, školarine), koje ostaju na snazi sve dok BDP ne dosegne rast od 2,5%. Prema istom zakonu, gore navedene mjesečne naknade za djecu se ukidaju kada je prosječni prihod po članu obitelji veći od 64% prosječne neto plaće za 2013.

7.5. Grafički prikaz prosječnih poreznih stopa, poreznog klina i poreznog tereta

Na grafikonu 7.5.1. prikazane su prosječne porezne stope u ovisnosti o bruto plaćama. Očekivano, u slučaju samaca najveću prosječnu poreznu stopu plaćaju oni s bruto plaćom od 29.351 eura (167% iznosa prosječne bruto plaće), dalje se stopa smanjuje kako se smanjuje i bruto plaća. Samac s dvoje djece s 11.740 eura godišnje bruto plaće (67% iznosa prosječne bruto plaće) ima prosječnu poreznu stopu od 0%, odnosno ne plaća porez, jer je porezna osnovica jednaka nuli. Ako bi usporedili samce s godišnjom bruto plaćom od 11.740 eura (67% iznosa prosječne godišnje bruto plaće), koji se razlikuju u broju djece, samac bez djece odvaja 6,2% bruto plaće za poreze više nego samac s dvoje djece (on ne plaća porez).

U slučaju parova, najveća porezna stopa od 8,2% je kod parova bez djece s bruto godišnjom plaćom od 23.481 eura (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće). Prosječna porezna stopa se smanjuje sa smanjenjem bruto plaće, te je najmanja za par s dvoje djece s plaćom od 17.611 eura (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi je nezaposlen) i iznosi 2,6%. Usporedimo parove koji imaju jednaku bruto plaću od 23.481 eura (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće) i koji se razlikuju samo po broju djece. Par bez djece izdvaja 4,6 postotnih bodova više za poreze od para s dvoje djece.

Možemo usporediti i samca bez djece s prosječnom bruto plaćom i par s dvoje djece čija je ukupna plaća istog iznosa (prvi supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi je nezaposlen). U tom slučaju prosječna porezna stopa kod samca je veća za 8,4 postotnih bodova. Slično, ako promatramo samca bez djece koji godišnje zarađuje bruto 29.351 eura, isto kao i par s dvoje djece (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 67% iznosa prosječne bruto plaće), par iz bruto plaće odvaja 9,8 postotnih bodova manje poreza. Takve relativno velike razlike se događaju zbog osobnih odbitaka, koji se povećavaju kod osoba s dvoje djece, kao i u slučaju uzdržavanog člana. Dakle, budući da s porastom bruto plaće dolazi do rasta prosječne porezne stope, možemo zaključiti da je u Sloveniji oporezivanje dohotka od rada progresivno.



Grafikon 7.5.1 Prosječna porezna stopa u ovisnosti o bruto plaći

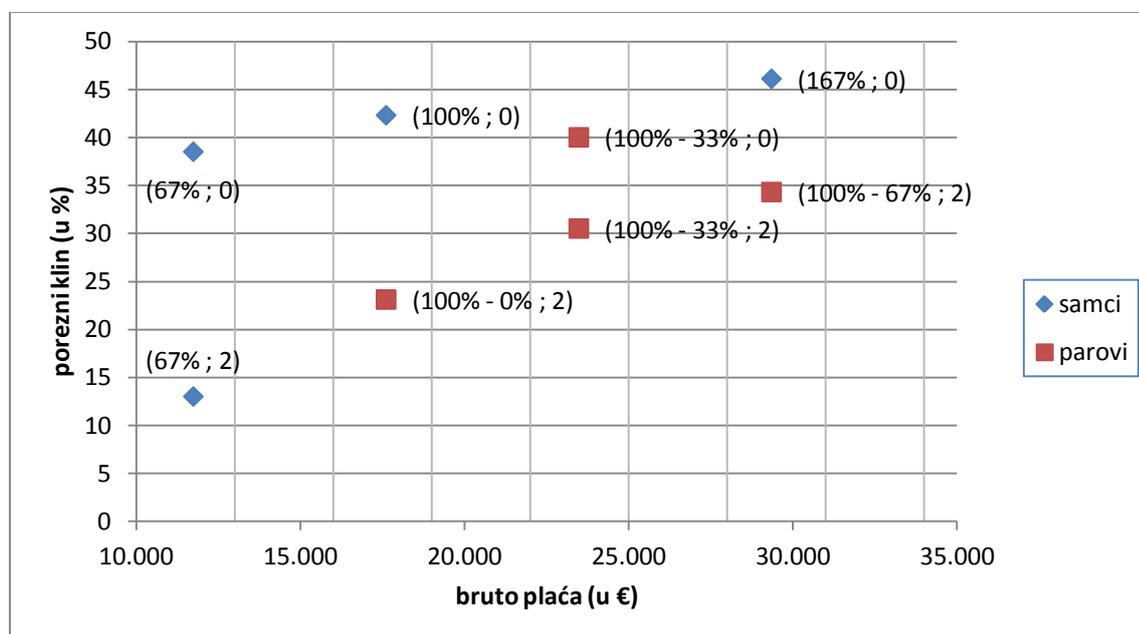
Izvor: izrada autorice

Na grafikonu 7.5.2. promatramo porezni klin u ovisnosti o bruto plaći. Porezni klin za samce bez djece vrlo se malo smanjuje sa smanjenjem bruto plaće, točnije, 3,8% postotnih bodova. No ako pogledamo samce s plaćom od 67% iznosa prosječne godišnje bruto plaće, koji se razlikuju u broju djece, porezni klin samca bez djece je veći za čak 25,5 postotnih bodova. Razlog tome je što samac bez djece plaća veće poreze nego samac s istom plaćom, ali s dvoje djece.

U slučaju parova, situacija je slična kao kod prosječne porezne stope. Najveći porezni klin je kod parova bez djece (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće), koji se potom smanjuje sa smanjenjem bruto plaće.

Ako bismo usporedili samca bez djece s prosječnom bruto plaćom i par s dvoje djece s plaćom istog iznosa (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi nezaposlen), tada je porezni klin samca veći za 19,2 postotnih bodova. Slično, kada plaća iznosi 167% iznosa prosječne godišnje bruto plaće, razlika poreznog klina između samca

bez djece i para s dvoje djece je 11,8 postotnih bodova, što je manja razlika nego u prethodnom slučaju.



Grafikon 7.5.2. Porezni klin u ovisnosti o bruto plaći

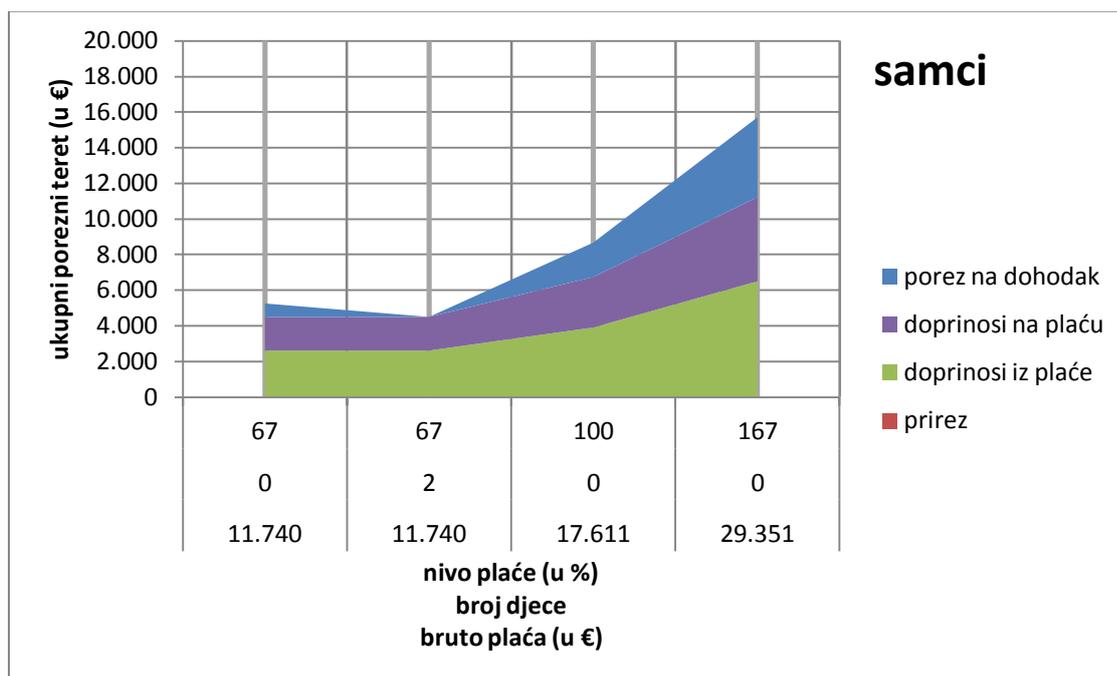
Izvor: izrada autorice

Sada pomoću grafikona 7.5.3. i 7.5.4, analiziramo redom ukupni porezni teret samaca i parova. Prvo promatramo grafikon koji predstavlja ukupni porezni teret samaca. S povećanjem bruto plaće raste iznos doprinosa iz plaće i doprinosa na plaću. To je proporcionalan rast budući da za sve iznose bruto plaća stopa doprinosa iz plaću iznosi 22,1%, a doprinosa na plaću 16,1%. U prva dva slučaja nema povećanja, jer promatramo samca s jednakom brutom plaćom, ali različitim brojem djece (nijedno ili dvoje). Porez na dohodak je manji u slučaju samca s dvoje djece, jer se porezna osnovica umanjuje za iznos odbitka za dvoje djece, pa je samim time i iznos poreza koje samac mora platiti manji. Nakon toga porez na dohodak raste. Točne iznose možemo vidjeti u tablici 7.a) s početka, samac s prosječnom godišnjom bruto plaćom u iznosu od 17.611 eura plaća 1.930 eura poreza, dok s plaćom od 29.351 eura, samac plaća 4.483 eura poreza. Dakle, u slučaju povećanja plaće od 67% u odnosu na prosječnu, porezi u Sloveniji se povećaju

skoro 2,5 puta. Ako usporedimo samca bez djece s bruto plaćom od 11.740 eura i samca bez djece s bruto plaćom uvećanom za jednu prosječnu plaću (zadnji slučaj kada je prosječna bruto plaća 167% iznosa prosječne bruto plaće), porezni teret u prvom slučaju iznosi 5.241 euro, a u drugom je skoro 3 puta veći i iznosi 15.695 eura. Najveći utjecaj na takvo povećanje ima porez na dohodak, odnosno vrlo visoke porezne stope, prikazane u tablici 7.2.1.

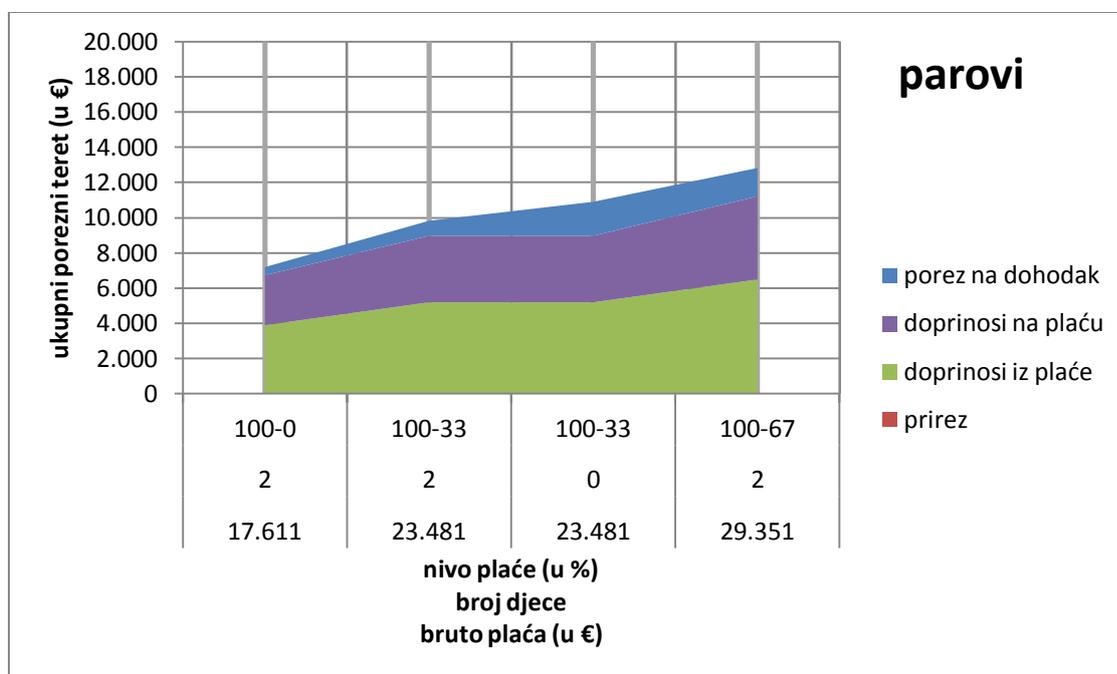
Promotrimo grafikon 7.5.4., koji predstavlja ukupni porezni teret parova. Kao i u slučaju samaca, doprinosi na plaću i doprinosi iz plaće rastu proporcionalno s povećanjem bruto plaće. Porez na dohodak isto raste. Rast poreza između trećeg i četvrtog tipa obitelji je vrlo mali. Iz tablice 7.b) možemo izračunati da je razlika samo 321 euro. Razlog tome je što treći slučaj promatranih parova nema djece, pa oni u odnosu na parove s istom bruto plaćom (jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće), ali s dvoje djece, plaćaju više poreza (razlika je 1077 eura).

Na kraju pogledajmo porezni teret kada je bruto plaća jednaka 17.611 eura. U tom slučaju porezni teret kod samaca bez djece iznosi 8.657 eura, a kod parova s dvoje djece (pri čemu jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi je nezaposlen) iznosi 7.190 eura. U drugom slučaju je porezni teret manji (za 1.467 eura), jer osoba koja zarađuje plaću ima dvoje djece i jednog uzdržavanog člana, pa zbog osobnih odbitaka plaća manje poreza. Ako usporedimo samce i parove u zadnjem slučaju, kada je bruto plaća jednaka 29.351 euro (u slučaju parova jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće), iz tablica 7.a) i 7.b). možemo izračunati da je porezni teret za samce bez djece jednak 15.695 eura, dok kod parova s dvoje djece iznosi 12.821 euro. U ovom slučaju razlika je dosta veća (2.874 eura), što možemo primijetiti i iz grafikona 7.5.3., odnosno 7.5.4.



Grafikon 7.5.3. Porezni teret samaca u ovisnosti o bruto plaći

Izvor: izrada autorice



Grafikon 7.5.4. Porezni teret parova u ovisnosti o bruto plaći

Izvor: izrada autorice

8. USPOREDBA SVIH ZEMALJA

U ovom poglavlju ćemo usporediti porezni klin svih pet obrađenih zemalja, to su Češka Republika, Francuska, Hrvatska, Portugal i Slovenija. Tablica 8.1. prikazuje četiri tipa obitelji koje ćemo analizirati, a to će biti samac bez djece s prosječnom i iznadprosječnom bruto plaćom, par bez djece i par s dvoje djece s ukupnom plaćom od 133% iznosa prosječne bruto plaće.

Tip obitelji	Broj djece	Glavni hranitelj obitelji (% prosječne bruto plaće)	Sporedni hranitelj obitelji (% prosječne bruto plaće)
Samac	0	100	-
Samac	0	167	-
Par	0	100	33
Par	2	100	33

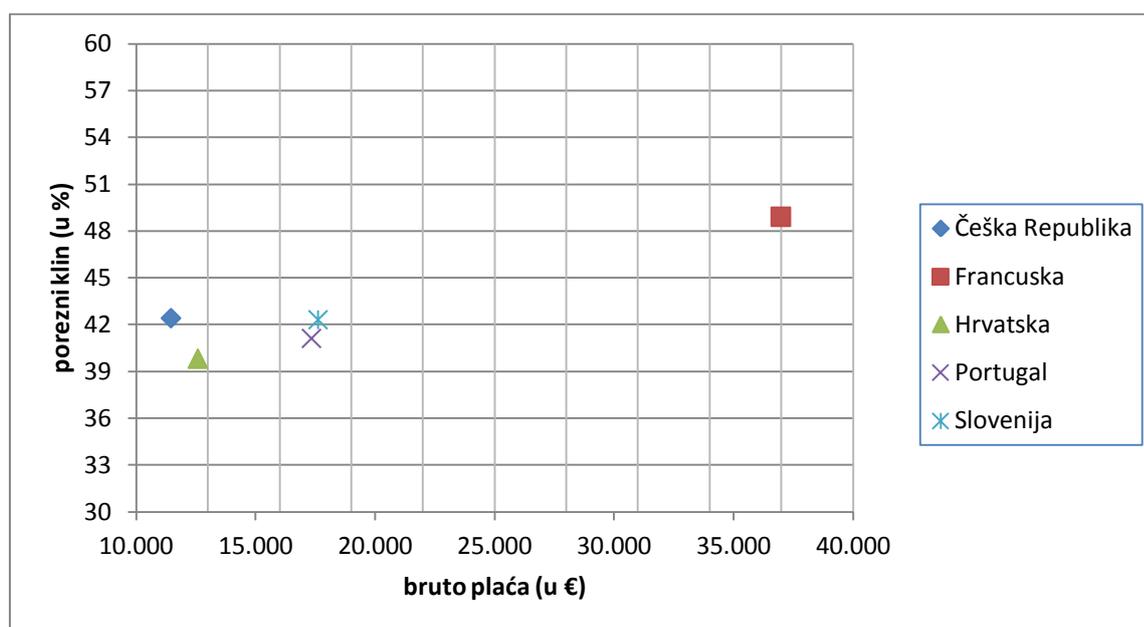
Tablica 8.1. Karakteristike promatranih tipova obitelji

Izvor: izrada autorice

Prvo ćemo usporediti porezni klin samaca bez djece koji zarađuju prosječnu bruto plaću (prosječna bruto plaća za 2013. za svaku od zemalja), koji je prikazan na grafikonu 8.2. Prosječne bruto plaće se kreću između 11.455 eura (Češka Republika) i 17.611 eura (Slovenija). Izuzetak je Francuska s čak 36.980 eura, što je primjerice jednako skoro trostrukoj prosječnoj bruto plaći u Hrvatskoj. Razlike u poreznom klinu među zemljama su relativno male. Najmanji porezni klin za samca bez djece koji zarađuje prosječnu bruto plaću je u Hrvatskoj i on iznosi 39,8%. Na drugom mjestu je Portugal gdje sa 41,1%, slijedi Slovenija sa 42,3%. Na četvrtom mjestu je Češka Republika sa 42,4%, dok je najveći u Francuskoj gdje iznosi 48,9%.

Prema [9], u 2013. prosječni porezni klin u zemljama OECD-a za samce bez djece s prosječnom bruto plaćom iznosio je 35,9%, što bi značilo da u svih pet promatranih zemalja samci bez djece, koji zarađuju prosječnu bruto plaću, imaju porezni klin iznad prosjeka OECD-a. U odnosu na 2012. porezni klin samaca bez djece koji

zarađuju prosječnu bruto plaću se smanjio u Češkoj Republici (za 0,09 postotnih bodova), Sloveniji (za 0,16 postotnih bodova) i Francuskoj (za 1,2 postotna boda). U Francuskoj je na smanjenje najviše utjecalo smanjenje doprinosa na plaću, dok je u Češkoj Republici i Sloveniji utjecalo smanjenje poreza. Prisjetimo se, u Portugalu je zbog recesije 2012. došlo do povećanja poreza (uvođenje novog poreza), zbog čega se povećao porezni klin za čak 3,54 postotna boda.

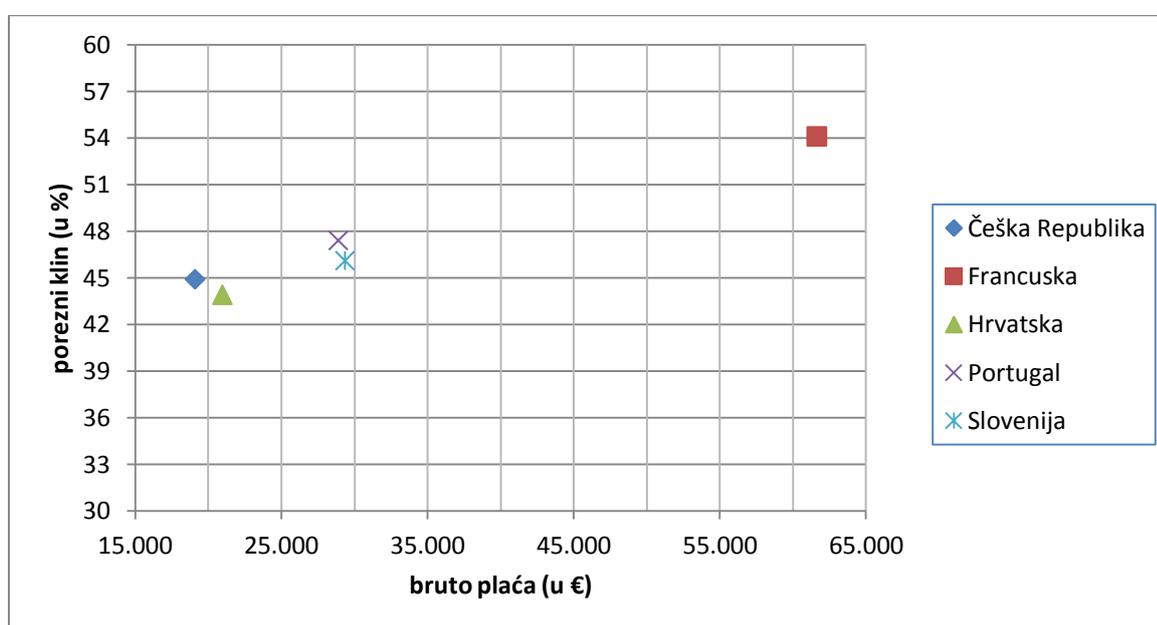


Grafikon 8.2. Porezni klin za samca bez djece s prosječnom bruto plaćom u Češkoj Republici, Francuskoj, Hrvatskoj, Portugalu i Sloveniji

Izvor: izrada autorice

Na grafikonu 8.3. prikazan je porezni klin samca bez djece s bruto plaćom u iznosu od 167% iznosa prosječne bruto plaće za svaku zemlju. Poredak je sličan kao u prošlom slučaju: najmanji porezni klin od 43,9% je u Hrvatskoj, na drugom mjestu je Češka Republika sa 44,9%, slijedi Slovenija sa 46,1%. Na četvrtom mjestu je Portugal, gdje porezni klin samaca bez djece s iznadprosječnom plaćom iznosi 47,4% i na kraju je Francuska s najvećim poreznim klinom od 54,1%. U odnosu na samca bez djece koji zarađuje prosječnu bruto plaću, porezni klin kod samaca bez djece koji zarađuju

iznadprosječnu bruto plaću (167% iznosa prosječne bruto plaće) je veći za nekoliko postotnih bodova. Upravo zbog veće bruto plaće, samac s iznadprosječnom bruto plaćom plaća više poreza i doprinosa iz plaće, što zajedno s većim doprinosima na plaću utječe na povećanje poreznog klina. Razlika poreznog klina između samca s iznadprosječnom i prosječnom bruto plaćom je najmanja u Češkoj Republici i iznosi 2,5 postotnih bodova. Na drugom mjestu je Slovenija, gdje razlika iznosi 3,8 postotnih bodova, zatim slijedi Hrvatska s 4,1 postotna boda. Na četvrtom mjestu je Francuska s 5,2 postotna boda, dok je najveća razlika u Portugalu i iznosi 6,3 postotnih bodova.

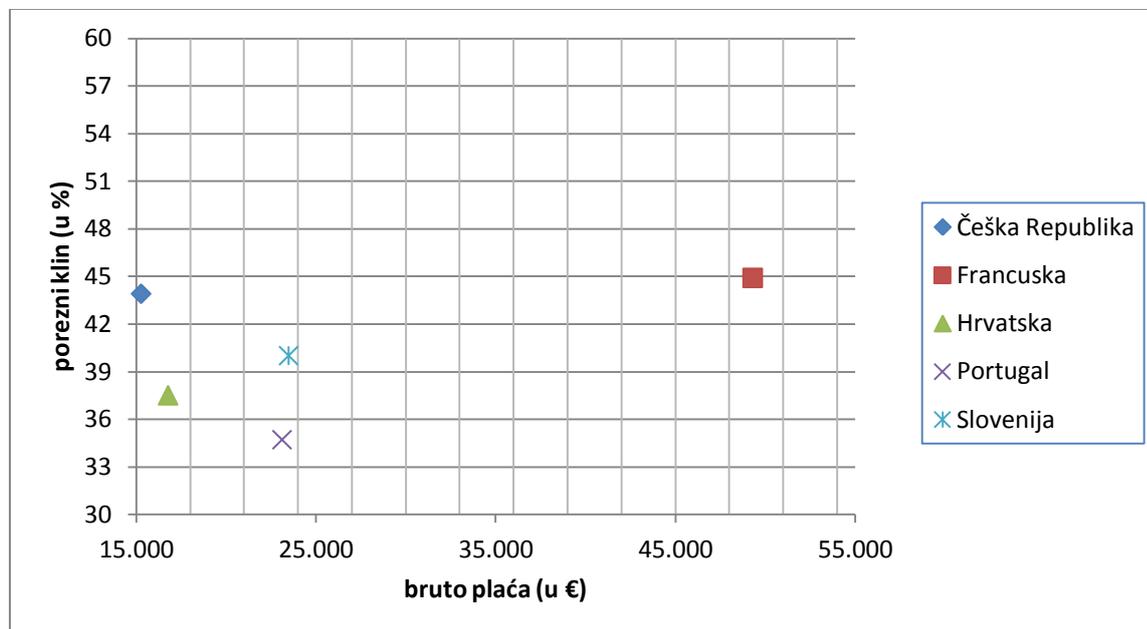


Grafikon 8.3. Porezni klin za samca bez djece s iznadprosječnom bruto plaćom (167% iznosa prosječne bruto plaće) u Češkoj Republici, Francuskoj, Hrvatskoj, Portugalu i Sloveniji

Izvor: izrada autorice

Pomoću grafikona 8.4. analiziramo porezni klin para bez djece, pri čemu jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće. U ovom slučaju najmanji porezni klin je u Portugalu i iznosi 34,7%, zatim slijedi Hrvatska

s 37,5%. Na trećem mjestu je Slovenija sa 40%, zatim Češka Republika sa 43,9%. Najveći je u Francuskoj i iznosi 44,9%.



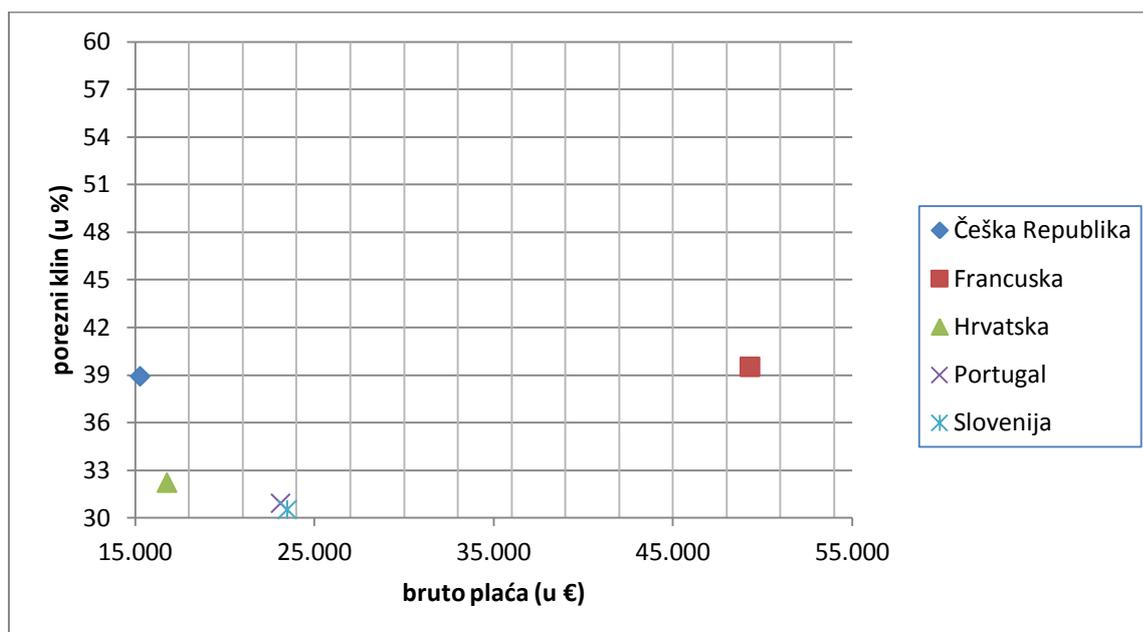
Grafikon 8.4. Porezni klin za par bez djece s ukupnom bruto plaćom od 133% iznosa prosječne bruto plaće (prvi supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće) u Češkoj Republici, Francuskoj, Hrvatskoj, Portugalu i Sloveniji

Izvor: izrada autorice

Na grafikonu 8.5. prikazan je porezni klin za par koji zarađuje jednako kao par iz prethodnog slučaja (prvi supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće), ali u ovom slučaju par ima dvoje djece. Ako se prisjetimo analize zemalja, parovi (i samci) s dvoje djece ostvaruju određeni iznos odbitka (zbog djece), zbog kojeg je njihova porezna osnovica manja nego kod parova (i samaca) koji nemaju djece i zarađuju jednak iznos bruto plaće. U tom slučaju, zbog manje porezne osnovice, par s dvoje djece plaća manje poreza nego par bez djece. Zbog manjih poreza na dohodak i jednakih doprinosa iz plaće i doprinosa na plaću (odbitak vezan za djecu ne utječe na doprinose), porezni klin će biti manji kod para s dvoje djece, nego kod para bez djece s

jednakom bruto plaćom. U ovom slučaju, najmanji porezni klin je u Sloveniji i iznosi 30,5%, slijede Portugal sa 30,9%, Hrvatska sa 32,2% te Češka Republika sa 38,9%. Najveći je u Francuskoj i iznosi 39,5%.

Na kraju usporedimo razlike u poreznom klinu između parova iz zadnja dva slučaja, u kojima parovi zarađuju jednake bruto plaće (prvi supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće), ali se razlikuju u broju djece (nijedno ili dvoje). Najveća razlika je u Sloveniji i iznosi 9,5 postotna boda, a slijede Francuska s 5,4 postotna boda, Hrvatska s 5,3 postotna boda te Češka Republika s 5 postotnih bodova. Najmanja razlika od 3,8 postotnih bodova se postiže u Portugalu, što znači da u Portugalu iznos odbitaka vezan uz dvoje djece najmanje utječe na smanjenje poreza.



Grafikon 8.5. Porezni klin za par s dvoje djece s ukupnom bruto plaćom od 133% iznosa prosječne bruto plaće (prvi supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće) u Češkoj Republici, Francuskoj, Hrvatskoj, Portugalu i Sloveniji

Izvor: izrada autorice

9. ANALIZA OPOREZIVANJA DOHOTKA U HRVATSKOJ

U ovom poglavlju ćemo analizirati oporezivanje plaća primjenom važećeg poreznog sustava, s poreznim stopama od 12%, 25% i 40%, i hipotetsko oporezivanje plaća primjenom *flat taxa*, odnosno poreze stope od primjerice 20%. Dakle, riječ je o konstantnoj poreznoj stopi koja se primjenjuje na svaku poreznu osnovicu bez obzira na njen iznos (nema poreznih razreda kao u prvom slučaju).

U oba slučaja uzet ćemo da je stopa prireza jednaka 12%. Promatrat ćemo dohotke od rada u 2013., ali za razliku od dosadašnjih usporedbi, promatrat ćemo mjesečne iznose. Također, koristeći podatke Državnog zavoda za statistiku (vidi [4]), računamo prosječnu bruto plaću za sve sektore (ukupno ih ima 21). Za prosječnu hrvatsku obitelj, koja prema [7] ima jedno dijete (preciznije 1,4 djece), gledat ćemo iznose minimalne bruto plaće, prosječne bruto plaće i bruto plaće u iznosima od 10.000, 20.000, 30.000, 40.000, 50.000 i 60.000 kuna. Uz to ćemo pretpostaviti da oba supružnika zarađuju jednake iznose plaća.

Prema Državnom zavodu za statistiku (vidi [12]), minimalna bruto plaća iznosila je 2.987,78 kuna, a prosječna bruto plaća 7.939 kuna. Osim 2013., pogledat ćemo i podatke za tekuću 2015. u kojoj je minimalna bruto plaća (vidi [13]) nešto viša u odnosu na 2013. godinu (3.029,55 kuna), dok je prosječna bruto plaća niža (7.837 kuna). Pritom se iznosi minimalne bruto plaće i prosječne bruto plaće odnose na veljaču 2015. Također, u odnosu na 2013. postoje neke promjene u poreznom sustavu, pa ćemo vidjeti i kako te promjene djeluju na oporezivanje dohotka od rada. Iz tablice 9.1. vidimo porezne sustave koje ćemo uspoređivati. Stopa doprinosa na plaću, konkretno stopa doprinosa za zdravstveno osiguranje se povećala za 2% (ukupno 15%) i iznos osobnog odbitka se povećao s prijašnjih 2.200 na 2.600 kuna. 2013. porezna stopa od 12% primjenjivala se na poreznu osnovicu do 2.200 kuna, 25% na poreznu osnovicu između 2.200 i 8.800 kuna i 40% na porezne osnovice veće od 8.800 kuna. 2015. je došlo do promjene tih iznosa, prvi porezni razred je ostao isti, zatim 25% se primjenjuje na poreznu osnovicu od 2.200 do 13.200 kuna i na kraju 40% za porezne osnovice preko 13.200 kuna.

	2013.	2013. (flat tax)	2015.
Doprinosi na plaću (u %)			
-zapošljavanje	1,70	1,70	1,70
-zdravstveno osiguranje	13	13	15
-zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu	0,50	0,50	0,50
Ukupno	15,20	15,20	17,20
Doprinosi iz plaće (u %)			
-mirovinsko osig. na temelju generacijske solidarnosti	15,00	15,00	15,00
-mirovinsko osig. na temelju individualne kapit. štednje	5,00	5,00	5,00
Ukupno	20,00	20,00	20,00
Osobni odbitak	2.200	2.200	2.600
Osobni odbitak uz jedno dijete	3.300	3.300	3.900
Porez na dohodak (u %)	12 (<2.200)	20	12 (<2.200)
(porezni razredi u kunama)	25 (2.200-8.800)		25 (2.200-3.200)
	40 (>8.800)		40 (>13.200)
Prerez porezu na dohodak (u %)	12,00	12,00	12,00

Tablica 9.1. Prikaz poreznog sustava koji je vrijedio za 2013., hipotetički flat tax sustav za 2013. i porezni sustav za 2015.

Izvor: izrada autorice

Tablica 9.2. prikazuje *flat tax*, odnosno, oporezivanje dohotka po poreznoj stopi od 20%, dok je u tablici 9.3. prikazano oporezivanje dohotka za porezne stope od 12%, 25% i 40%, za 2013. Pritom razlikujemo supružnike, za prvog supružnika (u tablici označeno sa S1) ćemo na iznos osobnog odbitka uzimati i osobni odbitak za dijete. Stoga možemo očekivati da će, zbog manje porezne osnovice, prvi supružnik imati manje iznose poreza i prireza nego drugi supružnik (u tablici označeno sa S2), za sve razine bruto plaće.

U slučaju jedinstvenog poreza od 20%, ako oba supružnika zarađuju minimalnu bruto plaću, iznos plaćenih poreza jednak je 38 kuna, a prosječna porezna stopa iznosi 0,7%. U drugom slučaju, za progresivni porezni sustav koji je vrijedio 2013., iz tablice

9.3. vidimo da par, točnije supružnik, na čiji iznos osobnog odbitka nismo dodali iznos odbitka za dijete, plaća porez i prirez. Prosječna porezna stopa iznosi 0,6%. Ako usporedimo porez na dohodak za ostale iznose bruto plaća, vidimo da je u pravilu porez na dohodak po hipotetskoj stopi od 20% veći pri nižim iznosima bruto plaća nego porez po stopama od 12%, 25% odnosno 40%. To se događa jer niži iznosi bruto plaća, u ovom slučaju na iznos prosječne plaće, pojedinačne plaće od 5.000 i 10.000 kuna, ne ulaze u porezne razrede u kojima se obračunava porezna stopa od 40%. Također, kod *flat taxa* se nijedan dio osnovice ne oporezuje stopom od 12%, kao u sadašnjem sustavu, pa zbog toga osobe s nižim dohotcima plaćaju više poreza u *flat* nego u sadašnjem sustavu. Primijetimo da se za pojedinačnu plaću od 5.000 kuna primjenjuje samo najniža porezna stopa od 12%. Slično, veći iznosi bruto plaća (nivo plaće od 30.000, 40.000, 50.000 kuna) ulaze u zadnji porezni razred, gdje je porezna stopa 40%, pa je ukupan iznos poreza veći nego za *flat tax* od 20%. Konačno gledano, osobe s nižim bruto dohotcima imaju veću neto plaću uz porezne stope od 12%, 25% i 40% (koje se primjenjuju ovisno o visini porezne osnovice), dok je za osobe s višim bruto dohotcima (iznad 15.000 kuna po pojedincu) veća neto plaća kod *flat taxa* s poreznom stopom od 20%. Detaljnije obrade vezane za prosječne porezne stope, porezni klin i porezni teret analiziramo u nastavku grafički.

	Minimalna plaća	Prosječna plaća	Nivo plaće				
			10.000	20.000	30.000	40.000	50.000
Iznos plaće	5.976	15.878	10.000	20.000	30.000	40.000	50.000
Doprinosi na plaću	908	2.413	1.520	3.040	4.560	6.080	7.600
Doprinosi iz plaće	1.195	3.176	2.000	4.000	6.000	8.000	10.000
Dohodak	4.780	12.702	8.000	16.000	24.000	32.000	40.000
Osobni odbitak	5.500	5.500	5.500	5.500	5.500	5.500	5.500
Porezna osnovica	190	7.202	2.500	10.500	18.500	26.500	34.500
Porez na dohodak	38	1.440	500	2.100	3.700	5.300	6.900
Prirez	5	173	60	252	444	636	828
Neto plaća	4.738	11.089	7.440	13.648	19.856	26.064	32.272
Troškovi rada	6.884	18.291	11.520	23.040	34.560	46.080	57.600
Porezi i doprinosi	2.146	7.202	4.080	9.392	14.704	20.016	25.328
Porezni klin (u %)	31,2	39,4	35,4	40,8	42,5	43,4	44,0

Prosječna porezna stopa (u %)	0,7	10,2	5,6	11,8	13,8	14,8	15,5
--------------------------------------	-----	------	-----	------	------	------	------

Tablica 9.2. Oprezivanje dohotka od rada para s jednim djetetom po hipotetskoj stopi od 20% (u kunama)

Izvor: izrada autorice

		Minimalna plaća	Prosječna plaća	Nivo plaće				
Iznos plaće	S1	2.988	7.939	5.000	10.000	15.000	20.000	25.000
	S2	2.988	7.939	5.000	10.000	15.000	20.000	25.000
Doprinosi na plaću	S1	454	1.207	760	1.520	2.280	3.040	3.800
	S2	454	1.207	760	1.520	2.280	3.040	3.800
Doprinosi iz plaće	S1	598	1.588	1.000	2.000	3.000	4.000	5.000
	S2	598	1.588	1.000	2.000	3.000	4.000	5.000
Dohodak	S1	2.390	6.351	4.000	8.000	12.000	16.000	20.000
	S2	2.390	6.351	4.000	8.000	12.000	16.000	20.000
Osobni odbitak S1 + dijete		3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300
	S2	2.200	2.200	2.200	2.200	2.200	2.200	2.200
Porezna osnovica	S1	0	3.051	700	4.700	8.700	12.700	16.700
	S2	190	4.151	1.800	5.800	9.800	13.800	17.800
	Ukupno	190	7.202	2.500	10.500	18.500	26.500	34.500
Porez 12%	S1	0	264	84	264	264	264	264
	S2	23	264	216	264	264	264	264
	25% S1	0	213	0	625	1.625	1.650	1.650
	S2	0	488	0	900	1.650	1.650	1.650
	40% S1	0	0	0	0	0	1.560	3.160
	S2	0	0	0	0	400	2.000	3.600
Ukupni porezi na dohodak	S1	0	477	84	889	1.889	3.474	5.074
	S2	23	752	216	1.164	2.314	3.914	5.514
Prerez porezu na dohodak	S1	0	57	10	107	227	417	609
	S2	3	90	26	140	278	470	662
Neto plaća	S1	2.390	5.817	3.906	7.004	9.884	12.109	14.317
	S2	2.365	5.509	3.758	6.696	9.408	11.616	13.824
Troškovi rada		6.884	18.291	11.520	23.040	34.560	46.080	57.600
Ukupni porezi i doprinosi		2.129	6.965	3.856	9.339	15.267	22.355	29.459

Porezni klin (u %)	30,9	38,1	33,5	40,5	44,2	48,5	51,1
Prosječna porezna stopa (u %)	0,4	8,7	3,4	11,5	15,7	20,7	23,7

Tablica 9.3. Oporezivanje dohotka od rada para s jednim djetetom po stopama 12%, 25% i 40% u 2013. (prvi supružnik je označen sa S1, a drugi sa S2)

Izvor: izrada autorice

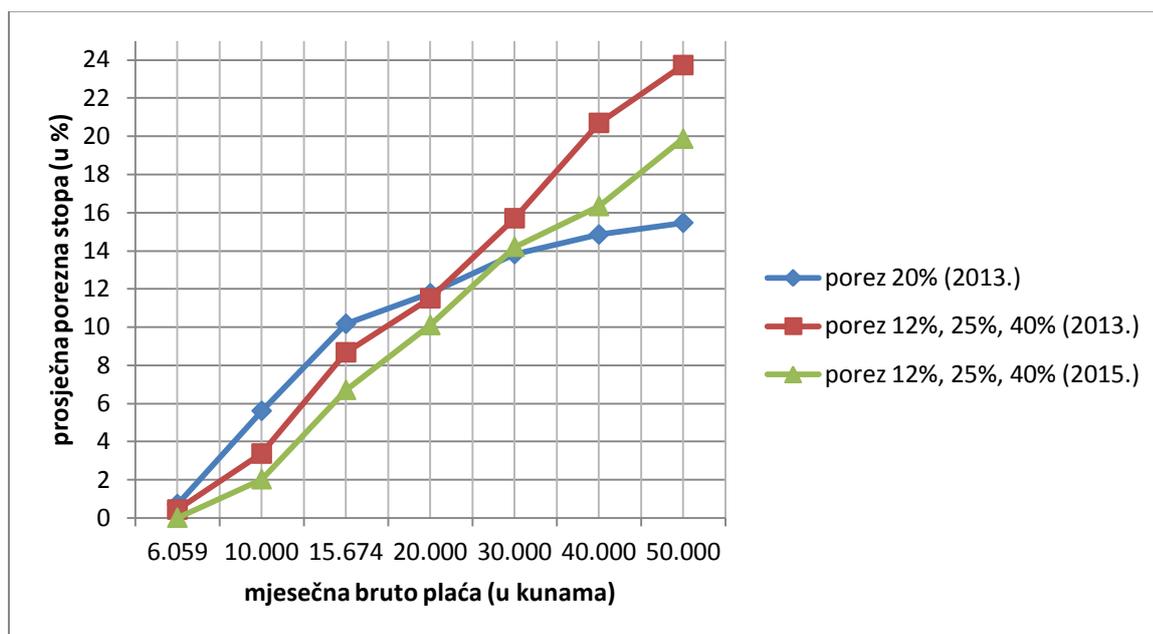
Na grafikonu 9.4. vidimo prosječne porezne stope za razine bruto plaće iz tablica 9.2. i 9.3. Plava linija predstavlja prosječnu poreznu stopu za hipotetski *flat tax* od 20%, crvena linija označava prosječne porezne stope u 2013. za oporezivanje po stopama od 12%, 25% i 40% i zelena linija prikazuje isti način oporezivanja kao crvena linija, ali za 2015.

Prosječne porezne stope su, kao omjer poreza i bruto plaće, veće u slučaju hipotetske stope od 20%, nego kod poreza sa stopama 12%, 25% i 40%. Taj odnos vrijedi do iznosa bruto plaće od 20.000 kuna (tu su otprilike jednake). Nakon toga njihov odnos se mijenja i manja je prosječna porezna stopa kod *flat taxa*. Primijetimo da je za najveći promatrani iznos ukupne bruto plaće para od 50.000 kuna, razlika u prosječnim poreznim stopama vrlo velika, čak 8,2%. Intuitivno, za sve sljedeće iznose bruto plaća, plava linija će rasti sve sporije, a crvena linija bi rasla skoro linearno, zbog čega bi razlika u prosječnim poreznim stopama bila sve veća. Usporedimo li to s prosječnim poreznim stopama za 2015., vidimo da su do iznosa bruto plaće cijele obitelji od 30.000 kuna, prosječne porezne stope manje od onih u 2013. za oba načina oporezivanja. Nakon tog iznosa, prosječna porezna stopa je veća po hipotetskoj stopi od 20%, a manja od istog poreznog sustava u 2013. Iako su porezne stope za crvenu i zelenu liniju jednake, promjene koje smo naveli ranije, a koje su na snazi od 2015., utječu na smanjenje poreza na dohodak. Sjetimo se, promijenjena je granica drugog i trećeg poreznog razreda na veći iznos (13.200 kuna porezne osnovice), zbog čega parovi s bruto dohotkom od 30.000 kuna i drugi supružnik iz obitelji koja zarađuje 40.000 kuna bruto, ne ulaze u treći porezni razred, odnosno ne plaćaju porez po stopi od 40%. Upravo rečeno možemo vidjeti i iz tablice 9.5.

		Minimalna plaća	Prosječna plaća	Nivo plaće				
Iznos plaće	S1	3.030	7.837	5.000	10.000	15.000	20.000	25.000
	S2	3.030	7.837	5.000	10.000	15.000	20.000	25.000
Doprinosi na plaću	S1	521	1.348	860	1.720	2.580	3.440	4.300
	S2	521	1.348	860	1.720	2.580	3.440	4.300
Doprinosi iz plaće	S1	606	1.567	1.000	2.000	3.000	4.000	5.000
	S2	606	1.567	1.000	2.000	3.000	4.000	5.000
Dohodak	S1	2.424	6.270	4.000	8.000	12.000	16.000	20.000
	S2	2.424	6.270	4.000	8.000	12.000	16.000	20.000
Osobni odbitak S1+dijete		3.900	3.900	3.900	3.900	3.900	3.900	3.900
	S2	2.600	2.600	2.600	2.600	2.600	2.600	2.600
Porezna osnovica	S1	0	2.370	100	4.100	8.100	12.100	16.100
	S2	0	3.670	1.400	5.400	9.400	13.400	17.400
	Ukupno	0	6.039	1.500	9.500	17.500	25.500	33.500
Porez 12%	S1	0	264	12	264	264	264	264
	S2	0	264	168	264	264	264	264
	25% S1	0	42	0	475	1.475	2.475	2.750
	S2	0	367	0	800	1.800	2.750	2.750
	40% S1	0	0	0	0	0	0	1.160
	S2	0	0	0	0	0	80	1.680
Ukupni porezi na dohodak	S1	0	306	12	739	1.739	2.739	4.174
	S2	0	631	168	1.064	2.064	3.094	4.694
Prerez porezu na dohodak	S1	0	37	1	89	209	329	501
	S2	0	76	20	128	248	371	563
Neto plaća	S1	2.424	5.927	3.987	7.172	10.052	12.932	15.325
	S2	2.424	5.563	3.812	6.808	9.688	12.535	14.743
Troškovi rada		7.101	18.370	11.720	23.440	35.160	46.880	58.600
Ukupni porezi i doprinosi		2.254	6.880	3.922	9.459	15.419	21.413	28.532
Porezni klin (u %)		31,7	37,5	33,5	40,4	43,9	45,7	48,7
Prosječna porezna stopa (u %)		0,0	6,7	2,0	10,1	14,2	16,3	19,9

Tablica 9.5. Oporezivanje dohotka od rada para s jednim djetetom po stopama 12%, 25% i 40% u 2015. (prvi supružnik je označen sa S1, a drugi sa S2)

Izvor: izrada autorice



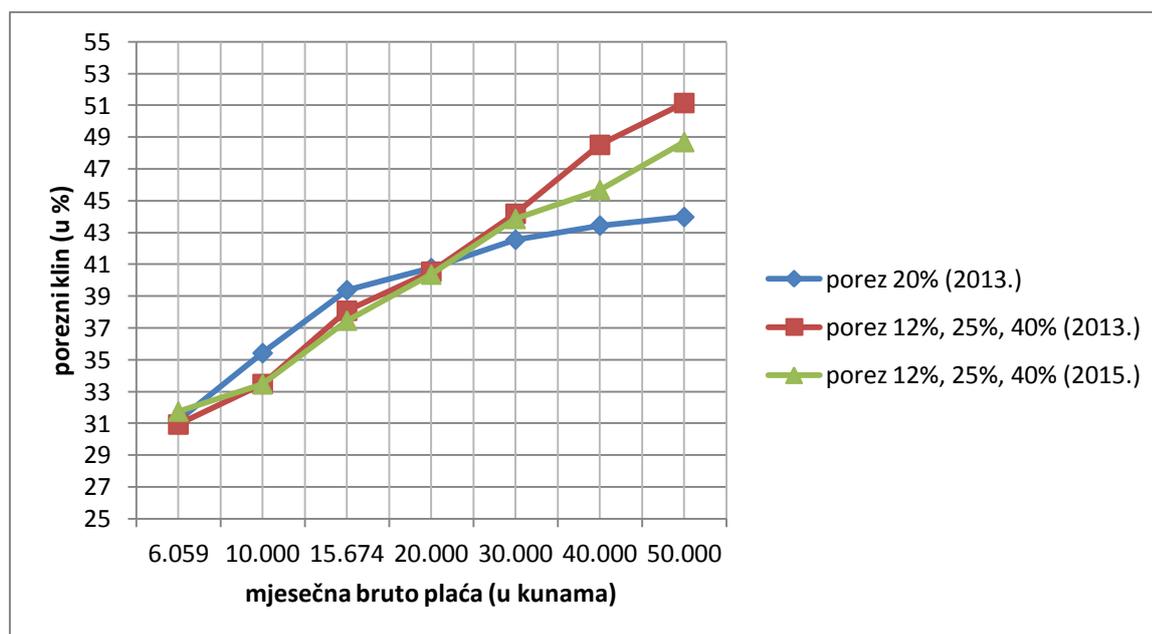
Grafikon 9.4. Prikaz prosječne porezne stope u ovisnosti o mjesečnoj bruto plaći

Izvor: izrada autorice

Sljedeće promatramo porezni klin u ovisnosti o bruto plaći iz grafikona 9.6. Slično kao i kod prosječne porezne stope, do iznosa bruto plaće parova od 20.000 kuna, porezni klin u slučaju *flat taxa* od 20% je veći nego kod oporezivanja po stopama od 12%, 25% i 40%. Za iznos bruto plaće od 20.000 kuna, porezni klin je za sva tri slučaja otprilike jednak. Iz tablica 9.2., 9.3. odnosno 9.5. možemo vidjeti da u slučaju *flat taxa* on iznosi 40,8%, u 2013. pri oporezivanju po stopama 12%, 25% i 40% iznosio je 40,5%, a za isti način oporezivanja dohotka u tekućoj godini (za veljaču) porezni klin je iznosio 40,4%. Zanimljivo je da se porezni klin za 2013. i 2015. pri oporezivanju dohotka sa stopama od 12%, 25% i 40% kreće gotovo jednako. Prisjetimo se, porezni klin računamo tako da iznos ukupnih poreza i doprinosa podijelimo s troškovima rada. Porezni klin 2013. vrlo je sličan poreznom klinu 2015. jer se porezne promjene iz 2015. međusobno skoro „poništavaju“. Povećanje osobnog odbitka na 2.600 kuna (s prijašnjih 2.200) u 2015., direktno kroz poreznu osnovicu utječe na smanjenje poreza. S druge strane u odnosu na 2013., povećana je stopa doprinosa na plaću za 2%, zbog čega je onda zbroj ukupnih poreza (koji su manji u odnosu na 2013.) i doprinosa (koji su veći u odnosu na

2013.) otprilike jednak onome u 2013.. No za iznose bruto plaće od 40.000 i 50.000 kuna, postoje vidljive razlike u vrijednostima poreznog klina za 2013. i 2015. Razlog tomu je promjena vrijednosti drugog, odnosno trećeg poreznog razreda na koju se primjenjuje porezna stopa od 40%. Rekli smo da je ta granica povišena s 8.800 na 13.200 kuna, zbog čega par s bruto primanjima od 40.000 i 50.000 kuna, koji zbog iznosa porezne osnovice pripadaju i u treći porezni razred, plaćaju manje poreza 2015. nego 2013. za iste iznose bruto plaća.

Konačno, mogli bismo reći da *flat tax* više ide u korist parovima (i samcima) s većom bruto plaćom, jer u tom slučaju plaćaju manje poreza nego kod oporezivanja dohotka po stopama od 12%, 25% i 40%. Za osobe s bruto plaćom do 10.000 kuna (odnosno za parove s bruto plaćom od 20.000 kuna) bolje bi bilo oporezivanje po stopama od 12%, 25% i 40%, jer u tom slučaju oni plaćaju manje poreza nego pri *flat tax* oporezivanju po stopi od 20%.



Grafikon 9.6. Prikaz poreznog klina u ovisnosti o mjesečnoj bruto plaći

Izvor: izrada autorice

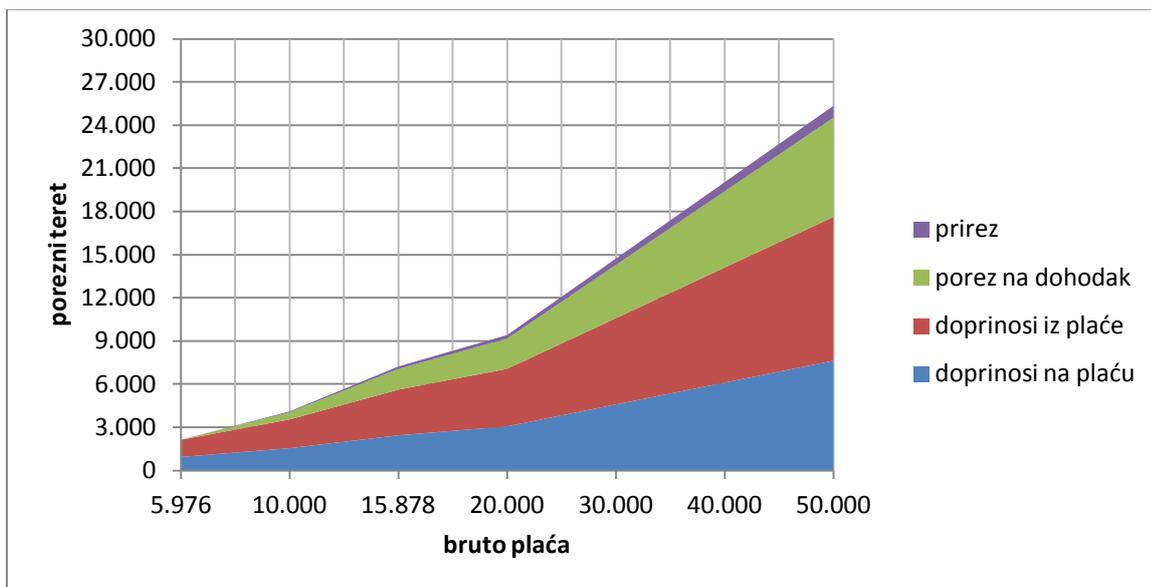
Na kraju ćemo usporediti porezni teret parova s jednim djetetom ako se primjenjuje *flat tax* uz stopu od 20% (grafikon 9.7.) i ako primijenimo način oporezivanja kojim se i danas oporezuje dohodak, po stopama od 12%, 25% i 40% (grafikon 9.8.). Prisjetimo se, porezni teret je zbroj prireza, poreza na dohodak, doprinosa iz plaće i doprinosa na plaću.

Pogledajmo prvo par s jednim djetetom, gdje oba supružnika zarađuju minimalni iznos plaće (ukupno zarađuju 5.976 kuna). Porezni teret u slučaju *flat taxa* iznosi 2.103 kune, dok pri sadašnjem načinu oporezivanja on iznosi 2.129 kuna. Primijetimo da u slučaju *flat taxa* par mjesečno plaća ukupno 43 kune poreza i prireza, dok u drugom slučaju plaća ukupno 26 kuna. Dakle, razlika u poreznom teretu između ova dva načina oporezivanja je upravo razlika u plaćenom porezu i prirezu. Razlog tomu je činjenica da doprinose računamo po stopama na iznos bruto plaće (ista za oba načina oporezivanja dohotka), pa na taj način dobijemo jednake iznose doprinosa iz plaće i doprinosa na plaću pri jednakim bruto plaćama, a za različite načine oporezivanja. Do iznosa ukupne bruto plaće od 20.000 kuna porezni teret u slučaju *flat taxa* je veći (za otprilike 220 kuna) nego pri oporezivanju po stopama od 12%, 25% i 40%. Za iznos bruto plaće od 20.000 kuna, porezni tereti su otprilike jednaki (u slučaju *flat taxa* je za 53 kune veći). Ako pogledamo tablicu 9.2. vidjet ćemo da od tog iznosa bruto plaće oba supružnika plaćaju i porez od 25% (uz onaj od 12%), dok u slučaju *flat taxa*, supružnici cijelo vrijeme plaćaju porez po stopi od 20%. Nakon toga razlika u poreznom teretu između ova dva načina oporezivanja postaje sve veća, što se vrlo dobro vidi iz grafikona. Za ukupnu bruto plaću od 30.000 kuna porezni teret je pri sadašnjem načinu oporezivanja veći za 563 kune nego kod *flat tax-a*. Za daljnje iznose bruto plaća razlike poreznih tereta između ova dva načina oporezivanja postaju sve veće. Tako za ukupnu bruto plaću od 40.000 kuna razlika poreznih tereta iznosi 2.339 kuna, a za bruto plaću od 50.000 kuna čak 4.131 kuna. Razlika postaje sve veća, jer obitelji s bruto primanjima od 40.000 i 50.000 kuna ulaze u treći porezni razred, gdje se primjenjuje porezna stopa od 40%.

Iz grafikona vidimo da za niže bruto plaće porez i prirez čine manji dio ukupnog poreznog tereta, s porastom bruto plaće oni imaju sve veću ulogu u poreznom teretu. Pogledamo li zato najveću ukupnu bruto plaću od 50.000 kuna, u slučaju *flat taxa* porez i

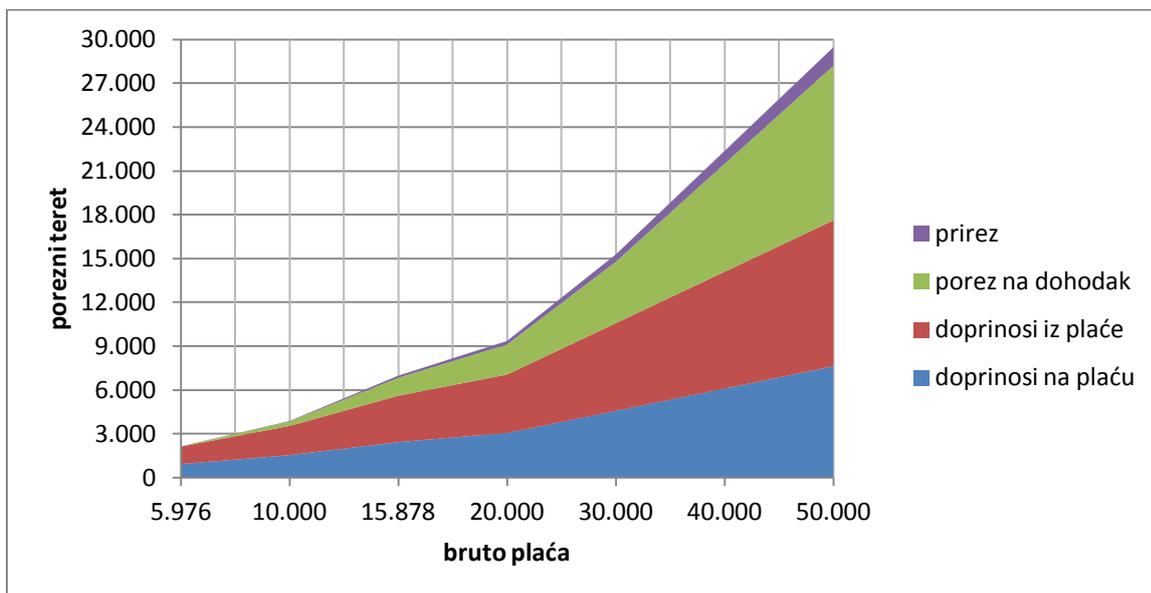
prirezi čini otprilike 30,5% ukupnog poreznog tereta. S druge strane, za istu bruto plaću uz oporezivanje dohotka po stopama od 12%, 25% i 40%, porezi i prirezi čine otprilike 40,3% poreznog tereta. Dakle, za ukupnu bruto plaću od 50.000 kuna, u slučaju *flat taxa* porezni teret je jednak otprilike polovini iznosa bruto plaće (25.328 kuna), a u slučaju sadašnjeg oporezivanja dohotka porezni teret čini otprilike 59% ukupne bruto plaće (29.459 kuna).

Na samom kraju pogledajmo još porezni teret kada oba supružnika zarađuju prosječnu bruto plaću (zajedno 15.878 kuna). Za taj iznos ukupne bruto plaće porezi i prirezi čine manji dio poreznog tereta. U slučaju *flat taxa*, oni čine otprilike 22% ukupnog poreznog tereta, a za oporezivanje dohotka po stopama od 12%, 25% i 40% porez i prirez imaju manji udio u poreznom teretu, otprilike 20%. Za prosječnu bruto plaću, porezni teret u oba slučaja čini otprilike 40-ak% iznosa bruto plaće (za *flat tax* 45%, a za sadašnji način oporezivanja 44%). Usporedbe radi, za skoro dvostruku prosječnu ukupnu bruto plaću od 30.000 kuna porezni teret u slučaju *flat taxa* je otprilike dvostruko veći, a za današnje oporezivanje je skoro 2,2 puta veći od poreznog tereta parova s prosječnom bruto plaćom.



Grafikon 9.7. Porezni teret pri oporezivanju stopom od 20% (flat tax)

Izvor: izrada autorice



Grafikon 9.8. Porezni teret pri oporezivanju stopama od 12%, 25% i 40%

Izvor: izrada autorice

10. ZAKLJUČAK

U ovom diplomskom radu obradili smo oporezivanje dohotka u sljedećim zemljama: Češka Republika, Francuska, Hrvatska, Portugal i Slovenija. Analizirali smo svaku zemlju zasebno, proučavajući pritom posebnosti njenog poreznog sustava, poput osobnih odbitaka i olakšica. Nakon toga smo usporedili rezultate svih zemalja. Podatke smo relativno dobro mogli uspoređivati budući da su sve zemlje, osim Francuske, za promatranu 2013. imale relativno slične iznose prosječnih bruto plaća.

Proučavali smo porezni klin za četiri tipa poreznih obveznika, to su bili: samac bez djece koji zarađuje prosječnu plaću, samac bez djece koji zarađuje 167% iznosa prosječne bruto plaće, zatim par bez djece, kod kojeg prvi supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće i par s istim primanjima, ali s dvoje djece. Prisjetimo se, porezni klin računamo tako da ukupne poreze i doprinose podijelimo s troškovima rada, koji se sastoje od bruto plaće i doprinosa na plaću. U prvom slučaju, za samca bez djece koji zarađuje prosječnu bruto plaću, porezni klin je bio najmanji u Hrvatskoj. Zatim su slijedili Portugal, Slovenija, Češka Republika i na kraju Francuska, s najvećim poreznim klinom. S obzirom na prosječan porezni klin samaca bez djece koji zarađuju prosječnu bruto plaću u zemljama OECD-a, svih pet zemalja imaju porezni klin iznad prosjeka. U drugom slučaju, za samce bez djece koji zarađuju 167% iznosa prosječne bruto plaće, porezni klin je ponovno bio najmanji u Hrvatskoj. Slijedile su Češka Republika, Slovenija, Portugal i ponovno Francuska s najvećim poreznim klinom. Kod parova bez djece, gdje jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće, porezni klin je bio najmanji u Portugalu. Slijedile su Hrvatska, Slovenija, Češka Republika i Francuska. U zadnjem slučaju, parovi su zarađivali jednake iznose bruto plaće kao u prethodnom slučaju, ali su imali dvoje djece. Tada je porezni klin bio najmanji u Sloveniji, a slijedili su Portugal, Hrvatska, Češka Republika i Francuska. U zadnjem je slučaju porezni klin bio za nekoliko postotnih bodova niži u svim promatranim zemljama, nego kod parova bez djece s jednakom bruto plaćom. Zbog odbitaka za djecu, parovi imaju nižu poreznu

osnovicu, zbog čega plaćaju manje poreza nego parovi bez djece (uz jednake bruto plaće).

U zadnjem poglavlju smo analizirali porezni sustav u Hrvatskoj, odnosno usporedili smo sadašnje oporezivanje dohotka po stopama od 12%, 25% i 40% i hipotetski *flat tax* po stopi od 20% s podacima za 2013. Iz grafičkih prikaza i tablica smo zaključili da bi između ova dva porezna sustava, obitelj s jednim djetetom s ukupnim bruto plaćama do 20.000 kuna, plaćala manje poreza u slučaju sadašnjeg oporezivanja po stopama od 12%, 25% i 40%, dok bi obitelji s ukupnim bruto plaćama iznad tog iznosa plaćale ukupno manje poreza ako primijenimo *flat tax* od 20%. U 2015. je došlo do manjih promjena u poreznom sustavu, u obliku povećanja doprinosa na plaću, iznosa osobnog odbitka i povećanja granice drugog, odnosno trećeg poreznog razreda, pa smo usporedili oporezivanje dohotka s prethodna dva slučaja. Vidjeli smo da su prosječne porezne stope manje nego one u 2013. za sve razine bruto dohotka. Porezni klin je bio otprilike jednak do iznosa ukupne bruto plaće obitelji od 30.000 kuna (svaki supružnik zarađuje bruto 15.000 kuna), a razlog tomu su bile navedene promjene u poreznom sustavu 2015.. Na kraju smo usporedili porezne terete ovisno o načinima oporezivanja dohotka. Iz grafikona smo vidjeli da je za niže iznose bruto plaće razlika u poreznom teretu, s obzirom na različite načine oporezivanja dohotka, vrlo mala. Značajne razlike u poreznom teretu su se javile tek kod ukupnih bruto plaća u iznosima od 40.000 i 50.000 kuna, jer su od tih iznosa oba supružnika plaćala i porez od 40% (uz onaj od 12% i 25%), što je doprinijelo velikom rastu poreznog tereta.

Na kraju, na temelju svih rezultata mogli bismo spomenuti neke promjene u poreznom sustavu, koje bi mogle pozitivno utjecati na rast nataliteta u Hrvatskoj, kao i na rast energetske učinkovitosti. Prisjetimo se analize hrvatskog poreznog sustava za 2015., u slučaju kada su oba supružnika zarađivala minimalnu bruto plaću od 3.029,55 kuna, zbog preniskog iznosa bruto plaće nisu mogli iskoristiti odbitke (osobni odbitak i odbitak za jedno dijete). Budući da je iznos minimalne plaće propisan zakonom, Hrvatska bi trebala povećati iznos minimalne plaće kako bi i za minimalan iznos bruto plaće, osoba mogla iskoristiti odbitke. Druga mogućnost je uvođenje „negativnog poreza“ kakav postoji u Češkoj Republici kod para s dvoje djece, gdje jedan supružnik zarađuje

prosječnu bruto plaću, a drugi je nezaposlen. Dakle, ukoliko je iznos dohotka manji od odbitaka, umjesto dosadašnjeg poreznog sustava u kojem porezna osnovica iznosi 0 kuna i pritom osoba ne plaća porez, država bi razliku odbitaka i dohotka mogla isplatiti. Na taj način porezni obveznik bi mogao iskoristiti odbitke (uz osobni odbitak, odbitke za djecu i za uzdržavanog člana).

Država bi također mogla razmotriti mogućnosti povećanja iznosa dječjeg doplatka za djecu, jer usporedbom s Češkom Republikom, gdje je prosječna bruto plaća slična kao u Hrvatskoj, doplatak vezan za djecu je dvostruko manji u Hrvatskoj u slučaju samca s dvoje djece koji zarađuje 67% iznosa prosječne bruto plaće i u slučaju para s dvoje djece, gdje jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi je nezaposlen. Kada prvi supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% ili 67% iznosa prosječne bruto plaće, u Češkoj Republici par za dvoje djece dobije 1.118, odnosno 818 eura, dok u Hrvatskoj za iste iznose bruto plaće par za dvoje djece ne dobiva dječji doplatak. S ciljem povećanja energetske učinkovitosti i očuvanja okoliša, Hrvatska bi mogla razmotriti mogućnosti uvođenja olakšica za korištenje solarnih ploča, opremanje doma za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i slične olakšice kakve postoje u Francuskoj. Dalje bismo mogli istraživati olakšice i odbitke, koje bi država trebala uvesti ili povećati, s ciljem poboljšanja standarda ljudi u Hrvatskoj.

11. BIBLIOGRAFIJA

- [1] Arhiv tečajne liste Hrvatske narodne banke, dostupno na: <http://www.hnb.hr/tecajn/htecajn.htm> (lipanj 2015.)
- [2] Državni zavod za statistiku, Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007. - NKD 2007., dostupno na: http://www.dzs.hr/Hrv/important/Nomen/NKD_2007/NKD%202007_%20struktura%20klasifikacije.pdf (lipanj 2015.)
- [3] Državni zavod za statistiku, Prosječna bruto plaća, dostupno na: http://www.dzs.hr/Hrv/system/first_results.htm (lipanj 2015.)
- [4] Državni zavod za statistiku, Prosječna bruto plaća po sektorima, dostupno na: http://www.dzs.hr/App/PXWeb/PXWebHrv/Selection.aspx?px_tableid=Zaposlenost+i+pla%C4%87e%5cT3_HR.px&px_language=hr&px_type=PX&px_db=Zaposlenost+i+pla%C4%87e&rxid=fc9d580f-2229-4982-a72c-cdd3e96307d3 (lipanj 2015.)
- [5] Institute for Social and Economic Research, EUROMOD Country Reports, dostupno na: <https://www.iser.essex.ac.uk/euromod/using-euromod/country-reports> (svibanj 2015.)
- [6] I. Urban, Porezno opterećenje rada u Hrvatskoj, Newsletter. Institut za javne financije, Zagreb, 2009., dostupno na: <http://www.ijf.hr/newsletter/47.pdf> (svibanj 2015.)
- [7] Ljetopisi Državnog zavoda za statistiku, dostupno na http://www.dzs.hr/Hrv/Publication/stat_year.htm (lipanj 2015.)
- [8] M. Čok, M.A. Grulja, T. Turk, M. Verbič, Taxation of wages in the Alps-Adriatic region, *Financial Theory & Practice*, 37, 259-77, 2013., dostupno na: <http://www.ier.si/files/Working%20paper-75.pdf> (svibanj 2015.)
- [9] OECD (2014), Taxing wages 2014, OECD Publishing

- [10] Porezna uprava, osobni odbitak, dostupno na: http://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/OsobniOdbitak.aspx (lipanj 2015.)
- [11] Prilog časopisu računovodstvo, revizija i financije, br.2/13., dostupno na: http://www.rrif.hr/V_STOPE_DOPRINOSA_IZ_I_NA_PLACE_KOD_PRAVNI_H_I_FIZI-14632C.pdf (lipanj 2015.)
- [12] Uredba o visini minimalne plaće za 2013. godinu, dostupno na: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_04_51_1016.html (lipanj 2015.)
- [13] Uredba o visini minimalne plaće za 2015. godinu, dostupno na: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_12_151_2825.html (lipanj 2015.)
- [14] Zakon o doplatku za djecu (NN 94/01, 138/06, 107/07, 37/08, 61/11, 112/12), dostupno na: <http://www.zakon.hr/z/475/zakon-o-doplatku-za-djecu> (lipanj 2015.)
- [15] Zakon o porezu na dohodak (NN 177/04, 73/08, 80/10, 114/11, 22/12, 144/12), dostupno na: http://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/_layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx#id=pro2 (lipanj 2015.)

12. SAŽETAK

Cilj ovog rada je usporediti oporezivanje dohotka od rada u Češkoj Republici, Francuskoj, Hrvatskoj, Portugalu i Sloveniji. Analizirana je i prosječna hrvatska obitelj u 2013., s obzirom na današnje oporezivanje prosječne bruto plaće od 12%, 25% i 40%, i kako bi oporezivanje dohotka izgledalo uz hipotetski *flat tax* sa stopom od 20%.

Usporedili smo porezni klin s obzirom na prosječnu bruto plaću za četiri tipa poreznih obveznika, iz čega smo zaključili da Hrvatska ima najmanji porezni klin u slučaju samaca bez djece s prosječnom i iznadprosječnom bruto plaćom. U slučaju parova bez djece kod kojih jedan supružnik zarađuje prosječnu bruto plaću, a drugi 33% iznosa prosječne bruto plaće, najmanji porezni klin ima Portugal, a porezni klin kod parova s dvoje djece, s jednakom bruto plaćom kao u prošlom slučaju, je najmanji u Sloveniji. U sva četiri slučaja Francuska je imala najveći porezni klin.

Iz rezultata analize poreznog sustava u Hrvatskoj smo zaključili da *flat tax* više ide u korist parovima (i samcima) s većom bruto plaćom, dok je za osobe s bruto plaćom do 10.000 kuna (za parove s bruto plaćom od 20.000 kuna) bolje postojeće oporezivanje po stopama od 12%, 25% i 40%.

Ključne riječi: oporezivanje dohotka od rada, progresivnost, porezni klin, Češka Republika, Francuska, Hrvatska, Portugal, Slovenija

13. SUMMARY

The purpose of this study is to compare taxation of wages in Czech Republic, France, Croatia, Portugal and Slovenia. We analyzed average Croatian family in 2013 considering current taxation of wages with tax rates of 12%, 25% and 40% and how taxation of wages would look like in the hypothetical case of flat tax with rate of 20%.

By comparing tax wedge considering average gross wage for four types of taxpayers, we conclude that Croatia has the lowest tax wedge for single person without children, who earns average and above average gross wage. In case of married couples without children, where one spouse earns average gross wage and other 33% of average gross wage, the lowest tax wedge was in Portugal. The lowest tax wedge in case of married couples with two children, who earn equal as married couple in previous case, was in Slovenia. In all four cases the greatest tax wedge was in France.

By analyzing tax system in Croatia, we conclude that flat tax is better for married couples (and single person) with higher gross wages. While taxation of wages with tax rates of 12%, 25% and 40% is better for person with gross wage to 10,000 kuna (for couples with gross wage to 20,000 kuna).

Key words: taxation of wages, progressiveness, tax wedge, Czech Republic, France, Croatia, Portugal, Slovenia

14. ŽIVOTOPIS

Rođena sam 3. svibnja 1990. u Zagrebu. Nakon završetka osnovne škole Mate Lovraka u Zagrebu, upisujem II. gimnaziju u istom gradu. Maturirala sam 2009. kada upisujem preddiplomski studij Matematika, na Matematičkom odsjeku Prirodoslovno - matematičkog fakulteta u Zagrebu. 2013. sam stekla titulu prvostupnice matematike, nakon čega u rujnu iste godine upisujem diplomski studij Financijske i poslovne matematike na istom fakultetu.